

ÅRSBERETNING

FOR

2 0 1 1

FRA BYDEL SØNDRE NORDSTRAND

INNHALDSFORTEGNELSE

1	INNLEDNING	4
2	SITUASJONSBEKRIVELSE	5
2.1	ORGANISASJON/BEMANNING.....	6
2.2	BEFOLKNINGSGRUNNLAG	7
2.3	OMFANG AV POLITISKE ORGANERS VIRKSOMHET	8
3	MÅL OG RESULTATER 2010.....	9
3.1	BYDELENS OVERORDNEDE MÅL OG OPPNÅDDE RESULTATER.....	9
3.1.1	Bydelens totale ressursinnsats - driftsregnskapet	9
3.1.2	Bydelens investeringer	11
3.2	FUNKSJONSOMRÅDE 1: HELSE, SOSIAL OG NÆRMILJØ	12
3.2.1	Ansvarsområde	12
3.2.2	Hovedmål	12
3.2.3	Situasjonsbeskrivelse	13
3.2.4	Hovedoversikt økonomi FO- 1 - netto driftsutgifter	22
3.2.5	Måltall for tjenesteproduksjon	23
3.3	FUNKSJONSOMRÅDE 2 A: BARNEHAGER.....	28
3.3.1	Ansvarsområde	28
3.3.2	Hovedmål	28
3.3.3	Situasjonsbeskrivelse	29
3.3.4	Hovedoversikt økonomi FO - 2 A - netto driftsutgifter	34
3.3.5	Måltall- og nøkkeltall for tjenesteproduksjon	35
3.4	FUNKSJONSOMRÅDE 2 B: OPPVEKST	37
3.4.1	Ansvarsområde	37
3.4.2	Hovedmål	38
3.4.3	Situasjonsbeskrivelse	38
3.4.4	Hovedoversikt økonomi FO - 2 B- netto driftsutgifter	44
3.4.5	Måltall for tjenesteproduksjon	48
3.5	FUNKSJONSOMRÅDE 3: PLEIE OG OMSORG	49
3.5.1	Ansvarsområde	49
3.5.2	Hovedmål	49
3.5.3	Situasjonsbeskrivelse	50
3.5.4	Hovedoversikt økonomi FO – 3 – netto driftsutgifter	59
	Måltall for tjenesteproduksjon.....	62
3.6	FUNKSJONSOMRÅDE 4: ØKONOMISK SOSIALHJELP	63
3.6.1	Ansvarsområde	63
3.6.2	Hovedmål	63
3.6.3	Situasjonsbeskrivelse	63
3.6.4	Hovedoversikt økonomi FO- 4 – netto driftsutgifter	63
3.7	GJENNOMFØRTE OMSTILLINGS- OG EFFEKTIVISERINGSTILTAK, SAMT STØRRE ”PROSJEKTER”	65
3.7.1	Omstillings- og effektiviseringstiltak:	65
3.7.2	Prosjekter	67
3.8	RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL.....	68
	Risikostyring	68
	Interne kontrollaktiviteter	68
4	SÆRSKILT RAPPORTERING.....	70
4.1	TILTAK FOR FORBEDRET SERVICE OVERFOR BRUKERNE	70
4.2	SAKSBEHANDLINGSTID	71
4.3	TILGJENGELIGHET FOR MENNESKER MED FUNKSJONSHEMMING	72

Årsberetning for Bydel Søndre Nordstrand for 2011

4.4	TILTAK I OSLO KOMMUNES FOLKEHELSEPLAN.....	73
4.5	YTRE MILJØ.....	80
4.6	LIKESTILLING OG MANGFOLD	81
4.7	RAPPORTERING INNEN HR-OMRÅDET OG HELSE, MILJØ OG SIKKERHET	85
4.8	ANSKAFFELSER	91
4.9	FORVALTNING AV OSLO KOMMUNES KUNSTVERK	92
4.10	REKRUTTERING AV LÆRLINGER.....	93
4.11	GJELDSSOFFERASSISTANSE	93
4.12	UTKVITTERING AV BYSTYRETS VERBALVEDTAK OG MERKNADER	93
4.13	MERKNADER FRA KOMMUNERVISJONEN OG KONTROLLUTVALGET.....	94
4.14	ANDRE SPØRSMÅL FRA BYRÅDET/BYSTYRET.....	94

1 INNLEDNING

Årsberetning for 2011 er bydelens tilbakemelding til byråd og bystyre om bydelens totale aktivitetsnivå og måloppnåelse innenfor de tjenesteområder og tilbud som bydelen forvalter. Årsberetningen er i tillegg et lokalt styringsredskap. Protokollen fra bydelsutvalgets behandling ettersendes Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester når denne foreligger.

Bystyrets budsjettvedtak gir retningslinjer gjennom mål for hvordan de ulike tjenestene skal drives og videreutvikles, og bydelsutvalget vedtar bydelens budsjett innenfor rammer og føringer gitt av bystyret. Årsberetningen beskriver bydelens aktiviteter i 2011 knyttet opp mot regnskapstall og plantall. Rapporteringen foretas pr. funksjonsområde hvor avvikene kommenteres og utfordringer påpekes.

Kapittel 2 gir en statusbeskrivelse samt et sammendrag av den økonomiske situasjon. Videre gis det en beskrivelse av bydelens organisering, befolkningsutvikling, politiske organers virksomhet, sykefravær m.v.

Kapittel 3 gjennomgår det enkelte funksjonsområde og bydelens måloppnåelse. Hvert funksjonsområde inneholder en situasjonsbeskrivelse hvor blant annet utfordringer påpekes. Rapportering i forhold til oppnåelse av obligatoriske og egenproduserte plantall fremstilles under produksjons- og produktivitetstabellene under hvert funksjonsområde.

Enkelte av disse dataene presenteres også i bydelens årsstatistikk for 2011.

Bydelen har et sammensatt tjenesteapparat som er styrt etter ulike lover, regler, retningslinjer og normer. De overordnede er:

- KommuneLOVEN
  - ForvaltningsLOVEN
  - OffentlighetsLOVEN
  - ArbeidsmiljøLOVEN
  - Oslo kommunes avtaleverk
  - Oslo kommunes personalreglement
  - Oslo kommunes reglement for bydelsutvalg
- I tillegg er det en rekke særlover som hjemler de ulike tjenestene.

Inndeling av tjenesteproduksjonen

Bydelens tjenesteproduksjon er delt inn i fire funksjonsområder.

Funksjonsområde 1: Helse, sosial og nærmiljø

Funksjonsområde 2 A: Barnehager

Funksjonsområde 2B: Oppvekst

Funksjonsområde 3: Pleie og omsorg

Funksjonsområde 4: Økonomisk sosialhjelp

2 SITUASJONSBESKRIVELSE

Regnskapet for 2011 viser et samlet merforbruk på 7,638 mill kr. Av dette utgjør øremerkede midler som skal overføres til 2012 18,071 mill. kr. Driftsregnskapet viser dermed et merforbruk på 25,709 mill. kr. I 2011 ble bydelen belastet med 2% fremført merforbruk fra 2010 med 13,246 mill. kr. Regnskapsresultatet isolert sett for 2011 ble dermed et merforbruk på 12,463 mill. kr.

Til sammenligning hadde bydelen et merforbruk på 73,35 mill kr i 2010 uten å bli belastet med fremført merforbruk fra 2009. Resultatet for 2011 er således vel 60 mill. kr. bedre enn for 2010. Salderingsbehovet for 2011, ut fra bydelens aktivitetsnivå ved inngangen til året, var på 82 mill. kr., isolert sett uten fremført merforbruk. Resultatet for 2011 ble dermed hele 70 mill. kr. bedre enn utgangspunktet for året.

Siden 2007 har bydelen hatt betydelige årlige merforbruk, med en topp i 2009 på 82 mill kr. I 2008 var merforbruket på 73 mill kr. Årets regnskap viser at merforbruket nå er kommet på et betydelig lavere nivå noe som skyldes et systematisk endringsarbeid gjennom 2009, 2010 og 2011.

Den negative økonomiske utviklingen bydelen opplevde fra 2007 skyldes i hovedsak to forhold. For det første viste utviklingen en sterk økning i utgiftene til barnevernet. Antall barn med tiltak i regi av i barnevernet var stigende, samtidig som enhetsprisene også gikk opp. Den klart største økningen var i antall institusjonsplasseringer. Dette er også de mest kostbare tiltakene. Fra 2010 registrerte bydelen en utflating av veksten, og i 2011 ble utgiftene til barnevernet betydelig redusert. Utviklingen gjennom 2010 og 2011 skyldes en aktiv innsats fra barnevernets side gjennom et godt faglig arbeid med det enkelte barn, samtidig som bydelen har fått satt det tverrfaglige arbeidet innen oppvekstområdet i system.

For det andre har utgiftsnivået til pleie og omsorg vært for høyt sett i fht kriterietildelingen. Også her hadde bydelen en årlig vekst, men i forhold til volum har denne veksten samstemt bedre med kommunens satsing på eldre og uføre. Problemet har likevel vært at utgiftsnivået sett i forhold til enhetspris samtidig har vært vesentlig over kriterietildelingen.

Til en viss grad har det høye utgiftsnivået innen funksjonsområde Pleie og omsorg tidligere blitt dekket inn ved at andre funksjonsområder har fått lavere budsjettandel enn hva kriterietildelingen har tilsagt. Etter hvert som behovene innenfor disse områdene har krevd en oppjustering slik at forbruket har nærmet seg kriterietildelingsnivået, har det høye kostnadsnivået innen funksjonsområde Pleie og omsorg blitt synliggjort med et merforbruk.

Bydelen har igangsatt omfattende omstillingstiltak for å få kontroll med merforbruket for etter hvert å komme ned på et aktivitetsnivå tilsvarende budsjettammene. Arbeidet ble startet våren 2009, og i oppstarten fikk bydelen ekstern bistand (økonomisk og juridisk kompetanse). Våren 2009 og senere i tilknytning til budsjettarbeidet i 2010 og 2011 har det blitt utarbeidet en økonomisk handlingsplan som på tiltaks-, aksjons- og indikatornivå beskriver hvordan kostnadsreduksjonen skal oppnås. Denne planen har så blitt rapportert på og fulgt opp månedlig med enhetene. Denne planen fungerer som et styringsverktøy i prosessen frem mot å få forbruk til å stemme med tildelte økonomiske rammer, men vil også kunne være et styringsverktøy som kan benyttes når bydelen har kommet i balanse.

Vesentlige områder som har hatt stort fokus har vært:

- Stillinger. Våren 2011 tok bydelen initiativ til en reduksjon av antall stillinger. I budsjett 2011 lå det implisitt en reduksjon på 21,8 årsverk. I tillegg ble det utarbeidet en sak med ytterligere inndragning av 28,2 årsverk. Bydelsutvalget ønsket ikke å vedta saken, og den ble dermed anket til bystyret, som 15.06.11 vedtok inndragningen.
- Vakanser i stillinger. Tjenesteleder skal sammen med enhetsleder vurdere alle ledige stillinger mht. hvorvidt stillingen skal besettes evt. hvor fort dette skal skje. Samtidig er alle tjenesteområder allerede pålagt en streng behovsvurdering ved bruk av vikar ved sykdom og annet fravær.
- Anskaffelse av ”myke” tjenester. Kjøp av tjenester til brukere er strammet vesentlig inn og bydelen har i organisasjonen opprettet en egen enhet med 2 årsverk som har ansvaret for dette arbeidet i bydelen.
- Sykehjemsplasser og hjemmetjenester. Bydelen har som mål å flate ut/ redusere vedtaksnivå og tilpasse bruk av sykehjemsplasser slik at nivået på disse områdene i større grad skal samstemme med budsjettforutsetningene.
- Søknadskontoret har gjennomført en større omlegging av måten kontoret er organisert på, med sikte på bl.a. å få en mer effektiv utnyttelse av sine personalressurser. Hvordan den enkelte ansattes kompetanseområde kan benyttes bedre, og om samarbeidet mellom søknadskontoret og bydelens egne utførertjenester har et forbedringspotensiale, har også blitt sett nærmere på.
- Barneverntjenesten. En styrking av barneverntjenesten og de forebyggende tjenester har medført at antall meldinger har sluttet å stige. Barneverntjenesten har jobbet svært aktivt for å få barn ut av kostbare institusjonsplasseringer og over i andre tiltak dog alltid slik at barnets beste blir ivaretatt. Uten den styrkingen som har vært gjort i fht disponible personalressurser på barnevernkontoret, og det økte fokus bydelen nå har på forebyggende- og lavterskeltilbud, ville ikke den positive utviklingen gjennom 2010 og 2011 vært mulig.
- Generelt. En strammere vedtakspolitikk og tettere oppfølging av bydelens egne utførertjenester, gjør at presset på ledere og ansatte er stort. Dette gjør at faktorer som arbeidsmiljø og sykefravær er spesielt i fokus

2.1 ORGANISASJON/BEMANNING

	01.01.2011	31.12.2011	Endring
Ansatte	1291	1176	-115
Årsverk	924,51	888,89	-35,65

Antall utførte årsverk i 2011 er 1044.

Tallene på antall ansatte og utførte årsverk er tatt ut fra forhåndsdefinerte rapporter med veiledning fra Datavarehuset, Oslo kommunes rapporteringsverktøy. Antall årsverk i tabellen er budsjetterte årsverk.

Antall ansatte er faste, vikarer og midlertidige ansatte med fast månedslønn. Det betyr at i de tilfellene hvor en ansatt er langvarig syk eller i nedkomst og det settes inn vikar, telles to personer

i en budsjettert stilling. I tillegg har bydelen noen ansatte som går i midlertidige stillinger tilknyttet prosjekter.

I tallet for gjennomførte årsverk ligger antall utførte årsverk i bydelen i løpet av 2011 – inklusiv overtid og lønn gitt til vikarer som går på timebasis. Det betyr at antall utførte årsverk i realiteten er noe lavere, da en ansatt, som er syk i 100 % stilling, og det settes inn en vikar i 100 pst, vil telle som to årsverk i stedet for ett. Videre telles med midlertidig ansatte og oppdragstakere med omsorgslønn.

Som en konsekvens av budsjettet for 2011, ble det i alt inndratt 21,8 årsverk. Pga bydelens økonomiske situasjon vedtok bystyret i juni inndragning av ytterligere 28,2 årsverk, til sammen 50 årsverk. I løpet av høsten 2011 hadde de aller fleste som ble overtallige i denne prosessen, gått over i andre stillinger, enten faste eller vikarer. Samtidig er det opprettet noen stillinger, bl.a. i boliger, som en konsekvens av at bydelen har tatt imot brukere som tilbys tjenester i bydelen i stedet for at tjenestene kjøpes eksternt, da dette har vist seg økonomisk lønnsomt. Det er også tilført 5 stillinger i barnevernet finansiert av eksterne, statlige midler.

2.2 BEFOLKNINGSGRUNNLAG

Befolknings- utvikling	01.01.2008	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	Andel av bef. i Oslo pr. 01.01.2010	Andel av bef. i Oslo pr. 01.01.2011
0-2 år	1 839	1 793	1 767	1 752	6,4 %	6,3 %
3-5 år	1 789	1 757	1 789	1 729	8,1 %	7,7 %
6-9 år	2 205	2 243	2 221	2 187	9,2 %	8,8 %
10-17 år	4 604	4 520	4 486	4 406	10,2 %	9,9 %
Sum 0-17 år	10 437	10 313	10 263	10 074	8,7 %	8,4 %
18-24 år	3 532	3 602	3 730	3 718	7,2 %	6,8 %
25-66 år	19 220	19 487	19 787	19 958	5,5 %	5,5 %
67-79 år	1 292	1 356	1 475	1 551	4,0 %	4,1 %
80-89 år	459	459	478	488	2,6 %	2,7 %
90 år +	68	72	75	81	1,7 %	1,9 %
Sum 18-90 år +	24 571	24 976	25 545	25 796	5,4 %	5,4 %
Sum bydel	35 008	35 289	35 808	35 870	6,1 %	6,0 %
Herav innvandrere	13 798	14 223	14 621	14 897		

*) Innvandrere er definert som personer med bakgrunn fra land utenom vestlige land iht. SSB's definisjon.

Bydelens vurderinger:

Tabellen ovenfor viser bydelens befolkningsutvikling de 4 siste år. Hovedsakelig er det økningen i innvandrerbefolkningen som gir veksten. Fra 2008 til 2011 er bydelens befolkning økt med 862, hvorav innvandrere står for 1.099.

Når det gjelder unge under 17 år har det vært en reduksjon siden 2008. alle grupper viser nedgang, men er gruppen 0-2 år og 10-17 år som har størst nedgang. Disse 2 gruppene viser en nedgang på 285 i 4-årsperioden.

Alle grupper over 18 år viser økning som er på 1225 fra 2008 til 2011. Størst økning har gruppen 25-66 år med en økning på 738. Gruppen 67-79 år kommer på 2. plass med økning på 259, mens gruppen 18-24 år hadde en økning på 186.

Gruppene 80-89 år og 90 år + viser også økning i 4-årsperioden og tilveksten er 42 personer.

Det samlede inntrykk kan tyde på at unge familier med barn flytter ut, unge innvandrere uten barn flytter inn, samtidig som den eldre befolkningen øker.

For bydelen innebærer en slik utvikling at presset på barnehageplasser minsker, behovet for eldreomsorg øker og at etterspørselen etter NAV kommunes tjenester rettet mot innvandrere øker.

2.3 OMFANG AV POLITISKE ORGANERS VIRKSOMHET

	2010		2011	
	Møter	Saker	Møter	Saker
<u>POLITISK UTVALG</u>				
Bydelsutvalg	9	147	9	135
Arbeidsutvalg	10	53	9	75
Lokal klagenemd	4	2		
Oppvekst/kulturkomite	8	30	7	21
Miljø- og teknisk komite	9	63	9	41
Andre utvalg/komiteer	7	27	9	40
<u>BRUKERVALG</u>				
Eldreråd	9	43	9	42
Råd for funksjons- hemmede	9	39	9	40
Tilsynsutvalg alders- og sykehjem	16 tilsyn		14 tilsyn	
Ungdomsråd	9	39	9	35

3 MÅL OG RESULTATER 2010

3.1 BYDELENS OVERORDNEDE MÅL OG OPPNÅDDE RESULTATER

3.1.1 Bydelens totale ressursinnsats - driftsregnskapet

Tabell 3.a Brutto driftsutgifter i 1000 kr.

	Regnskap 2010	Oppr. Budsjett 2011	Regulert budsjett 2011	Regnskap 2011	Avvik reg.bud/ regnskap 2011
Brutto driftsutgifter					
Funksjonsområde 1	184 827	171 017	170 355	200 403	-30 048
Funksjonsområde 2A	317 656	313 349	312 442	320 973	-8 531
Funksjonsområde 2B	270 600	239 572	255 549	241 342	14 207
Funksjonsområde 3	401 135	393 762	416 617	415 795	822
Sum brutte utgifter, drift	1 174 218	1 117 700	1 154 963	1 178 513	-23 550
Funk.omr. 4, sosialhjelp	68 063	77 790	66 862	65 745	1 117
Sum brutto utgift + sosialhjelp	1 242 281	1 195 490	1 221 825	1 244 258	-22 433

Tabell 3.b Netto driftsutgifter i 1000 kr.

	Regnskap 2010	Oppr. Budsjett 2011	Regulert budsjett 2011	Regnskap 2011	Avvik reg.bud/ regnskap 2011
Netto driftsutgifter					
Funksjonsområde 1	136 217	81 850	94 294	148 022	-53 728
Funksjonsområde 2A	123 567	264 988	280 031	272 587	7 444
Funksjonsområde 2B	251 240	229 213	251 816	219 050	32 766
Funksjonsområde 3	327 403	331 890	338 095	330 293	7 802
Sum netto utgifter, drift	838 427	907 941	964 236	969 953	-5 717
Funk.omr. 4, sosialhjelp	58 534	68 990	58 062	59 983	-1 921
Sum netto utgift + sosialhjelp	896 961	976 931	1 022 298	1 029 936	-7 638

Bydelens vurderinger:

Bruttoutgifter

Tabell 3.a viser brutto driftsutgifter pr funksjonsområde. Samlet utgift i 2011 er på 1.244,258 mill kr. Regnskap 2011 viser en svært liten økning fra regnskap 2010. Økningen er på beskjedne kr 807.000 eller 0,16%. Dette i motsetning til økningen fra 2009 til 2010 som var på 3,5 %. I forhold til regulert budsjett 2011 viser regnskap 2011 et merforbruk på 22,433 mill kr, dvs. 1,84 % høyere enn budsjett. Det er spesielt funksjonsområde (FO) 1 som har hatt størst merforbruk med 30,048 mill kr.

Funksjonsområde 2A (Barnehager) viser et merforbruk i forhold til budsjett på 8,531 mill kr. FO 2B (oppvekst), FO 3 (pleie og omsorg) og FO (sosialhjelp) har mindreforbruk på utgiftsiden.

Nettoutgifter

Tabell 3.b viser netto driftsutgifter pr funksjonsområde. Regnskap 2011 er på 1.029,936 mill kr mot regulert budsjett på 1.022,298 mill kr. Det gir et merforbruk på 7,638 mill kr. Dette er en klar bedring i forhold til 2010 som viste et merforbruk på 57,334 mill kr.

Funksjonsområde 1 (Helse, sosial og nærmiljø) har et merforbruk på 53,728 mill kr. Årsaken til merforbruket skyldes at bydelens usalderte beløp på 42,517 mill kr og inndekning av merforbruket fra 2010 på 13,246 mill kr er plassert her. Korrigert for disse 2 forhold, viser FO 1 et mindreforbruk på 2,035 mill kr.

Med utgangspunkt i bystyrets kriteriefordelte budsjett, er det beregnet at det usalderte beløpet på 42,517 mill kr kan henføres til FO2A Barnehager med 2,1 mill kr, FO2B Oppvekst med 27,4 mill kr og FO3 Pleie og omsorg med 13,0 mill kr. Av praktiske årsaker er beløpet ført opp på kostra 190 som tilhører FO1 (Helse, sosial og nærmiljø).

Funksjonsområdene FO 2A (barnehager), FO 2B (barnevern) og FO 3 (pleie og omsorg) viser store mindreforbruk i tabell 0.1 B. Dette har gjort det mulig å dekke inn store deler av det usalderte beløpet på 42,517 mill kr.

Funksjonsområde FO 4 (økonomisk sosialhjelp) hadde et merforbruk på 1,921 mill kr. Hovedårsaken er at bydelen fikk inn mindre i trygderefusjoner enn budsjettet.

Under omtalen av de enkelte funksjonsområdene gis det mer detaljerte kommentarer.

Bydelens budsjett inneholder også øremerkede midler som går til ulike prosjekter. Den del av disse midler/prosjekter som ikke er avsluttet, vil bli overført til 2012. Ubrukte midler utgjør 18,072 mill kr.

Korrigert for ubrukte særskilte øremerkede midler og mva. kompensasjon på investeringer bokført i driftsregnskapet, ble bydelens reelle merforbruk i 2011 på 25,710 mill kr som vist i tabellen nedenfor.

Beløp i 1000 kr

	Regulert budsjett 2011	Regnskap 2011	Avvik reg.bud./ regnskap 2011
Ordinær drift	964 236	969 953	-5 717
Sosialhjelp	58 062	59 983	-1 921
Art 17280 Mva. komp. inv.	0	-77	77
Art 15701 Mva. komp. inv.		77	-77
Særskilte øremerkede midler	-16 633	1 439	-18 072
Korrigert resultat	1 005 665	1 031 375	-25 710

3.1.2 Bydelens investeringer

Prosjekt	Bruk av avsetning	Opprinnelig budsjett	Regulert budsjett	Beløp i kr	
				Beløp	Ytterligere til disposisjon
109052 BSN Handl.progr.Oslo Sør musikk-binge	110 000	0	0	0	110 000
109068 Kjøp av minibuss barnehage	-269 000	0	0	0	-269 000
110042 Øvingsbane cricket – Oslo Sør	1 000 000	0	-600 000	185 360	214 641
110043 Lekepark Holmlia – Oslo Sør	1 000 000	0	0	0	1 000 000
110044 Skaterampe Holmlia – Oslo Sør	200 000	0	0	200 000	0
111033 Møteplasser-Oslo Sør	0	0	1 050 000	0	1 050 000
111034 Kulturaktivitet – Oslo Sør	0	0	200 000	0	200 000
Sum kap. 015	2 041 000	0	650 000	231 216	2 141 784
105081 Barnehager, nye avdelinger (kap.271)	-1 371 000	0	0	0	-1 371 000
Sum kap. 271	-1 371 000	0	0	0	-1 371 000
109040 Hvervenbukta motorsenter opprusting	2 000 000	0	0	2 000 000	0
108069 Handlingsprogram Oslo Sør	435 000	0	0	0	435 000
Sum kap. 481	435 000	0	0	0	435 000

Prosjekt 105081 Barnehager, nye avdelinger

Bydelen har et merforbruk på dette investeringsprosjektet som skriver seg fra 2008. I 2010 søkte bydelen om å få omdisponere ubrukte vedlikeholdsmidler som var gitt i byrådsak 90 av 15.05.2007. Midlene skulle benyttes til innvendig vedlikehold og lekeplassutstyr. Byrådsavdeling for kultur og utdanning hadde ikke anledning til å godkjenne bydelens foreslåtte budsjettjustering som innebar omdisponering fra drift til investering. Bydelen vil derfor måtte vente med inndekning av investeringsmidlene inntil bydelen får et positivt årsresultat.

Prosjekt 109068 Kjøp av minibuss

Steinbråten barnehage er en friluftsbarnhage. Barnehagen har en buss for transport til de ulike uteaktivitetene. Dette kompenserer for 1 avdeling mht. arealbruk. Bussen har i den senere tid ikke vært kjørbær og det er brukt en del utgifter til reparasjon. Videre har de fleste førskoleansatte som fikk sertifikat for buss, sluttet. Det er kun 1 igjen. Etter en helhetsvurdering og et prismessig godt tilbud, gikk man til anskaffelse av en minibuss. Investeringen vil bli forsøkt dekket ved salg av den gamle bussen samt overføring av midler fra drift til investering når bydelen får et positivt regnskapsresultat.

3.2 FUNKSJONSOMRÅDE 1: HELSE, SOSIAL OG NÆRMILJØ

3.2.1 Ansvarsområde

Funksjonsområdet består av miljørettet helsevern, smittevern, folkehelsearbeid, fastlegeordning, fysio- og ergoterapitjenester, innsatsteam, seniorveileder og tjenester til personer med psykiske lidelser. Videre består området av NAV kommune, som omfatter sosialtjenesten, kvalifisering, introduksjonsprogram og boligjeneste. Økonomisk sosialhjelp er behandlet under funksjonsområde 4.

Under funksjonsområde 1 ligger også utgifter knyttet til bydelsutvalget og administrasjonen. Aktiviteter og utførte tiltak på dette området er for en stor del etterspurt i kap.5, Særskilt rapportering, og omtales der, samt at noe er omtalt under de andre funksjonsområdene. Det samme gjelder for Oslo Sør-satsingen, som er omtalt under kap.3.7 Gjennomførte omstillings- og effektiviseringstiltak, samt større ”prosjekter”.

3.2.2 Hovedmål

- Bydelen skal jobbe systematisk i forhold til miljørettet helsevern og smittevern for å følge opp lovpålagte oppgaver
- Bydelsoverlegen skal sikre et mer systematisk og kunnskapsbasert folkehelsearbeid som i større grad gir etterprøvbare resultater
- Samarbeidet mellom bydelens tjenesteapparat og fastlegene skal styrkes
- Fastlegedekningen bør økes ved å søke om opprettelse av flere legehjemler
- Bydelen gir bydelens innbyggere innen den psykiske helsetjenesten tilbud ut i fra den enkeltes behov
- Bydelen skal aktivt bidra til å videreutvikle samarbeidet med aktører utenfor bydelen
- Tettere samarbeid mellom hjemmetjenesten og rehabiliteringstjenesten med fokus på økt selvhjelpenhet for brukerne. Ventetiden på ergo - og fysioterapitjenester følger prioriteringsnøkkelen.
- Innsatsteam gir tilbud til voksne og eldre som i en tidsbegrenset periode har behov for tverrfaglig rehabilitering eller annen ekstra innsats for å kunne fungere så selvstendig som mulig i eget hjem.
- Utvikle gode samarbeidsrutiner med Oslo kommunes hjelpemiddeltekniske enhet.
- Flere brukere innen sosialtjenesten skal bli selvhjelpne.
- Bydelen skal tilstrebe en systematisk bruk av kvalifiseringsprogrammet.
- Det skal arbeides for at unge arbeidsledige raskt kommer i arbeid, utdanning eller andre aktive tiltak.
- Brukerne skal oppleve økt medinnflytelse og medansvar knyttet til bydelens tjenester og tilbud
- Bydelen skal bidra til å etablere og opprettholde boforhold for personer som ikke klarer dette på egen hånd.
- Bydelen tilstreber en helhetlig tilnærming til personer med rusrelaterte problemer

3.2.3 Situasjonsbeskrivelse

Helse og nærmiljø

Bydelen har ansatt både bydelsoverlege og miljørettet helsevernkonsulent.

Folkehelsearbeidet skal bidra til å forebygge helsesvikt, fremme helsen og gi grunnlag for å målrette helsetjenesten og planarbeidet i kommunen. Miljørettet helsevern og smittevern er lovfestede, samfunnsrettede ansvarsområder innenfor det forebyggende helsearbeidet.

Det individrettede helsetjenestetilbudet skal være helhetlig, brukerorientert og tilgjengelig innenfor forebyggende, behandlende, habiliterende og rehabiliterende helsearbeid.

Bydelens satsing gjennom Oslo Sør-midlene har vært brukt mye til folkehelsearbeid. Mye av innsatsen har vært brukt til selektive og indikative grupperettede tiltak (som f.eks. etablering av Familiesenteret), men også til universelle miljørettede tiltak og tiltak som har som mål å fremme integrering, medvirkning og opplevelse av innflytelse og mestring. Dette siste er grunnleggende for å fremme god psykisk helse. Partnerskapsmidlene har vært prioritert til tiltak som har fremmet aktivitet.

Handlingsplanen for psykisk helsearbeid har blitt fulgt opp og tiltakene er rapportert. Det er satset ytterligere psykisk helsearbeid og forebygging og tidlig intervensjon i forhold til rus med prosjektpenger innvilget fra Helsedirektoratet.

I forhold til tuberkulosearbeid, forventer sykehusene at bydelen deltar på behandlingsplanmøter før pasienter starter DOT behandling (direkte observert behandling) i bydelen. Det er et nært samarbeid med hjemmesykepleien i forbindelse med DOT behandling. Denne tjenesten gir pasientene daglig behandling. Behandlingstiden er langvarig fra 3, 6, 9 eller 12 – 24 mnd. Forebyggende DOT behandling er 3 mnd. Ved utgangen av 2011 var det 20 personer som får DOT-behandling i bydelen.

Tuberkulosearbeid, individuell oppfølging og behandling er svært ressurskrevende. Bydelen har en spesielt ressurskrevende oppgave med å gjennomføre tuberkulinundersøkelse av alle nyankomne personer fra utlandet som bosetter seg i bydelen. Dette utføres i dag av helsesøster.

En besøksrunde som bydelsoverlegen hadde ved fastlegekontorene i 2010 viste fastlegene i bydelen hadde svært stort arbeidspress. De aller fleste legene har fulle lister. Oslostatistikken viste at Bydel Søndre Nordstrand har den nest laveste legedekning i forhold til innbyggertallet i hele Oslo, mens befolkningssammensetningen i skulle tilsi et behov for flere fastleger pr 1000 innbygger enn Oslo-gjennomsnittet. På dette grunnlag har bydelen fått opprettet 3 nye fastlegehjemler i bydelen. Fastlegene i bydelen har ellers ca en halv dag i uka på helsestasjonene eller i skolehelsetjenesten hver.

Ellers er det fortsatt et stort problem med lokaler for Klemetsrud legesenter. Brakkene som de i dag leier av kommunen er nedslitte og i svært dårlig forfatning og skal rives i løpet av 2012. Legene jobber fortsatt med å finne egnede lokaler i Mortensrudområdet som i dag har en befolkning på om lag 10 000 mennesker som trenger et fastlegetilbud.

Det har vært jobbet mye med plansaker som bydelen har til uttalelse i forhold til å belyse miljømessige og helsemessige aspekter, samt å sikre at folkehelseperspektivet blir ivaretatt. Hygieniske forhold/sanitære forhold, forsøplingssaker, støysaker og skadedyrproblematikk er andre områder det har vært fokus på.

Helsekonsulent og medisinskfaglig rådgiver har som oppgave å føre tilsyn etter Kommunehelsetjenestelovens kap. 4a, Miljørettet helsevern. Det har vært utført veiledning, informasjon, tilsyn og godkjenning med de av bydelens virksomheter som er omfattet av de ulike helseforskriftene, hjemlet i kommunehelsetjenesteloven.

I tillegg til ovennevnte har bydelen mottatt ulike typer henvendelser fra publikum og presse. De sakene som gir størst mulig helsegevinst i forhold til bruk av ressurser, har blitt prioritert.

Enhet rehabilitering –helse

Enhet rehabilitering - helse omfatter følgende tjenester til bydelens befolkning:

- Ergoterapitjenester (inkl. prosjektergoterapeut) og fysioterapitjenester (både kommunalt ansatte og avtalefysioterapeuter)
- Innsatsteam
- Seniorveileder

Dessuten salg av ergo- og fysioterapitjenester til Sykehjemsetaten

Avtalefysioterapeuter:

Bydelen har avtaler om utbetaling av 11,76 driftstilskudd fordelt på 17 fysioterapeuter. Mange arbeider mer enn de får driftstilskudd til, likevel er det flere steder lange ventelister på å få fysioterapi. I 2009 kom en ny finansieringsordning for fysioterapeuter med driftstilskudd, noe som gir reduserte inntekter til fysioterapeuter som arbeider mer enn driftstilskuddet dekker. Ordningen innføres gradvis. Bydelen har ikke merket de store konsekvensene av dette i 2011.

Ergo- og fysioterapitjenesten.

De kommunale ergo- og fysioterapeutene gir tilbud til barn og voksne som trenger behandling, råd og tilrettelegging for selv å kunne utføre daglige gjøremål, andre aktiviteter, samt delta i sosiale sammenhenger. På denne måten blir brukerne mindre avhengige av hjelpeapparatet.

Viktige oppgaver er:

- Utredning, individuell behandling og veiledning, samt trening i grupper
- Tilrettelegging av boliger
- Utprøving og søking på tekniske hjelpemidler til dem som har et varig behov

Bydelen har utarbeidet en prioriteringsliste med hensyn til hvem som skal motta tjenestene, som sikrer at brukere med akutte behov til enhver tid får nødvendig hjelp.

En ergoterapeut var ansatt i en prosjektstilling i bydelen i ett år fra august 2010 til august 2011. Hensikten var å bedre funksjonsevnen og redusere/unngå pleie- og omsorgstjenester hos hjemmeboende med nedsatt funksjonsevne.

Målgruppen var:

- 1.prioritet - nye brukere der vedtak om pleie- og omsorgstjenester skal fattes for første gang.

- 2.prioritet - brukere som har pleie- og omsorgstjenester som skal revurderes.
- 3.prioritet - brukere som har pleie- og omsorgstjenester, der tjenesteyter mener at tiltaksnivået bør revurderes.

Brukere i prosjektet har fått raskere hjelp, i form av blant annet hjelpemiddelformidling og tidsavgrenset funksjonstrening og kan ved dette ha unngått/fått redusert behovet for hjelp fra hjemmetjenesten. Slik prosjektet utviklet seg viste dette seg imidlertid vanskelig å måle.

Innsatsteamet

Innsatsteamet gir tjenester til personer i bydelen som i en tidsavgrenset periode har behov for tverrfaglig rehabilitering eller annen ekstra innsats for å kunne fungere i eget hjem.

Innsatsteamet er sammensatt av sykepleier, ergo- og fysioterapeut og har tett samarbeid med bl.a. bydelens søknadskontor, hjemmetjeneste, ergo- og fysioterapeuter. Teamets innsats medvirker blant annet til å korte ned overliggertid på utskrivingsklare fra sykehus.

Seniorveileder:

Seniorveileder informerer om bydelens og kommunens tilbud til alle pensjonister, formidler kontakt med ulike instanser og hjelpeapparat ved behov og gir mulighet for samtale, råd eller veiledning for eksempel om hvordan pensjonister kan forebygge sykdom og skade.

Salg av ergo- og fysioterapitjenester til Sykehjemsetaten:

Bydelen selger ergo- og fysioterapitjenester til Kantarellen bo- og behandlingssenter, et samarbeid som fungerer godt.

Samarbeidet med Hjelpemiddelsentralen og Hjelpemiddelteknisk enhet

Etter omorganiseringen av Hjelpemiddelsentralen i 2009 og opprettelse av Hjelpemiddelteknisk enhet i 2010 er det fortsatt utfordringer med å få samarbeidet til å fungere i tråd med de nye avtalene mellom kommunen og Hjelpemiddelsentralen. Bydelen har blant annet gjennom deltakelse i ledernettverket for ergo- og fysioterapitjenester i HEV forsøkt å påvirke til fortgang i utarbeidelsen av gode samarbeidsrutiner på hjelpemiddelområdet.

Enhet psykisk helse - rådgivning

Enhet psykisk helse består av følgende tiltak/tjenester:

- Psykisk helseteam
- Broa aktivitetshus
- Vilje Viser Vei
- 3 bemannede boliger
  - Hauketoveien omsorgsbolig
  - Bjørndal gård
  - Holmlia bokollektiv

Statlige opptrappingsmidler øremerket psykisk helsearbeid ble avsluttet i 2008. Bydelene skal, innenfor eksisterende budsjetttramme, videreføre psykisk helsearbeid på nivå med 2008.

Handlingsplanen for psykisk helsearbeid har vært fulgt opp og arbeidet forsøkt videreført på samme nivå som i 2008. Etter gjennomførte omstillings- og effektiviseringstiltak i 2011 er

aktivitetstilbudet noe redusert. Det er utarbeidet en samarbeidsavtale mellom Oslo kommune og helseforetakene om psykisk helsearbeid, og bydelen har inngått en samarbeidsavtale med DPS og Helse Øst. Bydelen rapporterer på øremerkede midler både gjennom halvårlige økonomiske rapporter og kvalitative rapporter.

Bydelen har organisert psykisk helsearbeid i bestiller/utfører modell. Søknadskontoret mottar alle henvendelser og fattet vedtak. I tillegg til at bydelens tjenestesteder yter tjenester, kjøpes det plasser i sykehjem og i døgnbemannede boliger av andre bydeler og av private. Personer med psykiske lidelser får vedtak om utarbeidelse av individuelle planer dersom de selv ønsker det. Søknadskontoret deltar i jevnlige møter, hver 2. uke, med psykisk helseteam slik at vedtakene og oppfølging av bruker blir tilpasset den enkeltes behov.

Brukermedvirkning sikres gjennom utarbeidelse/oppfølging av individuelle planer, brukerforumet ”Ukeslutt” på Broa aktivitetshus hver fredag og brukerrepresentasjon i Rådet for funksjonshemmede. Enhet psykisk helse samarbeider med Mental Helses brukerstyrte kafè ”Møtestedet”.

Psykisk helseteam

Psykisk helseteam gir gruppetilbud til voksne innen psykisk helsearbeid, i tillegg til å følge opp hjemmeboende voksne i bydel med vedtak om psykisk helsearbeid. Det er stor etterspørsel etter tjenesten psykisk helsearbeid i bydelen. Det fattes mange nye vedtak hver måned. Få brukere blir skrevet ut av tjenesten pga mangel på andre tilbud som kan ivareta brukernes behov. Dette skaper utfordringer i forhold til kapasitet til oppfølging av enkeltbrukere og drift av aktivitetsgrupper. Dette er også en utfordring i forhold til tilgjengelighet og fleksibilitet ved uforutsette hendelser.

Bydelen har en stilling som psykisk helsearbeider med fokus på yngre brukere med rusmiddelmisbruk som tilleggsproblematikk.

Den statlige opptrappingsplanen og bydelens handlingsplan i psykisk helsearbeid har fokus på tilbudet til barn og unge. Enhet psykisk helse fikk våren 2011 overført 0,50 årsverk psykisk ergoterapistilling og 0,5 årsverk psykisk fysioterapistilling fra Enhet rehabilitering. Disse årsverkene drev forebyggende arbeid i barneskolene via tilbudet ”ekstragym”. Stillingene ble imidlertid inndratt og tilbudet nedlagt grunnet de omstillings- og effektiviseringstiltakene som ble gjennomført sommeren 2011. Ansvar for det forebyggende arbeidet innen psykisk helse barn og unge ble overført til Enhet forebyggende barn/unge (Se for øvrig funksjonsområde 2B, kap. 3.4.3 Situasjonsbeskrivelse).

Broa aktivitetshus

Broa aktivitetshus tilbyr åpent hus og aktiviteter til beboere med psykiske plager og lidelser i bydelen. Tjenestestedet består nå av 2 årsverk etter reduksjon på 0,50 årsverk miljøterapeut etter omstillings- og effektiviseringstiltakene 2011. Dette har medført at gruppe- og aktivitetstilbudet har blitt noe redusert.

Vilje Viser Vei

I 2009 etablerte bydelen NAV-tiltaket ”Vilje viser vei”, som er en del av NAVs satsning på arbeid med psykisk syke. Det er opprettet to midlertidige tilretteleggerstillinger som skal bistå brukere med arbeidsavklaringspenger med å finne og prøve ut egnet arbeid. Tilretteleggeren har et tett

samarbeid med DPS, Via kvalifiseringssenter og tiltaksavdelingene i NAV-kontoret. Tilretteleggerne hadde pr. 31.12.2011 24 aktive deltakere i tiltaket.

NAV kommune

Aktive tiltak

Sosialtjenesten har som målsetting at alle arbeidsføre klienter skal få tilbud om veiledning, kvalifisering eller formidling til ordinært arbeid. NAV stat er sosialtjenestens nærmeste samarbeidspartner i arbeidet med å skaffe klientene tiltak. Tjenesten har arbeidet målrettet sammen med NAV stat for å oppnå en integrert tjeneste. Kontoret har 2 tverrfaglige team som skal ivareta at brukere med sammensatte behov får den bistand de har behov for. Sosialtjenesten har arbeidet systematisk med å formidle langtidsklienter til kvalifiseringsprogrammet. Brukere som ikke har hatt rett på kvalifiseringsprogram, men har et arbeidspotensiale har blitt formidlet til aktive tiltak i regi av NAV stat og NAV kommune. Alle med sammensatte og langvarige problemer får tilbud om individuell plan..

Sosialtjenesten har kontakt med mange vanskeligstilte barnefamilier som prioriteres for aktive tiltak. Mange av familiene har ofte en vanskelig økonomisk situasjon og får økonomisk veiledning, i tillegg til at de etter behov kan bli innvilget ekstraytelser til livsopphold og til spesielle formål med tanke på barnas situasjon.

Det er i samarbeid med NAV stat utarbeidet rutiner for oppfølging av unge i aldergruppen 18 – 24 som trenger bistand for å komme i aktivitet. Sosialtjenesten har i 2011 hatt jobbsøkerkurs i grupper for unge sosialhjelpsmottaker i alderen 18- 25. Jobbsøkerkurset består av ressurs og motivasjonskartlegging samt karriereveiledning. Deltakerne har i tillegg fått tilbud om individuell oppfølging. 31 klienter har deltatt på kurs, hvorav 21 fullførte. 5 fikk arbeid, 1 gjenopptok studier, 4 søkte arbeidsavklaringspenger, 3 fulgte kvalifiseringsprogram og 4 uteble.

Sosialtjenesten samarbeider med barneverntjenesten vedrørende ungdom som har behov for oppfølging etter utskrivning fra barnevernet

Sosialtjenestens vedtak innholder vilkår for hjelp i alle saker hvor det anses nødvendig for å bli selvhjulpne. Det dreier seg primært om aktive tiltak som arbeid og kvalifisering, samt vilkår om å søke trygdeytelser og bostøtte der det er aktuelt. Vilkår for hjelp blir som hovedregel fulgt opp ved at klienten må dokumentere at kravene er oppfylt, før sosialhjelp for neste måned blir utbetalt. I saker hvor det er satt vilkår arbeider sosialtjenesten for at det skal være et nært samarbeid mellom saksbehandler og klienten underveis i prosessen.

Alle brukere som har behov for gjeldsrådgivning får bistand fra sosialtjenestens to gjeldsrådgivere. Gjeldsrådgiverne hadde 268 nye saker i 2011, hvorav 125 selv tok kontakt, 101 ble henvist fra sosialseksjonen og 42 fra andre.

Sosialtjenesten hadde 31.12.11 87 klienter som har inngått avtale om forvaltning av sin inntekt.

Boligtiltak

De fleste av sosialtjenestens brukere er vanskeligstilte i forhold til boligmarkedet. Klienter med økonomisk sosialhjelp som hovedinntektskilde over lengre tid, vil ha store problemer med å etablere seg i egen bolig og må ofte ta til takke med dyre og kortvarige leieforhold som forsterker avhengigheten av det offentlige hjelpeapparat. De som kvalifiserer til kommunal bolig må som regel vente lenge før tildeling skjer, da det ikke er tilstrekkelig med kommunale boliger.

Sosialtjenestens booppfølgingstjeneste gir individuell booppfølging til vanskeligstilte for å sikre stabile boforhold. Tjenesten ble redusert fra fire til tre stillinger i august 2011.

Sosialtjenesten har arbeidet målrettet med å redusere bruken av døgnovernatting de siste år. Tjenesten ble i september 2009 styrket med en prosjektstilling knyttet til boligfremskaffelse for å intensivere arbeidet med å redusere bruk av midlertidig døgnovernatting. Prosjektmedarbeideren har i 2011 bistått 55 klienter med å fremskaffe bolig, og 11 som har stått i fare for å miste boligen har fått bistand til å forhandle frem ny avtaler. De fleste av disse er store barnefamilier. Bydelen hadde i 2011 21 klienter som bodde i tilrettelagte botilbud med oppfølging; hvorav 14 i Ungbo, 2 i Bybo, 2 familier i familiesenter og 3 familier i Schwensensgate bosenter

Sosialtjenesten så seg nødt til å bruke døgnovernatting som en siste mulighet til 84 personer i 2011. 19 av disse var barn, 8 voksne og 4 barn oppholdt seg i døgnovernatting ut over tre måneder.

Rus/psykiatri

Arbeidet med rusmisbrukere er blant sosialtjenestens prioriterte innsatsområder, og tjenesten driver kontinuerlig et omfattende oppfølgingsarbeid, før, under og etter institusjonsopphold. Sosialtjenesten har i 2011 hatt jevnlig kontakt med ca. 190 klienter med et erkjent rusproblem, hvorav 71 mottar medikamentassistert behandling og rehabilitering. I løpet av året var 86 av sosialtjenestens brukere i rehabiliterings-, omsorgs- eller behandlingsinstitusjon. Pr. 31.12.2011 var 59 personer fortsatt i tilbudet. Bydelens sosialtjeneste reduserte antall ruskonsulentstillinger i 2011 fra to til en.

Når det gjelder brukere under legemiddelassistert behandling spesielt, jfr. Byrådets mål om å prioritere denne brukergruppen for oppfølging, er det et problem at mange metadon/subuxzone brukere fremstår som ruset fordi de har et stort sidemisbruk av andre rusmidler. Dette vanskeliggjør i stor grad rehabilitering både i forhold til bolig og arbeidstrening. Av de 71 som mottar LAR bor 35 i egen bolig i bydelen, 6 av disse har tett oppfølging av booppfølgingstjenesten og/eller psykisk helseteam, 59 har fast ansvarsgruppe hvor sosialtjenesten deltar. 28 brukere bor i behandling/rehabiliteringsinstitusjon/ overgangsboliger og følges opp av rus- og sosialkonsulentene.

Bydelens rusmiddelpolitiske handlingsplan bidrar til å styrke det tverrfaglige arbeidet innenfor rusfeltet.

Bydelen har et betydelig antall beboere med psykiske lidelser. Mange av disse er jevnlig i kontakt med sosialtjenesten og har ofte behov for samtaler, råd og veiledning på grunn av disposisjonsproblemer med økonomi, boligproblemer og vanskelige familieforhold. Arbeidet med psykiatriklientene er tidkrevende og er avhengig av et utstrakt tverrfaglig og tverretatlig samarbeid for å få til endring i deres livssituasjon. Booppfølgingstjenesten gir oppfølging til de som har behov for å klare daglige gjøremål. Kvalifiseringsseksjonen gir tilbud om avklaring og utprøving i arbeidslivet.

Mange av sosialtjenestens brukere har dobbeltdiagnose knyttet til rus-/psykiatri. Disse brukerne har få tilbud og blir ofte en kasteball i systemet. Sosialtjenesten har et tett samarbeid med Ruspoliklinikken, Søndre Oslo DPS, som har bidratt til at denne brukergruppen får bedre

oppfølging og flere tilrettelagte tiltak. Bydelen har ingen tilrettelagte arbeidsplasser for rusmiddelmissbrukere, men samarbeider med NAV stat når det gjelder aktive tiltak for brukere med rusproblemer. Det er etablert samarbeid med NAV arbeidsrådgivning for å iverksette tiltak for brukere som mottar legemiddelassistert rehabilitering.

Kvalifiseringsseksjonen

Via kvalifiseringsseksjon er en av fire seksjoner i den kommunale delen av NAV Søndre Nordstrand. Seksjonen har ansvar for å bosette nyankomne flyktninger, introduksjonsprogram, kvalifiseringsprogram, prosjekt Ny sjanse og to kommunale tiltak: arbeidstreningsgruppe og Via kantine. Via tilbyr veiledning og oppfølging for at deltakere skal kunne kvalifisere seg til deltakelse i samfunns- og arbeidsliv, og driver også temabasert undervisning til hjelp i kvalifiseringen. Det er nært samarbeid med den statlige delen av NAV, Oslo voksenopplæring, andre offentlige instanser og organisasjoner, samt bydelens tjenestesteder.

Bosetting av nyankomne flyktninger

Bydelen har i 2011 hatt en kvote på 25 flyktninger. Alle 25 ble bosatt i 2011, og har begynt i introduksjonsprogrammet innenfor de lovhjemlede tre måneder. Framskaffelse av bolig er ressurskrevende, men på grunn av økt fokus på boligframskaffelse og målrettet arbeid med bosetting ble målet nådd.

Introduksjonsprogrammet

Introduksjonsprogrammet skal styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i arbeids- og samfunnsliv. Programmet skal sikre at den som trenger grunnleggende kvalifisering skal få relevante tiltak og veiledning for å komme ut i arbeid eller utdanning. Bydelen tilbyr introduksjonsprogram til personer som har rett og plikt til deltakelse, og har i 2011 hatt en målsetting om at 60 % av deltakerne som avslutter program skal gå ut i arbeid eller videre utdanning. I 2011 hadde kvalifiseringsseksjonen 65 deltakere i introduksjonsprogrammet. 9 av deltakerne var under 25 år. 21 deltakere avsluttet programmet i løpet av 2011 hvorav 7 har fått ordinært arbeid – en med lønnstilskuddsavtale, og 4 har gått over i videre utdanning. I henhold til målsettingen for 2011 gir det en måloppnåelse på 52 %.

Kvalifiseringsprogrammet

Kvalifiseringsprogrammet skal tilbys personer som har nedsatt arbeids- og inntektsevne og ingen eller svært begrensede ytelser i folketrygdloven eller arbeidsmarkedsloven og har behov for tett og koordinert oppfølging for å styrke mulighetene til deltakelse i arbeidslivet. Måltallet for 2011 var 136,3 deltakere i snitt. I 2011 har det vært en målsetting om at 40 % av deltakerne som planmessig avslutter programmet skal gå ut i arbeid. Videre er det satt fokus på å tilby barnefamilier et kvalifiseringsprogram.

I løpet av 2011 var det 202 deltakere i kvalifiseringsprogrammet. Av disse var 169 barnefamilier med barn under 18 år og hvor 81 hadde tre barn eller flere. I løpet av 2011 var det 145 nysøkere til programmet. Imidlertid ble måltallet ikke nådd. Det skyldes i hovedsak at søkerne ikke hadde gode nok norskkunnskaper til å nyttiggjøre seg et fulltids program med arbeidstrettede tiltak. Per 31.12.11 var det 122 deltakere i kvalifiseringsprogram hvorav 116 med løpende kvalifiseringsstønad og 6 i permisjon. I tillegg var ca 20 personer under avklaring til program. 3 av deltakerne var under 25 år. Alle deltakerne har gjennomgått arbeidsevnevurdering og fått tilbud

om individuell plan før oppstart i programmet. 66 av deltakerne hadde arbeidsmarkedstiltak i statlig regi, 37 hadde tiltak i kommunal regi og 13 tiltak fra både stat og kommune.

65 deltakere har planmessig avsluttet programmet i 2011. Av disse fikk 22 ordinært arbeid (heltid eller deltid), 2 lønnstilskudd, 2 videre utdanning, 10 arbeidsavklaringspenger, 3 over på økonomisk sosialhjelp på grunn av avklaring av trygdeytelser, 5 over på økonomisk sosialhjelp som hovedinntektskilde, 11 personer fikk tilbud om andre arbeidsmarkedstiltak i statlig regi. De resterende 10 personene gikk over til; foreldrepermisjon (5), er sykemeldte (3) dagpenger (1) og Ny sjanse-program (1). I henhold til målsettingen for 2011 er det en måloppnåelse på 34 %. I tillegg flyttet 6 personer fra bydelen og 20 fikk stans av program som følge av uteblivelse fra tiltak.

Øvrig kvalifisering

Ny sjanse: gir tilbud om prekvalifisering for minoritetskvinner med lang botid i Norge og som er avhengig av økonomisk sosialhjelp. Deltakerne er i hovedsak fra opprinnelsesland som Somalia, Irak, Pakistan, Afghanistan, Vietnam, Libanon og Marokko. De har svært begrensede norskkunnskaper og liten eller ingen arbeidserfaring. Programmet kombinerer individuell oppfølging, norskopplæring, temabasert undervisning, organiserte aktiviteter og relevante arbeidsmarkedstiltak. Tiltaket er finansiert med prosjektmidler fra IMDI ut 31.12.11 da prosjektet fases ut. Mellom 16 og 18 personer har deltatt i løpet av året. Som følge av at Ny sjanse har vært inne i det siste prosjektåret, har fokus den siste tiden vært å sikre videreformidling til andre aktuelle tiltak. Per 31.12.11 hadde 6 personer fått tilbud om kvalifiseringsprogram. De resterende 12 sikres videre oppfølging og innsøking til aktuelle arbeidsmarkedstiltak gjennom statlig og kommunal linje.

Arbeidstreningsgruppe: gir tilbud om arbeidstrening og jobbsøk for personer som mottar sosialhjelp eller står i fare for å bli sosialhjelpsmottakere. I tillegg tilbys hjelp til videre slusing mot arbeidsmarkedet og andre arbeidsmarkedstiltak. I 2011 har arbeidstreningsgruppa fått henvist 226 deltakere, og 192 av disse var nye henvisninger. 88 personer var i alderen 18-25 år. Av de 226 henviste var det 104 som ikke møtte eller uteble etter kort tid.

VIA kantine: gir tilbud om arbeidstrening og opplæring for personer, i hovedsak minoritetskvinner, som har behov for opplæring i kantinedrift. Deltakerne får opplæring i drift, ernæring, samfunnslære, arbeidslivets regler, kundebehandling osv. I 2011 har kantinen fått henvist 115 personer. Deltakerne kommer i hovedsak fra Pakistan og Somalia, men i løpet av året har kantinen hatt deltakere fra 14 ulike nasjoner. De fleste er deltakere i introduksjonsprogrammet, kvalifiseringsprogrammet eller arbeidstreningsgruppa og har begrensede norskkunnskaper.

Fargerike dager ble arrangert for fjerde år på råd. I 2011 ble det gjennomført et todagers arrangement i oktober i samarbeid med Treffpunkt Holmlia v/Deichmanske bibliotek, Holmlia kirke og arbeidsmarkedsbedriften Bypro. Tiltaket ble støttet av Oslo sør-midler.

Via kvalifiseringsseksjon driver også temabasert undervisning og kurs etter deltakernes behov. Det organiseres bl.a. undervisning knyttet til temaer innen arbeids- og samfunnsliv, helse- og ernæring, jobbsøk og arbeidsgiverkontakt. Det brukes både egne ressurser og eksterne foredragsholdere i dette arbeidet. Tjenesten er vel kjent og godt etablert i bydelen. Mange andre tjenestesteder bidrar med blant annet språktreningsplasser, ordinære praksisplasser, informasjon

og foredrag i undervisningen osv. Seksjonen gir gode muligheter til hospitering og utplassering hos både offentlige og private arbeidsgivere.

Boligseksjonen

Bydelen har ikke tilstrekkelig med kommunale boliger. Det ble i 2011 gitt 38 prioriteringsavslag til personer som fyller kravet om kommunal bolig, men hvor det ikke er boliger tilgjengelig. Bydelen har et nært samarbeid med Helse- og velferdsetaten, som bistår bydelene med å skaffe boliger, og med Boligbygg Oslo KF når det gjelder innkjøp. Boligbygg Oslo KF har kjøpt inn 2 boliger i bydelen i 2011; en 4-roms og en 5-roms.

Boligbygg Oslo KF planlegger bygging av boliger på Seterbråten som vil kunne gi bydelen ca 30 boliger. Bydelen har i 2011 foretatt en konseptvalgutredning.

Boligseksjonen har arbeidet med å frigjøre kommunale boliger ved å bistå brukere som bor i kommunal bolig til å søke startlån og tilskudd til kjøp av bolig. I 2011 har 8 boliger blitt frigjort ved at leietakere har kunnet kjøpe bolig.

Ny statlig bostøtteordning fra juli 2009 har medført at flere kvalifiserer for støtten. Boligseksjonen har i samarbeid med sosialseksjonen arbeidet målrettet for at alle som er kvalifisert skal få søkt bostøtte. Etter at boligseksjonen ble samorganisert med NAV, er saksbehandlingene av bostøtteordningene blitt enklere når det gjelder innhenting av dokumentasjon. Økning i antall søkere er imidlertid ikke som forventet og lavere enn i de øvrige bydelene.

Boligseksjonen har i 2011 brukt opp kvoten for startlån. Kvoten for tilskudd til etablering har ikke seksjonen klart å bruke. 35% av kvoten ble fordelt til andre bydeler.

3.2.4 Hovedoversikt økonomi FO- 1 - netto driftsutgifter

Tall i 1000 kr.

Netto driftsutgifter pr.KOSTRA-funksjon	Regnskap 2010	Oppr. budsjett 2011	Regulert budsjett 2011	Regnskap 2011	Avvik reg.bud./ regnskap 2011
100 Politisk styring og kontrollorganer	964	1 400	1 529	620	909
120 Administrasjon	32 865	30 540	32 888	34 054	-1 166
130 Administrasjonslokaler	5 848	3 834	3 869	5 410	-1 541
180 Diverse fellesutgifter	4 408	108	-55 504	8 008	-63 512
190 Interne serviceenheter	0	-39 405	0	0	0
233 Forebyggende arbeid – helse og sosial	5 480	7 064	7 586	504	7 082
241 Diagnose, behandling og rehabilitering	10 479	11 474	11 944	11 641	303
242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arb.	32 341	39 907	44 935	38 082	6 853
243 Tilbud til personer med rusproblemer	4 680	4 294	4 294	4 773	-479
265 Kommunalt disponerte boliger	2 200	634	634	1 602	-968
273 Kommunale sysselsettingstiltak	10 084	-745	9 585	9 284	301
275 Introduksjonsordningen	8 365	1 112	4 712	8 086	-3 374
276 Kvalifiseringsprogr.	20 969	19 438	25 090	24 343	747
283 Bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig	4	2 133	2 170	2 200	-30
335 Rekreasjon i tettsted	-390	62	562	495	67
860 Motpost avskrivninger	-2 080	0	0	-1 079	1 079
Sum netto utgifter *)	136 217	81 850	94 294	148 022	-53 728

*) Overføres hovedoversikten, tabell 3.B

Bydelens vurderinger:

Funksjonsområde 1 viser for 2011 et merforbruk på 53,728 mill kr. På kostra 180 var det i budsjettet ført opp et usaldert beløp i årsbudsjettet på 42,517 mill kr. Dessuten ble bydelens budsjett kuttet med 13,246 mill kr som skyldes inndekning av merforbruket fra 2010. Tilsammen utgjør dette 55,763 mill kr. Korrigert for disse to forhold, gikk FO1 reelt sett med et mindreforbruk på 2,035 mill kr.

Det er 4 kostra som viser merforbruk over 1,0 mill kr. Kostra **180 Diverse felleskostnader** har et reelt merforbruk på 7,749 mill kr. Da er det fratrullet de 55,763 mill kr som er omtalt i forrige avsnitt. Det største merforbruket på kostra 180 gjelder midlertidig uførepensjoner og AFP. Avviket er på 7,4 mill kr, men skyldes feil bruk av kostra ved regnskapsføringen. Budsjettmessig ble midlertidig uførepensjoner og AFP fordelt på de respektive kostra, mens ved regnskapsføringen ble alt belastet kostra 180. Midlertidig uførepensjoner og AFP hadde samlet sett et merforbruk på 0,4 mill kr. Ser man bort fra disse feilene hadde kostra 180 et merforbruk på 0,35 mill kr.

Kostra **120 Administrasjon** fikk et merforbruk på 1,166 mill kr. Merforbruket er knyttet til høye IT-kostnader som belastes fra sentralt hold, og kostnader knyttet til overtallige.

Kostra **130 Administrasjonslokaler** fikk et merforbruk på 1,541 mill kr. I hovedsak skyldes dette feil bruk av kostra.

Kostra **275 Introduksjonsordningen** hadde i gj.snitt pr mnd 41 deltakere mot budsjett på 56. I budsjettet lå det inne en forventning om inntekter på 2,7 mill kr. Utbetalingsbeløpet til de 56 deltakerne minus forventet inntekt ga et nettobudsjettet på 4,7 mill kr. Regnskap 2011 viste at inntektene ble vesentlig lavere, samtidig som antall deltagere også ble lavere. Nettoutgiften i regnskapet kom ut på 5,5 mill kr. Utbetalingene til deltagere viste dermed et merforbruk på 0,8 mill kr. Ansatte som jobbet med Introduksjonsordningen var budsjettert på kostra 276 i stedet for 275. Disse hadde en utgift på 2,4 mill kr. Disse 2 forhold ligger bak merforbruket på 3,374 mill kr på kostra 275.

Kostra **233 Forebyggende arbeid – helse og sosial** har et mindreforbruk på 7,082 mill kr. Øremerkede midler som er søkt overført til 2012 er på 5,9 mill kr. Korrigert for dette har kostra 233 et mindreforbruk på 1,182 mill kr.

Kostra **242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid** har et mindreforbruk på 6,853 mill kr. Øremerkede midler som er søkt overført til 2012 er på 3,2 mill kr. Korrigert for dette har kostra 233 et mindreforbruk på 3,653 mill kr. 3,0 mill kr av dette gjelder barnevernet med mindre bruk av rådgiving enn forutsatt.

3.2.5 Måltall for tjenesteproduksjon

Kommunalt fysio- og ergoterapitilbud

	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Resultat 2011
Bemanning				
Antall årsverk kommunale fysioterapeuter	8,00	7,80	7,80	7,05
Herav antall årsverk psykisk helsearbeid	0,50	0,50	0,50	0,25
Herav antall årsverk solgt til Sykehjemsetaten	1,50	1,30	1,30	1,30
Herav antall årsverk i Innsatsteam	1,00	1,00	1,00	1,00
Herav antall årsverk i ordinær tjeneste	5,00	5,00	5,00	4,50
Antall årsverk ergoterapeuter	6,10	6,52	6,68	6,43
Herav antall årsverk psykisk helsearbeid	0,50	0,50	0,50	0,25
Herav antall årsverk solgt til Sykehjemsetaten	1,00	1,00	1,00	1,00
Herav antall årsverk i Innsatsteam	0,65	0,80	0,65	0,80
Herav antall årsverk i ordinær tjeneste	3,95	3,80	3,95	3,80
Herav prosjektstilling august.2010 til august 2011	0,00	0,42	0,58	0,58
Antall årsverk sykepleiere i Innsatsteam	1,00	1,00	1,00	1,00
Brukere (eksl. brukere i Sykehjemsetaten)				
Antall brukere som mottar fysioterapi hos kommunale fysioterapeuter	480	518	480	397
Antall brukere som mottar ergoterapi	385	381	400	423
Antall brukere som mottar hjelp fra innsatsteam	96	115	120	121

Måltallene for 2010 er korrigert for stillinger overført Resultatenhet for psykisk helse. Feil i måltall og resultater for ergoterapeuter er også rettet.

Obligatoriske måltall for funksjonsområde 1 – Sosialtjenesten	Resultat 2009	Resultat 2010	Måltall 2011	Resultat 2011	Avvik resultat – måltall
Finansiering til kjøp av boliger - andelen søknader behandlet innen 1 måned	65,9%	64,8 %	80 %	44,5%	-35,5%
Søknad om kommunal bolig - andelen søknader behandlet innen 3 måneder	87%	91,9	95%	90,4%	-4,6%
Andel positive vedtak for kommunal bolig effektivert innen 6 måneder	92,5	92,5%	80%	63,3%	-16,7%
Antall personer i døgnovernattningssteder uten kvalitetsavtale (pr 31.12.)	0	0	0	4	4
Antall personer med opphold over 3 måneder i døgnovernatting	7	2	0	4	4
Økonomisk sosialhjelp - andel søknader behandlet innen to uker	58%	66%	95%	69%	-26%
Andel deltakere som går ut i arbeid eller utdanning etter endt introduksjonsprogram	55%	72%	60%	52%	-8%
Minimum andel fornøyde brukere etter brukerundersøkelser i sosialtjenesten		53%	70%		

Bydelens vurderinger:

Finansiering til kjøp av boliger - andelen søknader behandlet innen en måned

Avviket for 2011 skyldes etterslep på behandling av søknader fra 2010 på grunn av høyt sykefravær. Det ble satt inn ekstraressurser første halvdel av 2011 for å komme à jour med søknader fra 2010. I 3 tertial var 77,5 % av sakene behandlet innenfor en måned.

Andelen positive vedtak for kommunal bolig innen 6 måneder:

Bydelen har ikke tilstrekkelig med kommunale boliger og kan derfor ikke tilby søkere bolig innen rimelig tid, av den grunn må boligseksjonen prioritere strengt. I 2011 ble det fattet 38 prioriteringsavslag. Fornyerer er med i antallet effektiverte innen 6 måneder, uten fornyelser er prosentandelen 21,1%.

Døgnovernatting uten kvalitetsavtale:

Sosialtjenesten har i 2011 henvist 34 voksne og 19 barn til døgnovernatting uten kvalitetsavtale. Det er uheldig at sosialtjenesten i perioder må ta i bruk døgnovernattningssteder uten kvalitetsavtale, men dette skjer kun når alle andre muligheter er prøvd. 4 av de 19 barna er henvist til familiesenter og 6 til Unni Gums korttidshjem.

Døgnovernattning over 3 mnd.:

Sosialtjenesten har også i 2011 arbeidet målrettet med å redusere oppholdstiden, men hadde likevel pr. 31.12.2011, 4 voksne i døgnovernattning over 3 mnd. Et resultat på 0 anses som urealistisk, da bydelen erfarer at noen familier kontakter tjenesten først når utkastelsen er et faktum. Sosialtjenesten erfarer også at det mangler tilbud til ungdommer som trenger oppfølging.

Saksbehandlingstid for søknad om økonomisk sosialhjelp:

Saksbehandlingstiden for søknad om økonomisk sosialhjelp innen 2 uker er på 69 %, som er 26 % under byrådens måltall. Det høye negative avviket anses å ha sammenheng med mange nyansatte i sosialseksjonen som fortsatt trenger mye opplæring. Tjenesten har brukt mye tid på kompetanseoverføring både mellom stat og kommune og innad i den kommunale tjenesten, samt at det er nødvendig å overføre ressurser fra oppfølgingsenheten til publikumsmottaket i perioder. Imidlertid anses et måltall på 95 % som vanskelig å nå. Sosialtjenesten har til en hver tid saker som blir liggende noe ut over 14 dager i påvente av etterspurt nødvendig dokumentasjon.

Minimum andel fornøyde brukere etter brukerundersøkelsen i sosialtjenesten

Resultatet fra brukerundersøkelsen foretatt i november 2011 foreligger ikke på rapporteringstidspunktet.

Vurdering av barns situasjon i sosialhjelpsvedtak

Barnefamilier innvilges økonomisk støtte etter en individuell vurdering av familiens økonomiske og sosiale situasjon. I 2011 var det 98 familier med mer enn tre barn som søkte økonomisk sosialhjelp. 36 familier fikk tillegg til basis eller andre ekstraytelser etter lov om sosiale tjenester i arbeids og velferdsforvaltningen. Også barnefamilier med færre barn blir innvilget ekstraytelser ut fra en sosialfaglig vurdering av behov.

Obligatoriske nøkkeltall for funksjonsområde 1 - Helse, sosial og nærmiljø	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010	Resultat 2011
Antall mottakere av økonomisk sosialhjelp	1 480	1 502	1 495	1 325
Antall deltakere i kvalifiseringsprogram den 31.12.	54	155	151	122
Antall deltagere i introduksjonsordning den 31.12.	56	59	45	39
Andel sosialhjelpsmottakere 25-66 år i forhold til innbyggere 25-66 år	6,5 %	6,3 %	5,7 %	5,5%
Andel sosialhjelpsmottakere 18-24 år i forhold til innbyggere 18-24 år	5,6 %	6,3 %	6,1 %	5,3%
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr mottaker	54 978	58 539	48 533	49 307
Gjennomsnittlig stønadslengde økonomisk sosialhjelp (måneder)	5,2 mnd	5,7 mnd	5,5 mnd	5,1 mnd
Gjennomsnittlig stønadslengde økonomisk sosialhjelp - mottakere 18-24 år	4,4 mnd	4,7 mnd	4,6 mnd	3,7 mnd
Andel mottakere med sosialhjelp/ introduksjonsstønad som hovedinntektskilde	54,5 %	55,3 %	51 %	45 %
Andel sosialhjelpsmottakere med stønad i 6 måneder eller mer	42,0 %	46,0 %	42 %	36 %

Bydelens vurderinger:

Det har vært en svak reduksjon i antall klienter som har mottatt sosialhjelp fra 2010 til 2011. Det anses å ha sammenheng med aktiv bruk av kvalifiseringsprogrammet.

Økonomisk og sosial trygghet og medvirke til at den enkelte i størst mulig grad blir selvhjulpne:

Måltall 2011 (Måltallet defineres som det antall deltakere som er i kvalifiseringsprogrammet 31.12. inkl evt. i permisjon)	136
Registrerte søknader i 2011	145
Innvilgende søknader i 2011	55
Søknader vedtatt avslått	63
Antall deltakere som har vært i programmet i løpet av året	202
Deltakere 31.12. (Deltakere med kvalifiseringsstønad som løper inkl evt. i permisjon)	122
Droppet ut i 2011 (Antall vedtak om varig stans i stønad som følge av ikke avtalt uteblivelse fra tiltak i programmet)	20
Antall deltakere med kvp 31.12. som har mottatt supplerende sosialhjelp <u>samtidig</u> med kvalifiseringstønad i løpet av siste tertial.	38

Bydelens vurderinger:

Det har vært arbeidet målrettet med å tilby programmet til klienter som er i målgruppen. Tjenesten har i samarbeid med NAV stat arbeidet systematisk for å få justert og implementert rutineene knyttet til kvalifiseringsprogrammet. Til tross for det er bydelens resultat pr.31.12 under måltallet. Det skyldes i hovedsak at søkerne ikke har gode nok norskkunnskaper til å nyttiggjøre seg et fulltids program med arbeidstrettede tiltak.

3.3 FUNKSJONSOMRÅDE 2 A: BARNEHAGER

3.3.1 Ansvarsområde

Ansvarsområdet omfatter:

- Drift av 26 kommunale barnehager fordelt på 8 barnehageområder
- Drift av Pedagogisk fagsenter
- Oppfølging av 9 private barnehager og 1 familiebarnehage.
- Samordning av opptak for kommunale og private barnehager
- Godkjenning av kommunale og private barnehager
- Tilsyn med kommunale og private barnehager
- Saksbehandling av dispensasjonssøknader fra kommunale og private barnehager i henhold til pedagogstillinger som krever førskolelærerutdanning
- Planlegging av nye barnehageplasser i samarbeid med sentrale instanser; jfr. målet om full barnehagedekning
- Veiledning av barnehagene i henhold til gjeldende regelverk
- Tiltak innen språkstimulering og foreldreveiledning – Gratis kjernetid.
- Behandling av søknader for videresending til PPT for sakkyndig utredning
- Vedtaksmyndighet etter Lov om opplæring i grunnskolen § 5-7, rett til spesialpedagogisk hjelp i førskolealder.
- Fordeling av ressurser, veiledning og oppfølging av spesialpedagogiske tiltak for barn med nedsatt funksjonsevne/særskilte behov, i bydelens barnehager og for hjemmebarn

3.3.2 Hovedmål

Følgende mål var uttrykt i byrådets målsettinger for barnehageområdet i 2011:

Mål:

Tilby plass til flere barn enn de som omfattes av lovfestet rett til barnehageplass.

Resultat:

Alle som søkte plass innen fristen 01.03.11 med ønsket startdato før 31.08.11 og som var ett år før 31.08.11 fikk tilbud om plass i barnehage. Barnehagegarantien ble oppfylt fra bydelens side. Opptak gjøres fortløpende og det tilbys jevnlig barnehageplass til de som har søkt på et senere tidspunkt enn til hovedopptaket eller der barnet var ett år etter 31.08. 2011. Bydelen har, ut fra gitt definisjon, full barnehagedekning.

Mål:

Barnehagen skal styrkes som læringsarena.

Resultat:

Bydelen har i 2011 særlig fokusert på språkstimulering, barns medvirkning, pedagogisk dokumentasjon, opplæring i pedagogisk veiledning og foreldresamarbeid. Kompetansemidler gitt av fylkesmannen ble innvilget den enkelte barnehage til tiltak innen disse områdene. Tildelte midlene ble, etter søknad fra kommunale og private barnehager, fordelt til lokale tiltak. Midler ble også benyttet til lederopplæring i form av kurs i prosjektledelse for styrere i

kommunale og private barnehager. Dette for å styrke barnehageansatte i forhold til å drive aktivt prosjekt og utviklingsarbeid i barnehagene. I de kommunale barnehagene er det utarbeidet og implementert ny pedagogisk plattform kalt "Felles faglig fokus" med visjonen "Barna i Bydel Søndre Nordstrand er morgendagens brobyggere". Den beskriver hva som kjennetegner en "brobygger" og hvilke krav som stilles til barnehagens læringsmiljø og ansatte.

Alle barnehagene har fokus på å ha et godt språkmiljø med vekt på norsk som fellesspråk. Bydelens satsning på språkpedagogstillinger muliggjør særskilte språkstimulering på et tidlig tidspunkt for de barna som har behov for det. De aller fleste kommunale barnehager har opparbeidet et eget språkrum som et faglig sentrum for språkarbeidet, som benyttes av alle avdelinger. Det legges stor vekt på en god sammenheng mellom det særskilte språkarbeidet og det allmennpedagogiske arbeidet på avdelingene. Dette for å sikre gode resultater på dette læringsområdet. Prosjektet "Nye Lesefrø" som er et samarbeidsprosjekt mellom Holmlia bibliotek og Enhet barnehager, ble etablert i 2010 og videreutviklet i 2011 til å omfatte nye barnehageområder. Målsettingen med prosjektet er å stimulere barns litterære evner og nysgjerrighet gjennom å sikre barnehagene god tilgang til ny barnelitteratur, gi ansatte kompetanse i å formidle litteratur til barn og å stimulere foreldre til lesing for barna hjemme.

Mål:

Alle barn skal kunne norsk før skolestart.

Resultat:

Alle barnehageområdene har gjennomført særskilte språktiltak for barn som har behov for dette. Særlig barn fra de to siste årskullene før skolestart er prioritert til deltakelse i språkgruppe. Gjennom prosjektet Språkløftet har bydelen, i samarbeid med Utdanningsetaten, utarbeidet og prøvd ut en modell for språkstimuleringstiltak i barnehagene, faglig samarbeid med skolene og rutiner for særlig foreldreoppfølging. I 2011 ble prosjektet avsluttet og sluttrapport ble sendt til NAFO (Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring). Erfaring fra prosjektet er besluttet videreført og arbeidet med konkrete tiltak for videreføring er tatt med i både språkarbeidet og i bydelens arbeid med "Oslostandard for samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole". Det har vært gjennomført en samling med alle ledere i barnehagene for å fortsette arbeidet med videreutvikling av modellen.

Prosjektet "Nye Lesefrø" ble i 2011 utvidet til å omfatte barnehager i Mortensrud området. Prosjektet hadde sitt utspring i noen barnehager i Holmliadistriktet, og er et viktig tiltak for å sikre at alle barn kan norsk før skolestart. Det har høsten 2011 vært gjennomført et særskilt skoleforberedende tiltak i samarbeid med Mortensrud skole rettet inn mot barn som skal begynne der høsten 2012.

3.3.3 Situasjonsbeskrivelse

Følgende mål var uttrykt i bydelens målsettinger for barnehageområdet i 2011

- Barnehagene skal bidra til å gi barn gode lærings- og utviklingsmuligheter
- Barnehagene skal ha særlig fokus på at alle barn skal lære norsk før skolestart
- Barnehagen skal være en aktiv bidragsyter til bydelens forebyggende arbeid
- Barnehagene skal tilby foreldrestøttende tiltak samt skape muligheter for nettverk for barn og

foreldre

- Barnehageplasser skal tilbys til flere barn enn de som omfattes av lovfestet rett til plass

Gratis kjernetid, språk og foreldrearbeid

Både statlige og kommunale midler til språkstimulerende tiltak og særskilt foreldrearbeid blir i stor grad kanalisert til bydelens språkenheter. Språkenheten er fysisk plassert i en barnehage og består av minibarnehagegruppe for 4/5-åringer med 17 timers opphold gratis i barnehage, tilbud om åpen barnehage 6 timer i uka, tilbud om veiledning for foresatte og rekruttering av barn til barnehagene. Det er knyttet en språkpedagog til hver språkenhet som betjener alle kommunale og private barnehager i området.

Det gis inntil 20 timer gratis kjernetidstilbud for barn de to siste årene før skolestart og mange benytter seg av dette. For barn som kommer inn under ordningen med gratis kjernetid (4/5-åringer) er ca. 89 % av barna i barnehage, noen har plass i andre bydeler. Det arbeides fortløpende med å få barn som det ikke er søkt plass for inn i et barnehagetilbud. Barna det ønskes barnehageplass for i denne aldersgruppen har stort sett fått plass. Bydelen har tilbud om gratis minitilbud for 4/5-åringene og åpen barnehage i alle geografiske områder av bydelen. Behovet har vært noe mindre de senere år for disse tilbudene, og de ble derfor redusert fra ni til åtte høsten 2011. Åpen barnehage og minitilbudet er fremdeles veldig viktig for å "fange" opp barn til barnehagene. Barnehagepersonalet har vært viktige bidragsytere i bydelens forebyggende tiltak rettet mot barn og deres foresatte. Det har i alle barnehageområder vært gjennomført foreldreforebyggende tiltak som ICDP-veiledning, særskilte foreldresamtaler ved overgang barnehage/skole og URO-samtaler der barnehagen bekymrer seg for barnets oppvekstvilkår. Systematisk språkarbeid har vært utført i alle barnehageområdene, både av språkpedagoger og av øvrig personell. Prosjektet Språkløftet har vært avsluttet i 2011, utarbeidet rapport er sendt NAFO. Enhet barnehager startet ved årets avslutning implementeringsarbeidet med tanke på videreføring av bydelens modell for dette arbeidet "Flertrinnsraketten", som skal videreføres i barnehagenes språk- og foreldrearbeid. Prosjektet Lesefrø er videreutviklet i 2011 og utvidet til barnehagene i Mortensrudområdet. Det er etablert et systematisk samarbeid med biblioteket på Holmlia i dette arbeidet.

Språkstimulerende tiltak

Det foregår systematisk språkarbeid i alle barnehageområdene, med vekt på norsk som felles språk. Språkenhetene har et særskilt ansvar for språkarbeidet i sitt område. Språkpedagogen har språkgrupper i både kommunale og private barnehager, og utgjør et viktig element i satsingen på språkarbeidet i barnehagene. Prosjektet Språkløftet er avsluttet i 2011 og det er utarbeidet rapport over bydelens arbeid sendt NAFO. Erfaringene fra dette prosjektet viser at godt språkarbeid avhenger ikke bare av gode særskilte språktiltak, men sammenhengen mellom disse tiltakene og språktiltak knyttet til det allmennpedagogiske tilbudet og gode språkmiljøer hjemme. Videre systematisk arbeid i barnehagene, tiltak rettet mot stimulering til gode språkmiljøer hjemme og tett samarbeid med andre instanser som helsestasjonene, bibliotekjenesten og skolene blir viktig i det videre arbeidet. Bydelen har i 2011 utarbeidet en modell kalt "Flertrinnsraketten" hvor vi vektlegger disse sammenhengene for å videreutvikle et godt språkarbeid i bydelens barnehager.

Forebyggende arbeid

Med full barnehagedekning jf. barnehagegarantien, er barnehagene blitt en samfunnsinstitusjon og i dag går nesten alle barn i barnehage. Barnehagen er blitt en viktig læringsarena for førskolebarn

og samtidig en viktig samfunnsinstans med tanke på forebyggende foreldrearbeid. Videreføring av 17 timers gratis minitilbud i alle geografiske områder av bydelen er et viktig tiltak i denne sammenheng. Etablering av disse inn i vanlige barnehager er viktig for å hindre segregering og for å integrere barna og deres familier inn i det vanlige barnehagetilbud sammen med andre barn og foreldre. Erfaringen er at mange foreldre etter en periode i minitilbudet søker barnet over i et heldagstilbud, gjerne i samme barnehage. Dette har medført mindre behov for miniplasser i 2011. Antall miniplasser er derfor redusert med 62 plasser, men tilbudet er opprettholdt i alle geografiske områder i bydelen og stort sett alle som søker har fått tilbud om plass etter kort tid. Det har i 2011 vært gjennomført foreldreveiledningsgrupper i ulike barnehager i henhold til ICDP-programmet i regi av Språkenhetene. I tillegg er det gjennomført en rekke andre foreldrestyrkende tiltak som foreldremøter på dagtid, ekstra foreldresamtaler, førstegangssamtaler, foreldresamtaler hvor språkpedagog deltar, særskilte foreldresamtaler ved overgang til skole, barnepass mens foreldre får norskopplæring, og URO-samtaler der man er bekymret for barnets oppvekstvilkår. I 2011 har noen barnehageansatte gjennomført opplæring i PMTO-rådgivning, noe som vil styrke barnehagenes mulighet til å drive forebyggende foreldrearbeid i enda større grad. Bydelen vurderer at tiltakene har god effekt, og det vil arbeides kontinuerlig med å utvide eksisterende tiltak og utvikle nye.

Likebehandling av private og kommunale barnehager

Kommunen skal sørge for at godkjente ikke-kommunale barnehager i kommunen behandles likeverdig med kommunale barnehager ved tildeling av offentlige tilskudd til ordinær drift etter *Forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke-kommunale barnehager*. Forskriften pålegger kommunen å dekke kostnader til ordinær drift av privat barnehager som ikke dekkes av andre offentlige tilskudd eller foreldrebetaling.

De private barnehagene mottok i perioden fra januar til juli et kommunalt tilskudd som utgjorde minimum 88 % av hva en kommunal barnehageplass kostet, og fra august til desember et kommunalt tilskudd som utgjorde 91 % av hva en kommunal barnehageplass kostet.

Det er utarbeidet gode rutiner for samordnet opptak i private barnehager.

Godkjenning og tilsyn

Kommunen er lokal barnehagemyndighet og har ansvar for godkjenning og tilsyn etter Lov om barnehager i kommunale og private barnehager. Bydelen hadde ingen godkjenningssaker til behandling i 2011. Bydelen har utarbeidet "Internkontroll i henhold til Lov om barnehager", der rutiner for tilsynsarbeidet beskrives. Papirtilsyn med innhenting av opplysninger og tilsynsbesøk foretas jevnlig anmeldt og uanmeldt. Ved papirtilsyn innhentes data om antall ansatte med godkjent førskolelærerutdanning, representanter i Samarbeidsutvalget (SU) og antall barn i barnehagen.

Barn med nedsatt funksjonsevne

Rettigheter for barn i førskolealder med nedsatt funksjonsevne er hjemlet i Opplæringsloven §5-7. Enhet barnehager er lokal myndighet med ansvar for vurdering og videresending av søknader til PPT, som er sakkyndig instans for utredning av førskolebarns behov for spesialpedagogisk hjelp. Enhet barnehager er videre lokal myndighet gjeldende ansvar for å fatte vedtak etter Opplæringsloven § 5-7. Pr. 31.12.11 fikk 67 barn i kommunale barnehager, åtte barn i private barnehager, 14 barn med barnehageplass i andre bydeler/kommuner og to barn i spesialbarnehage spesialpedagogisk hjelp i barnehagen. I tillegg fikk to barn spesialpedagogisk hjelp hjemme i henhold til vedtak etter § 5-7. Åtte barn har i henhold til bestemmelser i Barnehageloven særskilt

tilrettelegging av barnehagetilbud grunnet medisinske årsaker. Antall barn med vedtak om særskilt tilrettelegging i barnehagen har vært økende i 2011, og tilpassing av tilstrekkelig tiltak innen gitte rammer er en utfordring. Bydelen har gode og systematiske rutiner for å forebygge barns problemer på et tidligst mulig tidspunkt og mange barn med forsinket utvikling får tilrettelagt hjelp innen det allmennpedagogiske tilbudet. Pedagogisk fagsenter har ansvar for oppfølging og veiledning i henhold til vedtak og i forhold til tidlig forebyggende innsats. Alle barn med nedsatt funksjonsevne, som det er søkt plass for i barnehage, har fått plass. Det utarbeides IOP (Individuell OpplæringsPlan) og halvårsrapporter for hvert enkelt barn. Foreldre får tilbud om å delta i dette arbeidet og får også tilbud om veiledning av barnehagen og fra Pedagogisk fagsenter. Bydelen vurderer at tiltakene har god effekt, og det vil arbeides kontinuerlig med å utvide eksisterende tiltak og utvikle og tilpasse nye.

”Felles faglig fokus”

Innføring i ”Felles faglig fokus” (”FFF”), pedagogisk plattform for alle kommunale barnehager, har vært gjennomført for nyansatte. FFF ble ferdigstilt i 2010, og er i 2011 videreført som en implementert del av barnehagenes faglige arbeid knyttet opp mot rammeplanen. Med utgangspunkt i FFF ble det gjennomført en felles planleggingsdag for ansatte i de kommunale barnehagene våren 2011.

Prosjekt ”Oslo-barnehagen”

Bystyret vedtok i september 2011 første delprosjekt i Oslo standard for barnehager ”Oslo standard for samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole”. Rutiner og beskrivelser knyttet til dette arbeidet gjeldende høsten er allerede iverksatt i barnehagene og vil bli evaluert høsten 2012. Det er etablert kontakt med Utdanningsetaten for etablering av et samarbeid med skolene om rutineene og det faglige samarbeid mellom barnehagene og skolene.

Opptak

Pr. 31.12.11 hadde 2164 barn plass i bydelens barnehager. 108 av bydelens barn har barnehageplass i andre bydeler og 83 barn fra andre bydeler har plass i barnehager i Bydel Søndre Nordstrand. Dette gir en dekningsgrad på antall barn fra Bydel Søndre Nordstrand som benytter seg av barnehageplass på 74,5 %.

Løpende opptak skjer etter hvert som det blir ledighet i barnehagene. Søkningen til barnehageplass er i Bydel Søndre Nordstrand lavere enn i resten av Oslo kommune. Dette gjelder spesielt for barn under tre år og bydelen har Oslos høyest andel av mottakere av kontantstøtte. Med tanke på språkopplæring og barnehagens betydning i den forbindelse, er det et mål å kunne tilby barnehageplasser som i større grad kan fange opp denne gruppen. Bydelen har tilbud om ulike typer reduserte plasser, noe som har vist seg å imøtekomme behovet hos deler av bydelens befolkning.

Barnehageutbygging

Det er ikke bygget ut nye barnehager i bydelen i 2011, og det forelår heller ingen planer om utbygging av kommunale barnehager i 2011. Antall plasser pr. dags dato er tilstrekkelig sett i forhold til dagens nivå på søknader. Utviklingen i søkermassen overvåkes nøye og danner grunnlag for videre planlegging av plasser.

Bemanning

Det har de siste årene vært vanskelig å rekruttere ansatte til stillinger i bydelen som krever godkjent førskolelærerutdanning. Per desember 2011 er det innvilget dispensasjon fra utdanningskravet i 54 av totalt 164 stillinger. 25 av disse har annen pedagogisk utdanning eller er under utdanning til førskolelærere. Det er grunn til å tro at antallet dispensasjoner fortsatt kommer til å være høyt de nærmeste årene. Dette forårsakes av at utdanningstakten ikke holder tritt med det udekkede behovet for førskolelærere i allerede etablerte barnehager, og at det fortsatt vil være stor utbygningstakt for barnehager de nærmeste årene.

Oslo kommune, Kunnskapsdepartementet og Høgskolen i Oslo har etablert et samarbeidsprosjekt for å øke antall førskolelærere gjennom arbeidsplassbasert førskolelærerutdanning, ABf. Bydel Søndre Nordstrand hadde våren 2011 14 deltakere, hvorav to avsluttet sin utdanning og ble ansatt som pedagogiske ledere i bydelens barnehager. Høsten 2011 var det 16 deltakere under utdanning. I tillegg tar flere assistenter deltidsutdanning på eget initiativ.

Enhet barnehager har utarbeidet rekrutteringsmaterieill i form av roll'ups og brosjyrer som benyttes i rekrutteringsarbeidet, og i februar ble bydelen tildelt reklameplass i 30 leskur over hele byen med oppfordring til førskolelærere om å søke stilling i bydelen. Kampanjen skal gjentas i 2012.

Økonomiske tiltak for Enhet barnehager

Enhet barnehager har for 2011 utarbeidet økonomisk handlingsplan med følgende Tiltaksområder og Aksjoner:

- Effektiv utnyttelse av personalressursene
  - Avstemming av antall barn-ansatte er videreført
  - Avstemme støttepedagogisk og ordinær personalressurs
  - Restriktiv bruk av vikarer/korttidskontrakter
  - Redusere utgifter til renhold i barnehageadministrasjonen
- Kostnadseffektiv disponering av bygningsmasse
  - Barnehageplassene er maksimalt fylt
- Opplæring
  - Opplæringsbudsjettet skal reduseres tilsvarende budsjettkutt

Status når det gjelder økonomisk handlingsplan inngår i bydelens månedlige rapportering. Bydelen har til enhver tid aksjonsliste i fokus, og det jobbes intensivt og systematisk for å nå målsettingene. Enhet barnehager har innfridd alle økonomiske krav knyttet til økonomisk handlingsplan for 2011. Se kapittel 1. Innledning for ytterligere kommentarer.

3.3.4 Hovedoversikt økonomi FO - 2 A - netto driftsutgifter

Tall i 1000 kr.

Netto utgifter pr. KOSTRA-funksjon	Regnskap 2010	Oppr. budsjett 2011	Regulert budsjett 2011	Regnskap 2011	Avvik reg.bud./ regnskap 2010
201 Førskole	65 310	213 917	220 561	220 481	80
211 Styrket tilbud til førskolebarn	29 223	20 361	28 485	29 833	-1 348
221 Førskolelokaler og skyss	29 034	30 710	30 985	22 273	8 712
Sum netto utgifter *)	123 567	264 988	280 031	272 587	7 444

*) Tall overføres hovedoversikten, tabell 3.B

Bydelens vurderinger:

Samlet sett har FO 2A (barnehager) et mindreforbruk på 7,44 mill kr. Dette beløpet omfatter også ubenyttede øremerkede midler på 0,49 mill kr. som søkes overført til 2012. Korrigeres det for øremerkede midler blir reelt mindreforbruk på FO 2A 6,95 mill kr.

Kostras **201 Førskole** viser et mindreforbruk på 0,08 mill kr. inklusiv ubrukte øremerkede prosjektmidler på 0,49 mill. De ubrukte prosjektmidlene gjelder bl.a. "Kompetanse i barnehage", "språkløftet", "Faglig nettverk spesial pedagogikk prosjektet" og "Bydelsnettverk likestilling/rekrutterings prosjekt". Imidlertid inkluderer regnskapet feilført utgifter på 9,16 mill kr. som hører til Kostra 221.

Tar man hensyn til prosjektmidlene og de feilførte utgiftene har Kostra 201 et mindreforbruk på 8,75 mill kr. Mindreforbruket forklares som følgende:

- Reduksjon i antall barn i barnehager. Bydelen ble tildelt budsjett 2011 ut fra antall barn pr 15.12.2009. I bydelens budsjett ble det ikke tatt høyde for at antall barn pr. 15.12.2010 var redusert i forhold til antall barn pr. 15.12.2009, og på grunn av dette fikk bydelen et budsjettkutt på 7,312 mill kr. Imidlertid ble bydelen kompensert for at antall barn økte gjennom 2011 og tallet ble høyere enn antall barn pr. 15.12.2010. Resultatet ble at bydelen slapp å kutte så mye som 7,312 mill kr. Kuttet ble kun på 2,9 mill kr.
- Manglende prisjustering av budsjettert tilskudd til ikke-kommunale barnehager ga et merforbruk på ca 0,470 mill kr.
- Forbedret driftssituasjon i barnehagene (bl.a. stillingskutt) gir mindreforbruk og er beregnet til 12,12 mill kr.

Kostras **211 Styrket tilbud til førskolebarn** har et merforbruk på 1,348 mill kr. Dette skyldes hovedsakelig lavere tilskudd til språkstimulerende tiltak enn forutsatt i budsjettet.

Kostras **221 Førskolelokaler og skyss** viser et mindreforbruk på 8,712 mill kr. Tar man hensyn til de utgiftene som er feilført på kostra 201 på 9,16 har kostra 221 et merforbruk på 0,448 mill kr. noe som skyldes hovedsakelig økt husleieutgifter på Lerdal barnehage.

3.3.5 Måltall- og nøkkeltall for tjenesteproduksjon

Obligatoriske måltall for funksjonsområde 2 A – Barnehager	Resultat 2009	Resultat 2010	Måltall 2011	Resultat 2011	Avvik resultat – måltall
Andel barn 1-5 år med barnehageplass (dekningsgrad)	74,5 %	74,2 %	75 %	74,5 %	-0,5 %

Obligatoriske nøkkeltall for: Funksjonsområde 2A – Barnehager	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010	Resultat 2011
Andel barn 1-2 år med barnehageplass (dekningsgrad)	53,2 %	53,9 %	51,5 %	53,7 %
Andel barn 3-5 år med barnehageplass (dekningsgrad)	89,4 %	88,3 %	89,8 %	87,8
Antall barn 1-2 år med barnehageplass	661	643	613	620
Antall barn 3-5 år med barnehageplass	1 571	1 579	1 552	1538
Andel ansatte i barnehager med førskolelærerutdanning	26,2 %	25,8 %	27,4 %	27,9 %
Andel ansatte i kommunale barnehager med dispensasjon fra kravet om førskolelærerutdanning	11,6 %	12 %	13,3 %	12,9 %
-herav med annen pedagogisk utdanning	6,6 %	4,3 %	6,7 %	32,6 %
Andel barn fra språklige og kulturelle minoriteter som går i barnehage, i forhold til innvandrerbarn 0-5 år.	59,5 %	63,3 %	62,0 %	63,9 %
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner pr. barn i kommunal barnehage	110 987	128 692	131 942	145 116

Andelen ”-herav med annen pedagogisk utdanning” avviker fra tidligere år. Dette skyldes muligens at det tidligere år er benyttet feil tallmateriale ved beregningen. Utgangspunktet for årets prosentandel er ”Andel ansatte med dispensasjon fra kravet om førskolelærerutdanning, -herav med pedagogisk bakgrunn”, delt på ”Andel ansatte med dispensasjon fra kravet om førskolelærerutdanning.

Bydelens vurderinger:

Andelen barn i barnehage holder seg stabilt. Det arbeides hele tiden med å rekruttere barn til barnehagene, men det kan synes vanskelig å nå alle, selv med hjemmebesøk.

Det er fortsatt en stor utfordring å rekruttere tilstrekkelig antall førskolelærere til bydelens barnehager, noe bydelen har stort fokus på. Det vektlegges å sikre best mulig kvalitet der dispensasjon fra utdanningskravet innvilges. Nesten halvparten av ansatte som er godkjent som pedagogiske ledere på dispensasjon har annen pedagogisk utdanning eller er under utdanning til førskolelærere. Andel barn fra språklige og kulturelle minoriteter som går i barnehage er økende, noe som bl.a. skyldes gratis minibarnehageplass de to siste årene før skolestart og gratis 20 timers tilbud for de som har heldagsplass. Bydelen har en utfordring i å få høyere dekningsgrad for barn under tre år. Bydelen har særlige utfordringer med hensyn til barns bruk av norsk språk i noen barnehager, hvor antall barn med norsk som morsmål er svært lav.

3.4 FUNKSJONSOMRÅDE 2 B: OPPVEKST

3.4.1 Ansvarsområde

Forebyggende enhet barn/unge.

Omfatter helsestasjons- og skolehelsetjenesten - tre helsestasjoner, skolehelsetjeneste ved 14 skoler i bydelen (Bjørnholt skole er en 8-13 skole), helsestasjon for ungdom, svangerskapsomsorg ved to helsestasjoner og smittevern.

Familiesenter – veiledningsgruppe, Uro koordinator, PMTO terapeuter, ICDP ansvarlig, prosjekt helse og livsstil, Salto koordinator, saksbehandler på prosjektmidler og tilskudds ordninger.

Forebyggende enhet har et spesielt ansvar for drift, koordinering og utvikling av forebyggende lavterskeltilbud, kompetansehevende tiltak og å bidra til styrking av tverrfaglig samarbeid på oppvekstområdet. Godt forebyggende arbeid krever en helhetlig tilnærming hvor det arbeides parallelt med disse ovennevnte områdene. Tilbud og tiltak spenner fra universelt forebyggende arbeid mot hele barne- og ungdomsbefolkningen til mer avgrensede tiltak rettet mot ulike risikogrupper. Grunnleggende fokus er tidlig intervensjon, mestring og ressurser med tanke på å forebygge, oppdage og snu en skjevutvikling tidligst mulig. Foreldrearbeid/ veiledning vektlegges da foreldrene anses som barnas viktigste ressurs og målsettingen er å bidra til at foreldre i større grad kan ta ansvar for og mestre egne liv.

Kriminalitetsforebyggende arbeid samt administrering av tilskuddsordninger og prosjektmidler ligger også innenfor ansvarsområdet.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er et lovpålagt lavterskeltilbud til alle barn, unge og deres foresatte og skal tilby et helhetlig og samordnet tilbud til gravide, og barn og unge 0-20 år som er tilpasset brukernes behov på et faglig forsvarlig nivå.

Helse og sosialtjenester til barn og unge er hjemlet i lov om helsetjenesten i kommunene og lov om sosiale tjenester.

Barn med nedsatt funksjonsevne kan også ha rett til spesialpedagogisk hjelp etter opplæringsloven og sosialtjenesteloven.

Familiesenteret er et frivillig lavterskeltilbud til barn, unge og familier som opplever at de strever i sin hverdag.

Dette innebærer en helhetlig satsing med oppbygging av tiltak på universelt, selektert og indikert nivå som gir mulighet til differensierte og effektive tiltak tilpasset hele barne- og ungdomsbefolkningen.

Fritidsenheten

Innenfor Fritidsenheten har bydelen driftet flere forebyggende barne- og ungdomstiltak:

- 2 fritidsklubber, Mortensrud aktivitetshus og Lerdal fritidsklubb
- Søndre Ås Gård
- Osoulungdommens Motorsenter, Hvervenbukta
- Drift av ESO (etter skoletid) -tilbud gjennom fritidsenheten ved Lerdal fritidsklubb
- Vangen
- Ulike prosjekter i fritidssektoren gjennom Oslo-Sørsatsing, storbymidler,

fattigdomsmidler og annet.

- Driftstilskudd til Søndre Holmlia Aktivitetssenter, som har nytt navn fra 2011: BUSH – Barne- og ungdomsenter på Holmlia.
- Tilskudd til private og frivillige organisasjoner

Barnevernet

Barneverntjenesten er den offentlige instans som på samfunnets vegne skal ivareta de mest utsatte barna. Barneverntjenesten iverksetter hjelpe- og/eller omsorgstiltak overfor barn og deres familier når den vurderer at barnet eller ungdommen har en livssituasjon som begrunner tiltak fra det offentlige hjelpeapparat.

3.4.2 Hovedmål

- Bydelen skal forebygge at barn, unge og familier får varige problemer gjennom å legge vekt på tidlig innsats.
- Sikre at barn og unge med behov for bistand fra barnevernet får tilstrekkelig hjelp, i rett tid av kompetent personale innenfor de ressursmessige rammer bydelen disponerer
- Bidra til at barn og unge får nødvendig bistand innenfor de rammer bydelen har til disposisjon
- Bidra til at brukerrate for barnevernstiltak reduseres
- Foreldrestyrkende tiltak skal vektlegges og utvikles
- Bidra til at barn og unge med spesielle behov får koordinerte tjenester
- Bekjempe kjønnslemlestelse og tvangsekteskap og bistå de som har vært usatt for dette
- Avdekke behov for språkopplæring ved aktiv språkkartlegging både ved 2 og 4 års kontroll
- Koordinere lokalt kriminalitetsforebyggende arbeid og bidra til å redusere barne- og ungdomskriminaliteten og videreutvikle trygge og gode oppvekstmiljøer
- Utvikle egne tiltak som bidrar til en optimal fordeling mellom egenproduksjon og tjenestekjøp
- Bidra aktivt, sammen med bydelens øvrige tjenesteapparat, til at brukerne sikres et tilbud på lavest mulige effektive omsorgsnivå (LEON-prinsippet)

3.4.3 Situasjonsbeskrivelse

Forebyggende arbeid

Forebyggende arbeid er en av de viktigste langsiktige investeringer som kan gjøres ut fra menneskelige hensyn, men også ut fra et samfunnsøkonomisk perspektiv. Ved å legge til rette for godt forebyggende arbeid og tidlig intervensjon gis mulighet til å snu skjevutvikling før problemene blir store og kostbare. Bydelen er i gang med et omfattende endringsarbeid som følge av vesentlig økonomisk merforbruk. Satsing på forebyggende enhet og forebyggende arbeid er et prioritert område i denne prosessen. Ved en slik satsing der tidlig innsats, brukerorientering og tilgjengelighet står i fokus kan bydelen forebygge skjevutvikling, gi relevant hjelp på laveste effektive nivå og dermed bidra til å redusere brukerraten i barnevernet. Samtidig vil dette bidra til at bydelens barn- unge og familier kan få et samordnet og helhetlige hjelpetilbud.

Grunnet Bydelens økonomiske situasjon og nødvendig sparetiltak ble Helsestasjons- og skolehelsetjenesten kuttet med 1,8 årsverk.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten følger anbefalt program for kommunenes helsefremmende og forebyggende arbeid etter veileder til forskrift av 3. april 2003. Avvik ihht. veileder: 6 måneders konsultasjon kun til lege (anbefales helsesøster og lege), 10 og 18 måneders konsultasjon tilbys ikke. I skolealder blir det ikke utført måling av høyde og vekt på elever i 3. og 8. trinn.

Enheten har siden etablering i 2010 hatt fokus på samarbeidsrutiner mellom tjenestene, rutiner knyttet til drift, sammenslåing av tjenestesteder og flytting av personell. I mai 2011 ble Prinsdal og Holmlia helsestasjoner slått sammen til en stor helsestasjon på Holmlia. En større helsestasjon ivaretar sikkerheten for ansatte, er mindre sårbar ved sykdom, styrker det faglige miljøet og gir økt fleksibilitet i personalet.

Valgte satsinger innenfor foreldrestyrkende arbeid ICDP (international child development program) og PMTO (parent management training) er metoder som har dokumentert god effekt på henholdsvis utvikling av godt samspill mellom foreldre og barn, og forebygging og behandling av atferdsvansker. Med utgangspunkt i disse metodene har videreutvikling av foreldrestyrkende tiltak individuelt og/eller i grupper i 2011 vært et prioritert område. Det har vært gjennomført ICDP grupper på familiesenteret både vår og høst.

Eget PMTO team ble etablert i egne lokaler og har siden oppstart i mars 2011 arbeidet med saker henvist fra barnevernet og saker henvist fra andre tjenesteområder i bydelen og fra BUP (Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk). I tillegg har teamet gjennomført opplæring av 13 PMTO rådgivere fra ulike tjenester i bydelen. Disse rådgiverne tilbyr nå foreldreveiledning knyttet til lettere/ begynnende atferdsproblematikk.

Som en kompetansehevende satsing har bydelen valgt å gi alle ansatte som arbeider med barn og unge opplæring i URO, en metode for å senke terskelen for tidlig intervensjon. En vel utprøvd metode hentet fra Finland som ansvarliggjør hver enkelt ansatt i forhold til å kjenne på egen subjektive uro og gjøre noe med den så tidlig som mulig. Ved utgangen av 2011 har 320 ansatte vært gjennom opplæringen. Parallelt med videre opplæring arbeides det med vedlikehold av kompetansen for å kvalitetssikre at metoden blir brukt aktivt i de ulike tjenestene. Det er i den sammenheng innført registrerings- og rapporteringsrutiner for bruk av metoden.

”Lavterskeltilbud, utviklingsfremmende samtaler ”, har i 2011 gått over fra å være et prosjekt til å bli et rammefinansiert tilbud. Tilbudet er videreført ved Bjørnholt videregående skole. Hovedmålet er å styrke det psykososiale samtaletilbudet til ungdom som trenger hjelp. Tjenesten er gjort mer tilgjengelig og det er utviklet varierte samtaletilbud til ungdom som er i behov av bistand.

Skolehelsetjenesten ved alle skoler registrerer en betydelig økning i antall psykososiale utfordringer. Dette har gitt økt fokus på tilbud om ulike grupper i skolehelsetjenesten i samarbeid med skolen.

I Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er arbeidet med forebygging av kjønnslemlestelse innlemmet i det faste programmet ved individuelle konsultasjoner. Nettverksgruppen med kvinner fra Somalia med fokus på helseinformasjon knyttet til kvinnelig kjønnslemlestelse og andre

aktuelle tema ble avsluttet i 2011. Mange av kvinnene har barn i skolealder og gjennom nettverksgruppen har ny kunnskap blitt videreformidlet til familien.

Språkarbeid er en viktig forebyggende satsing i bydelen. Språk 4 og Sats 2 språkkartlegging ved 2-årsalder på helsestasjonen er implementert i bydelen. Helsestasjonstjenesten bidrar i samarbeid med barnehagene for å avdekke og følge opp behov innenfor dette området. Vaksinasjonsdager og åpen helsestasjon ved alle helsestasjoner gir lettere tilgjengelighet for brukerne og effektiv bruk av personalressurser.

Helsestasjonstjenesten i bydelen har nær 100 pst oppslutning som gir en unik mulighet for avdekking og tidlig intervensjon. Organisatorisk plassering i forebyggende enhet sikrer tett samarbeid med familiesenteret. Dette bidrar bl.a. til at brukere med behov utover det ordinære tilbudet innen helsestasjon og skolehelsetjenesten kan få videre oppfølging i enheten. Helsestasjonen i Norge fylte 100 år i 2011 og det ble offisielt markert på Holmlia helsestasjon den 8. november. 100 år i barnas tjeneste! Det har vært en økning i antall fødselsmeldinger fra 574 meldinger i 2010 til 588 i 2011.

Familiesenteret har økt aktivitet og hadde i 2011 ca 190 nye registrerte saker. Det har i 2011 vært fokus på utvikling av et tettere samarbeid med barnevernet både i forhold til drøfting/avklaring av nye saker og i forhold til etablerte saker.

Godt kriminalitetsforebyggende arbeid forutsetter et tett samarbeid mellom bydel, skole, politi og frivillige organisasjoner. Fokuset på stillingen som SaLTo-koordinator ble i 2011 styrket. Blant annet ble det utarbeidet ny handlingsplan. Administrering av tilskuddsordninger og prosjektmidler har også vært et fokusområde i 2011. Bydelen har nå fått gode rutiner, bedre oversikt og kontroll over eksterne midler og tilskuddsordninger.

Fritidstilbud til barn og unge

Bydelen drifter 4 kommunale fritidsklubber/aktivitetshus/ miljøsentre/motorsenter. I tillegg er det flere private forebyggende barne- og ungdomstiltak i bydelen som supplerer de kommunale tilbudene både i innhold og i fht geografisk plassering. Aktivitet og besøk varierer, og tilbudet til barn og unge vurderes som bra samlet sett.

Ansatte i fritidsenheten har ulik nasjonal og etnisk bakgrunn og gjenspeiler befolkningen i bydelen.

Det har i flere år vært gitt driftsstøtte til Bjørndal idrettsforening og Ungdomsbølgen på Mortensrud. Ungdomsbølgen avviklet sin tjeneste i bydelen 30.06.2011.

Gjennom Oslo Sør-satsingen er det gitt tilskudd til aktiviteter på Bjørnholt skole som skal bidra til å gjøre skolen til en viktig møteplass i bydelen. Frivillighetsmidlene, til sammen kr. 620 000 ble i 2011 fordelt på 32 ulike tiltak.

Juniorklubben i regi av Oslo Sør-satsingen i lokalene til Holmlia sportsklubb i Lusetjerndalen ble videreført i 2011. Juniortilbudet ved Lerdal fritidsklubb ble også videreført. Drift av disse tilbudene er lagt til fritidsenheten. Det har i perioder vært en utfordring å skaffe ansatte, men tilbudene har vært godt besøkt når de har vært åpne.

Bydelen gir driftsstøtte til Søndre Holmlia Aktivitessenter (BUSH) på Åsbråten, en privat stiftelse. Aktivitessenteret er et viktig tilbud til barn og ungdom i området, og har også i 2011 hatt etter-skoletidstilbud, klubbkvelder og særskilt tilbud til utsatt ungdom gjennom kulturkafeen og klatreveggen.

For 2011 er bydelen gjennom Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet tildelt midler fra tilskuddsordningen Barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn. Bydelen er tildelt innenfor denne støtteordningen følgende midler:

- 1: kr 990 000 i Ungdomstiltak,
- 2: kr 2.050.000 i Fattigdomsmidler.

Til sammen kr 3.140.000 til en rekke prosjekter for barn og unge i kommunal og privat/frivillig regi.

Ungdomsfond er videreført i 2011. Barn og ungdom opp til 23 år kan søke om midler til aktiviteter m.m. som kommer flere til gode eller som er utviklende for den som søker. I 2011 ble det delt ut kr. 10 000 hver måned.

Bydelen har et aktivt ungdomsråd som i tillegg til å behandle politiske saker er med på å ”snuse” opp de trender som ungdom i bydelen er oppatt av. Gjennom de kanaler som er mulige prøver de å påvirke til og opprettholde et godt og trygt oppvekstmiljø i bydelen. I 2011 har ungdomsrådet fordelt lokale aktivitetsmidler som er sentrale midler bevilget fra Oslo bystyre til en egen tilskuddsordning til ungdomsaktiviteter. Tilskuddsordningen er et virkemiddel for å bedre mulighetene for aktiviteter for ungdom i bydelen. Målgruppe er ungdom i alderen 12 til 20 år. Bydelen mottok i 2011, kroner 138 000 for å vektlegge lokalt demokrati og medvirkning. Ungdomsrådet delte ut disse midlene til ulike lag, organisasjoner og privatpersoner. Ungdomsrådet gjennomførte UBM – ungdommens bydelsmøte i september. Der kom de frem til 5 saker som er sendt inn til videre behandling i BU.

Fritidsenheten har dessuten hatt en støttefunksjon opp mot barnevernet i 2011. Bl.a. har enheten bidratt med støttekontakter og startet en gruppebasert støttekontaktordning ved Mortensrud aktivitetshus.

Videre har Søndre Ås gård fungert som besøkshjem. Det har også vært spesielt fokus på å bidra til å styrke foreldrekompetanse hos ungdomsforeldre som har hatt behov for det.

Besøkstallet i fritidsenheten fortsatte å øke også gjennom hele 2011. For at brukerne skulle bli ivarettatt på en god og forsvarlig måte ble bemanningen styrket i deler av året. Personalet ble også brukt på tvers i enheten. Ansatte har gjennomført opplæring i Uro-metoden.

Det ble i 2011 søkt videreføring av vellykkede prosjekter som er etablert for storby- og fattigdomsmidler og jobbet med nye søknader/prosjekter for å kunne styrke det forebyggende ungdomsarbeidet. Etter ungdommenes ønsker har det vært lagt særlig vekt på respekt, kommunikasjon og mestring som temaer i prosjektene rettet mot ungdom.

Fritidsenheten organiserte via Oslo sør satsingen sommerjobbprosjektet for ungdom hvor ca 80 ungdommer hadde fra 2 - 3 ukers arbeidskontrakt gjennom sommeren 2011. Dette har vært meget vellykket og tilbakemeldingene er at dette ga mange en fin jobbtrening. Flere av ungdommene som hadde jobb i sommer har fått deltidsjobb i ettertid.

Samarbeidet med frivillige og private aktørene ble videreført i 2011. Målsettingen har vært å bidra til å skape et mest mulig helhetlig, samordnet og forebyggende barne- og ungdomstilbud i bydelen.

Barnevern

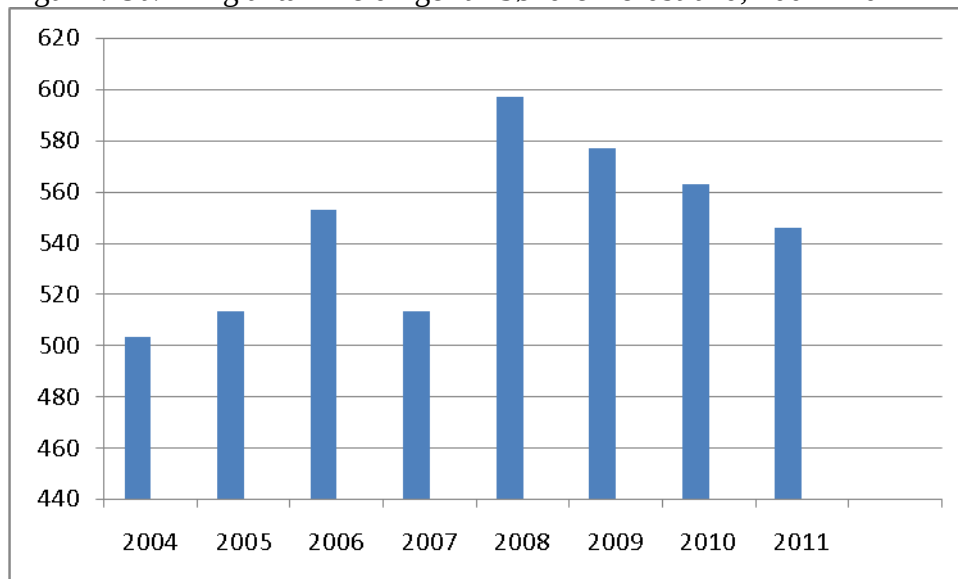
Barneverntjenesten har hatt aksjonslisten koblet mot økonomisk handlingsplan i fokus gjennom hele året og har arbeidet intensivt og systematisk for å nå oppsatte målsettinger.

Ved statlig satsing på barnevern ble tjenesten tildelt 5 årsverk. Disse er fordelt med to til fosterhjemsarbeide, en til arbeid med voldsproblematikk, en til arbeid med anskaffelser, ½ til arbeid med ungdom og ½ til merkantilt arbeide. Alle årsverk var besatt fra høsten 2011.

Antall bekymringsmeldinger i bydelen går ned. I 2011 mottok tjenesten 546 meldinger, noe som er en reduksjon fra 2008 med 51 meldinger.

Det innebærer at tjenesten i 2011 fikk meldinger tilsvarende 5,1% av barnebefolkningen, en reduksjon fra forrige år på 0,1 %. I Oslo som helhet er dette tallet 4,15%, en økning på 0,15 %. Effekten av godt forebyggende arbeid er forventet å være fortsatt reduksjon i antallet meldinger i årene fremover. For resten av Oslo er situasjonen en annen, da antall meldinger har økt fra 2008 til 2011, fra 3931 til 5159 (2011 tall er hentet fra datavarehuset)

Figur 1. Utvikling antall meldinger til Søndre Nordstrand, 2004 - 2011

Bydelsbarnevernet har etter å ha fått flere stillinger både i 2009 og i 2011 fått langt bedre kontroll i forhold til fristoverskridelser. I 2011 er 77 % av undersøkelsene ferdig innen fristen, noe som er en merkbar forbedring fra 2009 da det kun var 32 % av undersøkelsene som var ferdig i løpet av tre måneder.

Antall undersøkelser som blir ferdigstilt innenfor tremånedersfristen er altså sterkt økende, men det er fortsatt rom for forbedring.

Bydelsbarnevernet har et godt samarbeid med politi, skoler, barnehager, familiesenter og øvrige samarbeidspartnere i bydelen. I 2011 har det blitt etablert besøkshjem og støttekontaktgrupper i samarbeid med enhet fritid. Arbeidet med de aldersinndelte, tverrfaglige team har bidratt til å styrke og utvide dette samarbeidet. I 2011 har det også vært arbeidet med revidering av

samarbeidsavtaler. Det er etablert ny avtale med en av ungdomskolene og det er tatt initiativ til nye avtaler med de andre. Arbeid med å etablere samarbeidsavtale mellom DPS og bydelene som hører til, Nordstrand, Søndre Nordstrand og Østensjø er godt i gang.

Bydelsbarnevernet har hatt nært samarbeid med minoritetsrådgiverne på Bjørnholt skole. De har hatt kontorplass hos barnevernet en gang i uken.

Drop-out teamet har i samarbeid med bl a. NAV og private aktører bidratt til at ungdom som har falt ut av videregående skole ikke går uten dagtilbud over lang tid.

Bydelsbarnevernet er fortsatt langt fremme i satsing på arbeide med vold i nære relasjoner og bidrar i fagutviklingen på dette området. Det har vært satset på felles opplæring av ansatte som arbeider i oppvekstfeltet, noe som har ført til godt samarbeid om voldsutsatte barn. I 2011 var en femtedel av meldingene vedrørende voldsproblematikk.

Barneverntjenesten har benyttet tverrfaglig team og andre tverrfaglige fora til å få ut informasjon om arbeidet som gjøres. Barnevernet har etablert egen Webansvarlig og mangler bare nødvendig opplæring for å kunne legge ut og oppdatere informasjon på inter- og intranett.

Barn/ungdom med innvandrerbakgrunn er fortsatt overrepresentert i forhold til deres andel av barnebefolkningen, og barnevernet møter utfordringer i møte med disse familiene. Dette gjelder også barn og familier fra tidligere Øst-Europa og nå på tampen av året fra land i Sør-Europa. Det er utfordrende både i form av kulturforskjeller, språkforskjeller og forskjellig oppfattelse av det offentliges berettigelse i den private sfære. Utfordringene søkes løst ved ekstern og intern opplæring og veiledning.

Antall barn med tiltak fra barneverntjenesten er redusert fra 603 pr 31.12 2010 til 591 pr. 31.12.11. I 2011 har det vært avsluttet 477 undersøkelser, hvorav 237 førte til tiltak. Det har i samme periode vært avsluttet 500 tiltak.

Barnevernets familieteam og mottak har utviklet metodikk og rutiner for akuttarbeid og vil i samarbeid med resten av tjenesten utføre akutte intervensjoner med mål om å forhindre langvarige plasseringer.

Barneverntjenesten har arbeidet med utvikling av metodikk som skal kunne bidra til bedre og mer konkrete undersøkelser og bedre oppfølging av barn i tiltak. Målet er å fokusere på ressurser i og rundt barnas familier for å kunne spille på disse i det videre arbeid med familiene, samt raskt å kunne finne ut hvor ekstra ressurser skal settes inn.

Andel barn med tiltak i barneverntjenesten er fremdeles høyere enn gjennomsnittet i Oslo kommune og bydeler det er naturlig å sammenlikne seg med, særlig med hensyn til hjelpetiltak. Tjenesten har i 2011 hatt fokus på reduksjon av hjelpetiltak der det ikke har vært påkrevd. Det er vanskelig å vite hvor stort behovet egentlig er, da de forebyggende tiltak i bydelen ennå ikke har fungert lenge nok til at man har registrert full effekt.

Barneverntjenesten betaler barnehage og AKS (aktivitetskolen) for til sammen 128 barn. 73 barn mottar støtte til fritidsaktiviteter.

Ved årets slutt mottok 54 unge ettervern fra barneverntjenesten, 10 av disse mottar ettervern i form av samtaler med barnevernkonsulent og/eller noe økonomisk støtte.

3.4.4 Hovedoversikt økonomi FO - 2 B- netto driftsutgifter

Netto utgifter pr. KOSTRA-funksjon	Regnskap 2010	Oppr. budsjett 2011	Regulert budsjett 2011	Regnskap 2011	Avvik reg.bud./ regnskap 2011
231 Aktivitetstilbud for barn og unge	21 667	18 428	29 956	22 902	7 054
232 Forebygging – skole- og helsestasjonstjeneste	17 902	19 990	20 996	18 918	2 078
244 Barneverntjeneste	35 274	40 639	44 172	39 067	5 105
251 Barneverntiltak i familien	31 228	20 407	21 701	17 427	4 274
252 Barneverntiltak utenfor familien	145 169	129 749	134 991	120 735	14 256
Sum netto utgifter *)	251 240	229 213	251 816	219 049	32 767

*) Tall overføres hovedoversikten, tabell 3.B

Bydelens vurderinger:

Funksjonsområde 2B Oppvekst har et regnskapsmessig mindreforbruk på 32,767 mot et merforbruk på 18,673 mill i 2010. Det arbeidet som startet i 2009 har nå båret frukter. Barneverntjenesten har fått kontroll på utgiftene, den enkelte barnevernkonsulent har færre saker og bedre tid til å sikre at det enkelte tiltak som settes i verk er godt nok til å ivareta barnets behov for bistand og at de blir evaluert og vurdert jevnlig. Videre er det etablert tiltak i bydelen som ivaretar behov for forebyggende bistand til foreldre og barn.

Mindreforbruket omfatter også ubenyttede øremerkede midler på 6,258 mill kr. som søkes overført til 2012. Hovedsakelig gjelder dette fritid og helsestasjonene. Korrigeres det for øremerkede midler, blir reelt mindreforbruk på FO 2B 26,509 mill kr.

Kostra **231 Aktivitetstilbud for barn og unge** og **232 Forebygging – skole- og helsestasjonstjeneste** har til sammen et mindreforbruk på 9,132 mill kr. Som nevnt ovenfor har man her ubrukte øremerkede prosjektmidler på til sammen 6,258 mill kr. Korrigert for prosjektmidlene vil kostra 231 og 232 ha et mindreforbruk på 2,874 mill kr.

Barnevernet omfatter kostra **244 Barneverntjeneste**, **251 Barneverntiltak i familien** og **252 Barneverntiltak utenfor familien**. Til sammen viser regnskapet for 2011 et mindreforbruk 23,635 mill kr. I forhold til regnskap 2010 er forbedringen hos barnevernet betydelig da resultatet 2010 var 24,274 mill kr i merforbruk.

Nettoutgiften for kostra 251 er omlag halvert fra 2010 til 2011, og kostra 252 er redusert med 24,434 mill kr.

Kostra 251 og 252 er det gitt en grundigere analyse nedenfor.

I 2011 har drift av barnevernet (kostra 244) hatt et mindreforbruk på 5,1 mill kr. og skyldes hovedsakelig forbedret driftssituasjon.

Oversikten nedenfor viser utvikling i barnevernstiltak i 2011.

Det er særlig i forhold til institusjoner at utviklingen er endret. Det ble i budsjettet satt et snitt for institusjonsplassering innenfor familien (foreldre/barn plasseringer) på 7,3 som en følge av forbruk i 2010. Det har i 2011 vært betraktelig færre som har vært i behov av slik plassering, snitt 3,5, og disse har vært plassert over kortere tid enn før. Hyppigere oppfølging og bruk av egne tiltak har ført til at de raskere kunne flytte hjem eller til annen bolig med andre tiltak rundt familien som har vært bedre eller like gode. Samarbeid med NAV om boliger er bedret og viser resultater.

Antall barn og unge plassert i institusjoner utenom familien var i budsjettet satt til et snitt på 60, også dette ut fra forbruk i 2010. Det har vært færre barn i institusjoner gjennom hele 2011 og snittet ble på 51. Stor grad av kontroll og oppfølging av barnevernkonsulenter og ledere i barnevernet, der fokus er på hvorvidt tiltaket er tjenlig, har ført til at flere er over i andre typer plasseringer og at det ikke brukes akutt plasser lengre enn nødvendig for å beskytte barna. Barn og unge i andre tiltak som vanlige fosterhjem og hybel med eller uten oppfølging har følgelig økt, men allikevel slik at totalt antall plasserte barn er redusert i 2011.

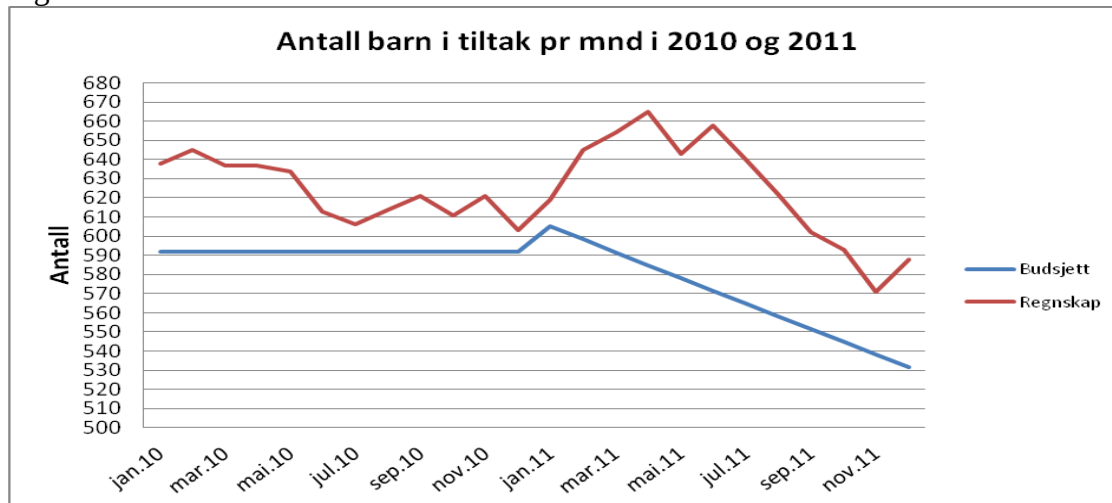
I budsjett for 2011 var det satt et mål om å ha 404 barn i hjelpetiltak i hjemmet, det oppnådde tjenesten ikke. Siste tertial 2010 kom det inn svært mange meldinger, noe som førte til en stor økning i antall hjelpetiltak første tertial 2011. Det har imidlertid blitt redusert fra 497 i april til 433 i desember. Det er satt i verk tiltak for å få antall barn i hjelpetiltak til et nivå som gjenspeiler bydelens innsats på oppvekstområdet. Barneverntjenesten arbeider med at barn og unge med behov for tiltak skal få det, men ikke lengre enn det som er tjenlig. Det er et godt samarbeid med barnehage, forebyggende enhet og fritidsenheten for å sikre at det blir iverksatt foreldreveiledning og andre tiltak som ivaretar behov på et lavere nivå.

BARNEVERNET	2011	jan	Feb	mar	Apr	mai	jun	jul	aug	sep	okt	nov	des
Antall barn/unge med tiltak i familien (Kostra 251)													
I institusjon	Budsjett	7,8	7,7	7,6	7,6	7,5	7,4	7,3	7,2	7,1	7,0	7,0	6,9
	Regnskap	8,0	8,0	5,0	3,0	3	3	3	3	3	3	0	0
Tiltak i familien	Budsjett	430	425	421	416	411	406	402	397	392	387	382	378
	Regnskap	447	474	482	497	478	493	481	463	447	429	417	433
Antall barn/unge med tiltak utenfor familien (Kostra 252)													
I institusjon	Budsjett	63,3	62,6	61,9	61,2	60,5	59,8	59,1	58,4	57,7	57,0	56,3	55,6
	Regnskap	59,0	60,0	55,0	55,0	50	49	46	46	46	47	50	51,0
Andre tiltak	Budsjett	104	103	101	100	99	98	97	96	95	93	92	91
	Regnskap	105	103	112	110	112	113	110	110	106	114	104	104
Sum tiltak	Budsjett	605	598	592	585	578	572	565	558	551	545	538	531
	Regnskap	619	645	654	665	643	658	640	622	602	593	571	588

Figur 2 under viser at samlet antall barn med barnevernstiltak har gått ned 638 i januar 2010 til 588 i desember 2011, en nedgang på 7,8 %. Utviklingen i 2011 viste først en stor økning for så å reduseres igjen. Fra april til desember var nedgangen på 15, 8 %. Fra november til desember 2011

var det en ny økning, noe som skyldes flere avsluttede undersøkelser etter en liten økning i antall meldinger i september og oktober.

Figur 2

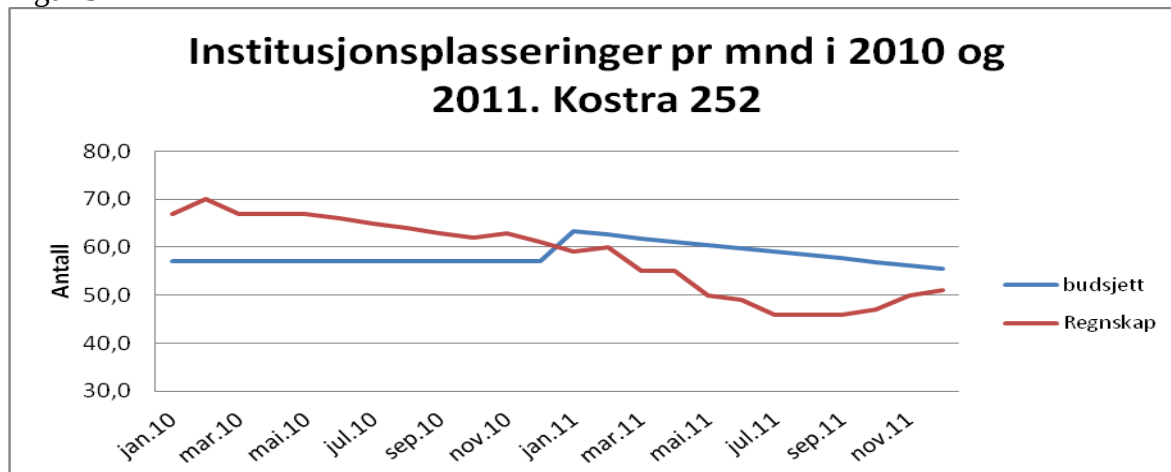

Figur 3 viser antall institusjonsplasseringer pr mnd i 2010 og 2011.

Fra januar 2010 til januar 2011 ble antall barn i institusjon redusert fra 67 til 59. Antallet har gått ned også i 2011 og har ligget under budsjett gjennom hele året. I 2011 ligger antallet i desember på 50 barn i institusjon. Av disse 50 bor 30 i fosterhjem, men de er knyttet til og telles som institusjoner.

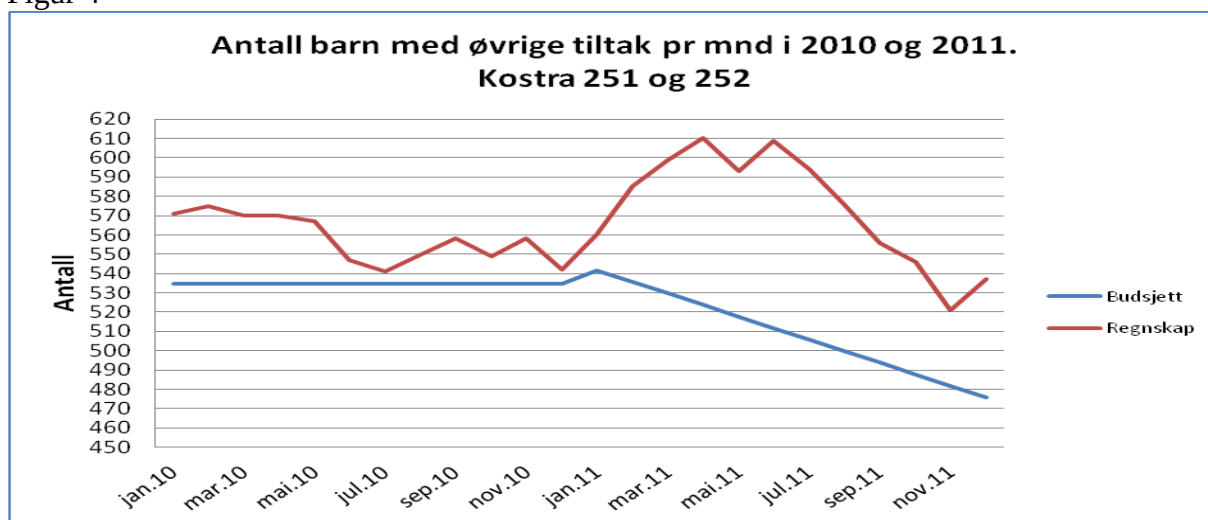
Barneverntjenesten har nøye oppfølging av de plasserte barna og det er en kontinuerlig drøfting i forhold til behov og tilbud.

Figur 3

Figur 4 viser utviklingen innen øvrige tiltak (ikke institusjonsplasseringer) pr mnd i 2010/11. Her har bydelen hatt en nedgang totalt, selv om det første halvår 2011 var en markant økning som skyldes en stor økning i meldinger inn siste tertial 2010. Men fortsatt ligger man over budsjett.

Figur 4

Når det gjelder enhetskostnader viser oversikten nedenfor budsjettert gjennomsnittlige kostnader pr. tiltak pr. måned og faktiske gjennomsnittlige kostnader pr. tiltak pr. måned i 2011, fordelt på KOSTRA-områder.

(beløp i kr.)

	Budsjett / måneds- pris pr tiltak	Regnskap / gj.snitt månedspris pr tiltak 2011	Regnskap - Budsjett	Avvik i prosent av budsjett
	Kr.	Kr	Avvik i kr.	%
Kostra 251				
Institusjon	30 070	73 621	-43 551	144,83 %
Andre tiltak	3 930	2 806	1 124	28,60 %
Kostra 252				
Institusjon	145 385	142 078	3 307	2,27 %
Andre tiltak	25 468	29 165	-3 697	14,52 %

Kostra **251 tiltak i familien**, viser høyere gjennomsnittskostnader i regnskapet enn budsjettert for institusjonsplasser, men lavere enn budsjettert for "andre tiltak". Selv om antall barn i tiltak lå over budsjett så hadde reduksjonen i gjennomsnittskostnaden (budsjett kr.3.930, regnskap kr.2.806) så stor effekt at kostnaden på kostra 251 ble halvert i forhold til 2010.

Når det gjelder kostra **252 tiltak utenfor familien**, ble gjennomsnittskostnaden i regnskapet lavere enn budsjett for institusjoner, men høyere for "andre tiltak". Resultatmessig for kostra 252 innebar dette at utgiften ble 14,2 mill kr lavere enn budsjett og 24,4 mill kr lavere enn 2010.

3.4.5 Måltall for tjenesteproduksjon

Obligatoriske måltall for funksjonsområde 2B - Barnevern	Resultat 2009	Resultat 2010	Måltall 2011	Resultat 2011	Avvik resultat - måltall
Andel avsluttede undersøkelser innen 3 mnd.	32,0 %	60 %	100 %	77 %	- 23 %
Antall gjennomførte tilsynsbesøk pr fosterbarn under 18 år hvor Oslo har tilsynsansvaret	2,50	2,10	4,00	3,75	-0,25
Antall gjennomførte oppfølgingsbesøk pr fosterbarn	2,40	2,40	4,00	2,68	-1,53
Andel barn i hjelpetiltak med gyldig tiltaksplan per 31.12.	60 %	71 %	95 %	85 %	-10 %

Bydelens vurderinger

Antall undersøkelser som blir ferdigstilt innenfor frist er sterkt økende, noe som er svært gledelig. Det er imidlertid fortsatt rom for forbedring. De tiltak som er satt inn så langt virker og etter hvert som brukerraten går ned vil det bli enda bedre kontroll på undersøkelser og oppfølging av tiltak.

Oppfølgingen av fosterbarn er bedre, men ikke god nok. Det er mye sykdom i fosterhjemsteamet og det er nødvendig å gå igjennom og etablere bedre rutiner for å holde kontroll. Teamet ble styrket med to ansatte høsten 2011 og det forventes at med åtte stillinger dedikert til dette arbeidet skal det bli enda bedre resultater fremover.

Tilsyn for barn vi har plassert er en utfordring. Det er ikke lett å få kommunene til å ta ansvar, også her er det nødvendig med bedre kontrollrutiner underveis.

(beløp i kr)

Nøkkeltall for: Nøkkeltall: Funksjonsområde 2B - Barnevern (EST)	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010	Resultat 2011
Netto driftsutgifter pr innbygger 0-17 år - barneverntjenesten	14 932	19 026	20 625	17 593
Netto driftsutgifter (f. 244, 251 og 252) pr barn i barnevernet	142 065	178 163	169 881	144 914
Brutto driftutgifter pr barn (f. 244)	25 719	31 891	31 640	34 803
Brutto driftsutgifter pr barn i opprinnelig familie (f. 251)	41 136	56 232	46 123	26 926
Brutto driftsutgifter pr barn utenfor opprinnelig familie (f. 252)	564 839	655 162	710 409	639 296
Andel avsluttede undersøkelser innen 6 mnd.	99	99,6	100	99,0 %
Antall gjennomførte tilsynsbesøk pr fosterbarn under 18 år hvor Oslo har plasseringsansvaret	2,5	2,3	2,1	2,47

3.5 FUNKSJONSOMRÅDE 3: PLEIE OG OMSORG

3.5.1 Ansvarsområde

Funksjonsområdet omfatter pleie- og omsorgstjenester til eldre og funksjonshemmede i alle aldersgrupper. Tjenester ytes til personer som bor i egen bolig og/eller i boliger med døgnbemanning:

- hjemmesykepleie
- praktisk bistand
- praktisk bistand og opplæring
- omsorgslønn
- støttekontaktordning
- dagsentertilbud for eldre, for yngre funksjonshemmede og for personer med funksjonsnedsettelse
- avlastning i bolig, individuell/gruppe og ferieavlastning
- trygghetsalarm
- TT-transport
- sykehjem, langtids-, korttidsavlastning og annen heldøgns omsorg
- boligtiltak for personer med funksjonsnedsettelse
- anskaffelser av heldøgns botilbud for personer med psykiske lidelser
- varig tilrettelagt arbeid for voksne med funksjonsnedsettelse
- etterskoletilbud for ungdom med funksjonsnedsettelse fra 8.klasse tom videregående skole
- eldresenter.

Bydelen drifter selv:

- hjemmehjelp og hjemmesykepleie
- en avlastningsbolig med fire plasser for barn
- avlastningstilbud for tre voksne funksjonshemmede
- seks bemannede botilbud for personer med funksjonshemming
- praktisk bistand og opplæring til åtte hjemmeboende personer med funksjonshemming
- ett dagtilbud/aktivitetstilbud for personer med funksjonshemming
- tre bemannede botilbud for personer med psykiske lidelser
- et aktivitetshus for personer med psykiske lidelser
- 16 omsorgsboliger for 17 personer

I tillegg kjøper bydelen tjenester i et vesentlig omfang fra etater, andre bydeler og private leverandører innenfor funksjonsområde 3.

3.5.2 Hovedmål

- Tverrfaglige samarbeidsrutiner skal videreutvikles internt og eksternt
- Tjenestevedtak skal være utmålt i henhold til LEON prinsippet og det skal være samsvar mellom de vedtak som fattes og tjenestenivået som tilbys den enkelte bruker

- Det skal være en optimal fordeling av egenproduksjon versus tjenestekjøp.
- Tiltaks/vedtaksnivå skal nedjusteres
- Det skal være en effektiv utnyttelse av personalressurser.
- Brukerratene skal nedjusteres.
- Det skal være økt fokus på brukernes egne og dennes nettverks ressurser.
- Innkjøpsfunksjonen skal profesjonaliseres
- Samarbeidet med eksterne aktører skal styrkes, spesielt 2. linjen for å avgrense bydelens ansvarsområde.
- Hjemmetjenesten skal være en enhet med fleksibilitet i bruk av ressursene for å sikre en effektiv drift
- Tilbudet til hjemmeboende brukere skal være i tråd med Søknadskontorets vedtak
- Det skal arbeides med reduksjon i sykefraværet.
- Det skal innføres brukervalg i hjemmesykepleien
- Tjenesten skal innføre håndholdte terminaler i hele hjemmetjenesten for å øke kvaliteten på rapportering og sikre mer direkte brukertid
- Effektiv bruk av personalressursene i hjemmetjenesten tilsvarende prismodellens forutsetninger
- Kvaliteten i hjemmetjenesten skal bedres
- Øke tryggheten i egne hjem med tanke på brannsikkerhet hos eldre brukere
- Tjenester til mennesker med nedsatt funksjonsevne skal være individuelt tilpasset
- Mennesker med nedsatt funksjonsevne skal motta optimale tjenester i overensstemmelse med vedtak fattet ved Enhet Søknadskontor
- Tilpasse turnus og bemanning i boligene i enhet for funksjonshemmede til oppdragsmengde

3.5.3 Situasjonsbeskrivelse

Enhet Søknadskontor

Søknadskontoret utmåler tjenester og fatter vedtak hjemlet i bl.a. Lov om helsetjenesten i kommunen og Lov om sosiale tjenester. Bydelen er organisert etter en bestiller/utfører-modell, der bestillerdelen ivaretas av enhet søknadskontor (heretter søknadskontoret)

Søknadskontoret har innenfor Funksjonsområde 3 ansvar for:

- behandle søknader om pleie- og omsorgstjenester og fatte vedtak, saksbehandle klager og fremlegge disse for riktig klageinstans
- inngå og følge opp kontrakter vedrørende kjøp/salg av tjenester
- analysere behovet for endring og initiere nye eller endrede tjenestetilbud i bydelen
- beregne egenandeler og vederlag for tjenestene og følge opp inntektene
- ansette og følge opp avlastere og støttekontakter
- føre tilsyn med leverandørene
- rapportere produksjonstall og økonomisk status
- fatte vedtak og kontraktsfeste ESO (etter skoletidstilbud) for barn og unge over 12 år
- kontraktsinngåelse og oppfølging av VTA (varig tilrettelagt arbeid)

Det er en stor utfordring å sikre samsvar mellom brukernes behov og vedtak som fattes, og en effektiv utnyttelse av de ressursene som er til rådighet for å yte tjenester. For søknadskontoret har dette vært hovedfokusområde gjennom hele 2011. I tillegg til følgende:

- Ferdigstille prosjekt angående organisering og drift av søknadskontoret, herunder sikre nok og riktig personell, samt styrke ledelsesleddet
- Redusere etterslep i saksbehandling som følge av underbemanning og turnover.
- Synliggjøre forbedringsområder på søknadskontoret, samt påbegynne handlingsplan for gjennomføring av disse i 2012.
- Tilbakeføring av flere brukere fra eksterne leverandører til bydelens egne utførerledd.
- Gi et forsterket fokus vedrørende kvalitetssikring av eksisterende og nye kontrakter med eksterne leverandører, hovedsakelig gjennom samarbeid med Enhet for bestilling og anskaffelser. Eget sertifisert personell ivaretar alle større anskaffelser/ reanskaffelser på omsorgstjenester i henhold til "Lov og forskrift om offentlige anskaffelser"
- Aktiv styring gjennom økonomiske handlingsplan. Planen har vært sikret gjennom eget punkt på ledermøte, samt egen månedlig rapportering til bydelsledelsen
- Tett samarbeid med bydelens utførere for å sikre brukere rett tjeneste på riktig nivå.
- Innføring av brukervalg i hjemmetjenesten
- Forberede for innføring av samhandlingsreformens første del

FUNKSJONSOMRÅDE 3 Pleie og omsorgstjenster	Resultat 2010	Måltall 2011	Januar 2011	Desember 2011	Resultat 2011
Sykehjemsplasser i snitt	100,0	102,1	104,2	103,1	101,7
Institusjonsplasser psykiatri i snitt:					
Langtidsopphold	16,3	16	15	14	14
Hjemmetjeneste:					
Praktisk bistand, sum antall brukere	392	395	392	401	398
Vedtakstid per mnd - totalt	2941	2370	3097	2720	2985
Snitt vedtakstimer per bruker per mnd.	7,5	6,0	7,9	6,8	7,5
Herav:					
Kommunal lev. antall brukere	323,7	310	310	308	310
Vedtakstid pr. mnd.		1860	2199	1893	2111
Snitt vedtakstimer per bruker per mnd.		6	7	6	6,8
Private lev. Brukervalg antall brukere	46	65	53	70	61
Vedtakstid per mnd - totalt		390	575	585	594
Gj.snitt vedtakstimer per bruker per mnd.		6	11	8	10
Hjemmesykepleie, komm lev. antall brukere	247	250	289	244	248
Vedtakstid pr. mnd.		3625	3704	2706	2826
Gj.snitt vedtakstimer per bruker per mnd.		14,5	12,8	11,1	11,4
Hjemmesykepleie, priv. lev. antall brukere			*	2	3,7
Vedtakstid pr. mnd.			*	77	98
Gj.snitt vedtakstimer per bruker per mnd.			*	38,5	26,5

Psykisk helse, antall brukere tot.	189	180	172	196	186
Vedtakstid per mnd. tot.	928		745	924	951
Enhet psykisk helse antall brukere	156		149	177	163
Vedtakstid per mnd.	365		323	386	338
Gj.snitt vedtakstimer per bruker per mnd.	2		2	2	2
Psykisk helse andre, antall brukere	32		23	19	24
Vedtakstid per mnd.	563		422	538	633
Gj.snitt vedtakstimer per bruker per mnd.	18		18	28	27
Trygghetsalarm, antall alarmer	260		269	253	265
TT antall brukere	760		774	788	779
BPA, antall brukere	20		20	23	22
Vedtakstid per mnd	2930		3060	2975	3042
Gj.snitt vedtakstid per bruker per mnd.	150		153	129	142
Omsorgslønn, antall mottakere	114		108	114	114
Vedtakstid per mnd	4066		3721	4382	4073
Gj.snitt vedtakstid per bruker per mnd.	36		34	38	36
Støttekontakt					
Antall barn	42		40	31	33
Vedtakstid per mnd	481		466	317	344
Gj.snitt vedtakstid per bruker per mnd.	12		12	10	10
Antall voksne	95		84	80	79
Vedtakstid per mnd	1445		1303	1188	1159
Gj.snitt vedtakstid per bruker per mnd.	15		16	15	15

Utdrag fra nøkkeltall. Skjemaet er ikke utfyllende. Med forbehold om feil.

* Brukervalg hjemmesykepleie ble innført 010411

Sykehjemstjenester:

Bydelen har i 2011 budsjettet behov for 102 plasser ved sykehjem (alle typer sykehjemstjenester) ved årets start med opptrapping til 105 i desember. Det har tidvis vært utfordrende å holde denne rammen. Bydelen fordeler tjenester etter LEON-prinsippet og aktivt samarbeid med innsatsteam og hjemmesykepleie sikrer forsvarlig tjenestenivå. Det påpekes at sykehjem er det øverste trinnet på omsorgstrappen og at bydelen er i behov av flere tilbud på lavere nivå.

Avlastning for familier med funksjonshemmede barn:

Ordningen omfatter bolig, individuell, gruppe og ferieavlastning. Bydelen ser at familier som har flere barn med funksjonshemming, har særlige utfordringer og at tjenestene varer over mange år. Barn med funksjonshemming har ofte omfattende tjenester ut over avlastning som støttekontakt, dagsenter og omsorgslønn til foreldre.

Dagtilbud /dagsenter for eldre

Bydelen kjøper 16 dagsenterplasser for eldre på Kantarellen. Dagsenteret er et godt tilbud, men det er liten sirkulasjon, noe som fører til ventelister. Bydelen har et økende behov for dagsenterplasser for hjemmeboende demente.

Dagtilbud til funksjonshemmede

Bydelen kjøper 6 dagsenterplasser for personer med fysisk funksjonshemming på Kantarellen. Bydelen drifter selv 13 dagsenterplasser for personer med utviklingshemning på Hallagerbakken aktivitetssenter. Det kjøpes også dagsenterplasser fra andre. Bydelen ser et økende behov for dagtilbud til voksne med psykisk funksjonsnedsettelse.

Transportordning (TT)

I 2011 var det store endringer i praktisk gjennomføring av reiserett med TT. Det ble etablert nytt kjørekontor, ny kortprodusent og nye drosjeselskap fikk kjørekontraktene. Av flere grunner oppsto det stor misnøye blant TT brukere og klageomfanget var betydelig. Det ble blant annet avdekket at tidligere kontraktsinnehaver og kjørekontor hadde mye ”taus kunnskap” om de enkelte TT-brukerne, og ytt service langt utover avtale. Intensjonen om samkjøring fungerte heller ikke optimalt de første måneder. 01.04 2012 etableres det nye kontrakter med drosjeselskap. Bydelene har kartlagt særskilt sårbare TT brukere. Disse vil bli ivaretatt på en bedre måte gjennom ny ordning.

Varig tilrettelagt arbeid (VTA) for funksjonshemmede

Dette tilbudet er et samarbeid mellom NAV stat og bydelen der NAV-stat gir vedtak om tjenesten og bydelen inngår kontrakt med arbeidsstedet og har et økonomisk medansvar. Bydelen har ved årsavslutning 45 brukere i dette tiltaket

Etterskoletidstilbud (ESO)

Tilbudet gis til ungdom fra 12-18 år med funksjonsnedsettelse. Det er registrert 14 brukere pr desember 2011.

Eldresenteret

Prinsdal seniorsenter er privat og får driftsstøtte fra bydelen.

Botilbud til brukere med psykiske lidelser

Bydelen disponerer totalt 32 plasser i døgnbemannede boliger for brukergruppen. (Se for øvrig funksjonsområde 1, Enhet psykisk helse). I tillegg disponerer bydelen 3 ubemannede bokollektiv som tilsvarer 10 hybler for brukergruppen. Brukerne som bor i ubemannede tiltak mottar hjelp fra hjemmesykepleie og psykisk helseteam.

Søknadskontoret

Søknadskontoret har gjennomgått en større organisasjonsendring i 2011 som er nesten fullført ved årsavslutning. Første halvår var preget av mangel på saksbehandlere, høyt arbeidspress og etterslep i saksbehandling. I mai/juni ble ny organisasjonsmodell vedtatt og ledelsesleddet styrket med ny enhetsleder og assisterende enhetsleder. Implementering av organisasjonsmodellen har ført til at kontoret ved årsavslutning har alle stillinger besatt og arbeider aktivt for å innhente etterslepet. Enheten har, som tidligere nevnt, en betydelig utfordring i å sikre samsvar mellom brukernes behov og vedtak som fattes, og en effektiv utnyttelse av de ressursene som er til rådighet for å yte tjenester. Kompetansen hos ansatte er imidlertid høy og det er stort rom for faglige diskusjoner. Høstens arbeidsmiljøundersøkelse peker mot at ansatte i hovedtrekk opplever sitt arbeidsmiljø som krevende, men med godt kollegafelleskap.

Enheten har hatt et godt og viktig samarbeid med enhet for bestilling og anskaffelse for å sikre riktige kontrakter og god gjennomføring av tjenstekjøp og flytting av brukere både innad i bydelen og eksternt. Videre har søknadskontoret løpende kontakt og samarbeid med alle bydelens utførere av pleie- og omsorgstjenester gjennom tverrfaglige forum, enhetsledergruppen, i enkeltsaker og gjennom regelmessige møtepunkter. Samarbeid er en nøkkel for å sikre de gode løsningene for brukere og bydel.

Avslutningsvis kan det nevnes at brukervalg er gjennomført i hjemmesykepleien i 2011. Foreløpig er det få brukere som velger privat leverandør.

Enhet hjemmetjenesten

Hjemmetjenesten yter tjenester hjemlet i Lov om helsetjenesten i kommunen og Lov om sosiale tjenester. Fra 2012 erstattes disse lovene av Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester. Hjemmetjenesten er en utførertjeneste og all tjenesteutøving baserer seg på vedtak fattet av søknadskontoret

Praktisk bistand har de senere årene vært underlagt brukervalg. Fra 1. april 2011 ble det også innført brukervalg i hjemmesykepleien. For å tilpasse seg dette har tjenesten foretatt en endring i organisering av tjenesten med sammenslåing av 2 soner i hjemmesykepleien til et tjenestested. Det har vært fokus på å drive tjenesten innenfor gitte økonomiske rammer og tilpasse bemanning etter vedtakstid, men dette har vært en utfordring. Utført tid har vært mindre enn beregnet tid.

Hjemmetjenesten har innarbeidet gode rutiner for endringsmeldinger i forhold til brukernes behov til søknadskontoret, og det har vært fokus på hva som er godt nok.

Hjemmetjenesten har hatt et høyt sykefravær, som er en utfordring i forhold til både kvalitet på tjenesten og økonomi med bruk av vikarer eller overtid for å få utført tjenesten etter vedtak.

Hjemmetjenesten har innført håndholdte terminaler for registrering i fagsystemet Gerica i hjemmesykepleien og i praktisk bistand.

Det har vært fokus på opplæring i dokumentasjon og journalføring i Gerica

Hjemmesykepleien er i ferd med å innføre Behovsstyrt bemanning (BOB), og det gjenstår derfor å få tilstrekkelig effekt ut av dette.

Hjemmetjenesten har besatt alle stillinger med fagpersonell i hjemmesykepleien.

Utfordringen har vært å få rekruttert kvalifiserte hjemmehjelpere og faglærte til ekstravakter ved sykdom og annet fravær.

Hjemmetjenesten har flyttet til Rosenholmveien 22, og i forbindelse med innføring av brukervalg, endring i organisering og planlegging av flytting, har det vært en styringsgruppe med representanter fra arbeidsgivere, tillitsvalgte og verneombud som har hatt jevnlig møter hele året. Det har vært utfordringer i arbeidsmiljøet etter alle forandringer. Mot slutten av 2011 ble det derfor besluttet å sette i gang et prosjekt med bedriftshelsetjenesten for å bistå ledere med tiltak i forhold til arbeidsmiljøet og nærværarbeid.

Enhet funksjonshemmede

Bydelen skal bidra til å fremme deltagelse og likestilling for mennesker med funksjonshemninger. Tjenestene ytes i henhold til Lov om sosiale tjenester og Lov om helsetjenesten i kommunene. Fra 2012 erstattes disse lovene av Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester.

Enhet funksjonshemmede er en utførertjeneste og all tjenesteutøving baserer seg på vedtak fattet av søknadskontoret

Enhet funksjonshemmede etablerte to faglige fora i 2010; Faglig forum for ledende miljøterapeuter og Faglig forum for miljøterapeuter med treårig utdanning.

Hensikten var å videreutvikle samarbeid på tvers av tjenestestedene, rekruttere og beholde mangelpersonell og øke fagkompetansen på tjenestestedene ved hjelp av bydelens egne ansatte med tilstrekkelig kompetanse. Faglig forum er en faglig ressurs i enheten ved at det samarbeides på tvers av tjenestestedene ved utarbeidelse av egne kompendier og fagmateriell for internopplæring i bl.a. Lov om sosiale tjenester kap. 4 A (tvang), legemiddelhåndtering, målrettet miljøarbeid og enhetens prosedyrer.

Enhetens ansatte har deltatt bl.a. på interne og eksterne kurs i Lov om sosiale tjenester, internopplæring i legemiddelhåndtering, tegn til tale, autisme, målrettet miljøarbeid, saksbehandling og journalføring, brannvern, utviklingshemming, kost og fysisk aktivitet og førstehjelp.

Det har vært tilfredsstillende antall søkere til ledige stillinger, men det er fremdeles en utfordring å rekruttere vernepleiere og sykepleiere til enheten.

Gericaopplæring til ansatte er gjennomført i 2011 og Gerica er tatt i bruk på tjenestestedene. Det har vært utfordrende å gjennomføre opplæringen på grunn av mange deltidsansatte.

På grunn av bydelens økonomiske situasjon har fokus også i 2011 vært å arbeide videre med å øke egenproduksjon gjennom å etablere egne tjenester for funksjonshemmede kontra å kjøpe samme tjenester fra private leverandører. Til tross for opprettelse av nye stillinger vil denne aktiviteten både på kort og lang sikt medføre reduserte kostnader for bydelen.

Det har allikevel vært utfordringer i forhold til å fylle opp ledig kapasitet ved et av botilbudene. Nye aktuelle beboere har hatt et merbehov hva gjelder fysiske rammer utover hva det ledige botilbudet kan tilby.

Søknadskontoret og Enhet Funksjonshemmede har samarbeidet tett om utforming og eventuelle endringer i beboernes/brukeres vedtak og ved inntak av nye brukere/beboere ved enhetens dag- og botilbud.

Tjenestestedene i enheten har samarbeidet om å etablere et felles fritidstilbud på lørdager for alle beboere/brukere fra enhetens botilbud. Etter en prøveperiode er det nå etablert en Lørdagsklubb på Hallagerbakken aktivitetssenter hver fjerde lørdag. Tilbudet har vært delvis driftet av frivillighetsmidler og oppleves som positivt for både brukere og ansatte.

I 2011 ble BOB (Behovsstyrt bemanning) innført ved to av tjenestestedene i enheten. Oslo kommune har vedtatt at det skal innføres system for kompetansestyring i bydelenes kommunale hjemmesykepleie og samlokaliserte boliger og de kommunale sykehjem. Systemet omfatter riktig sammensetning av kompetanse i bemanningen ut fra brukeres helse- og livssituasjon.

Sykefraværet i enheten har økt fra 8,9 % i 2010 til 11,5 % i 2011. Dette innebærer en økning på 2,6 %. Noe av årsaken antas å være at det er flere ansatte med langvarige/varige lidelser samt at å arbeide med funksjonshemmede generelt er belastende på sikt. Tjenestelederne er godt skolerte i IA-arbeidet og samarbeider godt med HR-enheten og Arbeidslivssenteret med tilrettelegging for sykemeldte, forebygge nye sykefravær og ivareta de øvrige ansatte med godt nærværarbeid. Enhet funksjonshemmede er den enheten i bydelen med størst antall avviksmeldinger på vold/trusler.

Å benytte personalressurser på tvers av tjenestestedene, er en utfordring på grunn av brukernes ulike bistandsbehov, opplæringsbehov og kompleksiteten som turnusarbeid medfører.

Oversikt over boliger og avlastningsplasser til utviklingshemmede i egen bydel

Navn og type bolig	Antall beboere/brukere	Avlastningsplasser /brukere
Solhaug bosenter	9	2 plasser / 3 brukere
Furulia omsorgsboliger	14 *	
Sponstuveien bosenter	4	
Nordskrenten bosenter	5	
Vestskrenten bosenter (ink. Dyretråkket)	8	
Bjørn Bondes vei	7	
Grensestien avlastning	0	4 plasser / 11 brukere
Totalt antall boenheter	47	

* 3 av beboerne har vedtak etter Lov om psykisk helsevern.

Hallagerbakken aktivitetssenter hadde første halvdel av 2010 13 brukere på dagtid, men fikk 14 brukere fra august. På grunn av denne økningen, ble tjenestestedet tilført 0,5 årsverk.

I løpet av 2011 avsluttet en bruker sitt dagtilbud ved Hallagerbakken aktivitetssenter, og aktivitetssenteret fikk to nye brukere overført fra eksterne private dagtilbud og har i dag 15 brukere.

Hallagerbakken aktivitetssenter har 9,5 årsverk.

Furulia omsorgsboliger gir tilbud til 14 beboere. På grunn av omfattende bistandsbehov bor tre av beboerne i tilknytning til personalbasen, mens 11 brukere har selvstendige leiligheter fordelt på tre ulike blokker i borettslaget.

Med bakgrunn i at Furulia yter tjenester til både personer med psykisk utviklingshemming - og/eller ulike psykiatri-diagnoser, ble tjenestestedet i 2010 delt i to fagteam med ansatte som har kompetanse innenfor disse to fagområdene.

Furulia omsorgsboliger har 22,67 årsverk.

Vestskrenten bosenter gir tilbud til åtte beboere, hvorav tre bor på Vestskrenten bosenter og fem har tilrettelagt botilbud ved Dyretråkket. I tillegg yter personalet tjenester til tre hjemmeboende personer med ulik grad av funksjonshemminger. Vestskrenten har 8,4 årsverk.

Nordskrenten bosenter gir botilbud til 5 beboere. Tjenestestedet har 9,77 årsverk.

Bjørn Bondes vei bosenter:

Botilbudet har vært i drift i nesten to år og gir tilbud til syv beboere. Opprettelse av dette botilbudet medførte at bydelen i 2010 kunne avvikle kjøpte avlastnings- og botilbud fra private leverandører, omsorgslønn og støttekontaktordninger. Bjørn Bondesvei bosenter har 20,25 årsverk

Sponstuveien bosenter gir tilbud til 4 funksjonshemmede med omfattende bistandsbehov. Tjenestestedet har 13,26 årsverk.

Solhaug bosenter ble avhjemlet som institusjon vinteren 2009.

Tidligere ga Solhaug botilbud til 12 beboere, men fra november 2010 ble det opprettet avlastningstilbud for familier med hjemmeboende voksne over 18 år i to av leilighetene.

Pr. d.d. er det mulig å gi avlastningstilbud til tre avlastningsbrukere. Alle 3 brukere har vært en del av tilbakeflytningsplanen i økonomisk handlingsplan 2010, som også ga mindre behov for kjøp av tjenester fra eksterne leverandører i 2011.

Det er 10 leiligheter for fastboende på Solhaug, men Solhaug har hatt ledig kapasitet på botilbudet på grunn av dødsfall og overflytting av dårlige/eldre beboere til andre tjenester. To ledige leiligheter er ikke tilrettelagt for rullestolbrukere, og det har dermed vært utfordringer med å få fylt opp disse plassene. Det er også opprettet et 100% dagtilbud for en av beboerne.

Solhaug bosenter har 20,10 årsverk

Grensestien avlastningsbolig gir avlastning til familier med funksjonshemmede barn under 18 år. Avlastningstilbudet har totalt fire døgnplasser som fordeles på familier i forhold til fattede vedtak om avlastning fra Søknadskontoret.

I 2011 har Grensestien avlastningsbolig fått fire nye brukere på ledige plasser. Tre av brukerne er overflyttet fra eksterne leverandører. Overflytting av brukere har vært en del av tilbakeflytningsplanen i økonomisk handlingsplan 2011 og ga mindre behov for kjøp av tjenester fra eksterne leverandører. De ledige plassene oppsto bl.a. etter interne flyttinger mellom bydelens egne tilbud. Tjenestestedet har 12,78 årsverk.

Enhet psykisk helse – omsorgsboliger

Boliger psykisk helse

Et av målene i den statlige opptrappingsplanen for psykisk helse var å sørge for at mennesker med psykiske lidelser tilbys bolig og tjenester på 1.linjenivå. Mange av brukerne har omfattende behov for bistand for å mestre et liv i egen bolig. Å fremskaffe boliger, både samlokaliserte boliger og ordinære kommunale boliger, har vært og er en av de store utfordringene for bydelen. Bydelen har i alt 32 plasser til personer med psykiske lidelser i boliger med døgnbemanning. Dette er ikke tilstrekkelig og det kjøpes derfor plasser i private tiltak utenbys i tillegg til i andre bydeler.

Bemannede tilbud i bolig for mennesker med psykiske lidelser

Boligens navn	Antall
Bjørndal gård	10 plasser
Holmlia bokollektiv	5 plasser
Furulia omsorgsbolig	3 plasser
Hauketoveien omsorgsbolig	13 + 1 plass*
Totalt	32 plasser

*) 1 Akuttplass

Bjørndal gård gir botilbud til 10 brukere, og har nå 8,00 årsverk etter å ha fått reduksjon på 1,00 årsverk etter omstillings- og effektiviseringstiltakene 2011. Bemanningsreduksjonen har gitt visse utfordringer, spesielt i helgene. Det oppleves som krevende å gå enkelte vakter alene spesielt når det skjer utagering ved tjenesten.

Holmlia bokollektiv gir botilbud til 5 brukere, og har nå 4,46 årsverk etter å ha fått reduksjon på 1,00 årsverk etter omstillings- og effektiviseringstiltakene 2011. Dette har ført til at tjenesten ikke har døgnbemanning etter å ha avsluttet nattevakttilbudet. Enhet hjemmetjeneste følger opp boligen natt via vedtak. Nedbemanningen har medført at ansatte opplever at brukerne får varierende døgnrytme og har vansker med å følge opp aktivitetene.

Hauketoveien omsorgsbolig gir botilbud til 14 brukere, hvorav et at botilbudene er en akuttplass/midlertidig tilbud. Tjenesten har 8,00 årsverk etter å ha fått reduksjon på 1,0 årsverk etter omstillings- og effektiviseringstiltakene 2011. Bemanningsreduksjonen har gitt visse utfordringer, spesielt i helgene. Det oppleves som krevende å gå enkelte vakter alene spesielt når det skjer utagering ved tjenesten.

Bydelen har tilstrebet å gi botilbud i egen bydel for de som har fått kjøpte tjenester utenfor bydel. Dette har ført til nye brukere som har et merbehov i forhold til tilrettelagte fysiske rammer enn det botilbudet kan tilby, bl.a. personalressurser.

3.5.4 Hovedoversikt økonomi FO – 3 – netto driftsutgifter

Tall i 1000 kr.

Netto driftsutgifter pr. KOSTRA-funkjon	Regnskap 2010	Oppr. Budsjett 2011	Regulert budsjett 2011	Regnskap 2011	Avvik reg.bud/ regnskap 2011
234 Aktivisering og støttetjenester overfor eldre og funksjonshemmede	33 823	35 267	35 524	33 916	1 608
253 Pleie, omsorg, hjelp og rehabilitering i institusjon	85 330	84 771	84 970	78 164	6 806
254 Kjernetjenester knyttet til pleie, omsorg, hjelp til hjemmeboende	190 032	193 406	198 206	199 818	-1 612
261 Institusjonslokaler	846	988	988	167	821
733 Transport (ordninger) for funksjonshemmede	17 372	17 458	18 407	18 228	179
Sum netto utgifter *)	327 403	331 890	338 095	330 293	7 802

*) Tall overføres hovedoversikten, tabell 3.B

Bydelens vurderinger:

FO3 viser et mindreforbruk på 7,802 mill kr. Dette fordeler seg slik:

Kostras **234 Aktivisering og servicetjenester overfor eldre og funksjonshemmede** har et mindreforbruk på 1,608 mill kr. Årsaken til mindreforbruket kan i hovedsak knyttes til tjenester støttekontakt og Etter Skoletids Ordning (ESO).

Kostras **253 Bistand, pleie, omsorg i institusjoner for eldre og funksjonshemmede** har et mindreforbruk på 6,806 mill kr. Årsaken til mindreforbruket kan blant annet knyttes til at flere brukere har flyttet fra institusjoner til botilbud.

Kostras **254 Bistand, pleie, omsorg til hjemmeboende** har et merforbruk på 1,612 mill kr. Merforbruket skyldes i stor grad at brukere mottar hjemmetjenester fremfor institusjonstjenester. Merforbruk på praktisk bistand i hjemmetjenesten kan forklares med at den ikke klarer å oppnå en direkte brukertid på 62 % og har i tillegg et høyt sykefravær med stor bruk av vikarer og ferievikarer.

Når det gjelder hjemmesykepleie ble det som kjent innført brukervalg fra april 2011. Budsjettet var lagt opp med 2.300 timer pr mnd, men bestillingene fra Søknadskontoret har vært lavere (1.878 timer pr mnd). For hjemmesykepleie har det vært en utfordring å tilpasse bemanningen til et lavere nivå enn budsjett, i tillegg har tjenesten et høyt sykefravær, mange ansatte har høyere lønnstrinn enn det som er forutsatt i modellen for brukervalgsordningen og at det har tatt lengre tid å finne annet arbeid til overtallige.

Institusjonsplasser har en utvikling som vist i tabell 3.5.a og tallene viser at bruken av plasser for januar-desember ligger under budsjett for 2011. Budsjettert antall institusjonsplasser pr mnd er

128,9. I januar-desember er det i gjennomsnitt benyttet 124 plasser pr måned. Nedgangen i institusjonsplasser er relatert både til sykehjemsplasser og boligavlastningsplasser.

Det var en økning i bruk av sykehjemsplasser i januar og februar måned, sett i forhold til budsjett. Siden mai har bruken av antall sykehjemsplasser vært synkende.

Bydelen har pr 31. desember 103,1 plasser.

Det benyttes 2 plasser mindre enn budsjettet når det gjelder plasser psykiatri. Nedgangen til 14 skjedde i mai. Avlastning bolig økte fra 6 til 7 i juli. Det gjelder en plass i barnebolig.

Institusjonsplasser

Tabell 3.5.a: Bydelens bruk av institusjonsplasser.

BYDEL: SØNDRE NORDSTRAND	Des	Bud- sjett	Jan.	Feb.	Mar.	Apr	Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Des.
Pleie- og omsorg	2010	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011
Sykehjemsplasser	100	102,4	104,2	104,4	101,6	101,7	103,9	102,9	101,6	99,9	99,7	97,2	100,7	103,1
- Herav korttidsplasser (inkl intermedieære plasser)	15,86	15,86	19,82	20,49	19,36	19,7	21,1	20,8	19,4	17,6	16,1	16,5	17,1	17,53
- Herav aldershjemsplasser	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Plasser psykiatri	16	16	15	15	15	15	14	14	14	14	14	14	14	14
Plasser institusjon/bolig	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1
Avlastning bolig	8,5	8,5	7	6,5	6,5	6	6	6	7	7	6,8	7	7	7
Sum	126,5	128,9	128,2	127,9	125,1	124,7	124,9	123,9	123,6	121,9	121,5	119,2	122,7	125,1

Hjemmetjenesten

Tabell 3.5.b viser gjennomsnittlig antall utførte timer praktisk bistand og hjemmesykepleie pr mnd hittil i år. I forhold til budsjett har søknadskontoret kjøpt flere timer praktisk bistand enn budsjettet, mens kjøpte timer hjemmesykepleie ligger under budsjett. Det gjøres oppmerksom på at tallene for hjemmesykepleie gjelder april – desember, siden brukervalget ble innført 1. april.

Tabell 3.5.b: Utførte timer praktisk bistand og hjemmesykepleie pr mnd for januar – desember.

Utførte timer	Budsjett 2011. Kjøp fra Søknadskontoret	Gjennomførte kjøp fra Søknadskontoret	Levert av Hjemmetjenesten	Levert av private lev.
Praktisk bistand	1713	2086	1551	535
Hjemmesykepleie *	2300	1947	1878	69

*Tallene er fra april måned.

Søknadskontoret kjøpte Praktisk bistand for 2.086 timer pr mnd i perioden januar – desember, hvorav 74 % ble kjøpt kommunalt og 26 % privat.

Når det gjelder hjemmesykepleie ble det kjøpt 1.947 timer pr mnd, i perioden april – desember hvorav 96 % kommunalt og 4 % privat.

FO3 fordelt på brukere over og under 67 år

Budsjettet som bydelene tildeles innen funksjonsområdene baseres på kriteriesystemet. Innen FO3 vektet det bl.a. på aldersgruppene over og under 67 år. Yngre brukere er ofte mer kostnadskrevende enn eldre. Det har vært viktig å dokumentere hvordan bydelen bruker midlene på FO3, fordelt på brukere over og under 67 år. Dette både som et bidrag i diskusjonen om kriteriesystemets utforming og i en bevisstgjøring i bydelen om hvordan midlene faktisk brukes.

FO3 består hovedsakelig av kostra 234, 253, 254 og 733. Kostra 234 og 253 har et 4. siffer som indikerer om brukeren er over eller under 67 år. For kostra 254 har det vært frivillig å benytte det 4. siffer.

Tallene som framkommer fra bydelens årsregnskap er sammenholdt med kriteriefordelingen som Byrådet brukte i budsjettet for 2011 på FO3. Bydel Søndre Nordstrand er den eneste bydelen som i kriteriefordelingen får over 50 % til brukere under 67 år. For Oslo som helhet utgjør fordelingen i 2011 kun 31,5 % av FO3 til brukere under 67 år.

Tallene viser følgende:

Brukergruppe	Årsregnskap 2010	Årsregnskap 2011	Kriteriefordelt budsjett 2011
Over 67 år	32 %	34 %	46 %
Under 67 år	68 %	66 %	54 %
Sum	100 %	100 %	100 %

I tabellen er det vist tall for 2010 og 2011. Endringen fra 2010 til 2011 er liten. Tallene viser at bydelen bruker vesentlig mer på brukere under 67 år enn det som kriteriesystemet legger opp til. For brukere over 67 år bruker bydelen tilsvarende mindre.

Måltall for tjenesteproduksjon

Obligatoriske måltall for funksjonsområde 3 - Pleie og omsorg	Resultat 2009	Resultat 2010	Måltall 2011	Resultat 2011	Avvik resultat - måltall
Andel av bydelenes årsverk i pleie og omsorg med relevant fagutdanning	-	-	65 %	62 %	-3 %
Brukertilfredshet i hjemmetjenesten - andel fornøyde brukere	88 %	76 %	>80 %	77 %	-

Obligatorisk lokale måltall i bydelsbudsjettene – FO 3 Pleie og omsorg	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010	Resultat 2011
Andel egne innbyggere 66 år og under som mottar hjemmetjenester 3)	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,1 %
Andel egne innbyggere 67 - 79 år som mottar hjemmetjenester 3)	9,0 %	7,0 %	6,0 %	5,5 %
Andel egne innbyggere 80-89 år som mottar hjemmetjenester 3)	34,4 %	35,8 %	30,7 %	29,2 %
Andel egne innbyggere 90 år og over som mottar hjemmetjenester 3)	44,4 %	45,3 %	54,0 %	47,9 %
Andel egne innbyggere 67 - 79 år som bor i institusjon 4)	1,7 %	2,2 %	1,7 %	1,1 %
Andel egne innbyggere 80 - 89 år som bor i institusjon 4)	8,7 %	8,4 %	9,0 %	7,0 %
Andel egne innbyggere 90 år og over som bor i institusjon 4)	30,6 %	36,0 %	27,2 %	34,4 %
Andel sykehjemsbeboere på tidsbegrenset opphold i institusjon 5)	11,5 %	17,1 %	16,8 %	15,5 %
Andel utførte av vedtatte timer hjemmetjeneste 6)	-	-	-	74 %

3) Praktisk bistand og hjemmesykepleie (jfr. lov om helsetjenesten i kommunene § 1-3 annet ledd nr. 3 og Lov om sosiale tjenester § 4-2 a, b og e). Hjemmesykepleie skal også omfatte tjenester innenfor kategorien psykisk helsearbeid.

I henhold til loven omfatter praktisk bistand: Hjemmehjelp, husmorvikar og annen hjelpevirksomhet i hjemmet, herunder miljøarbeid, opplæring i dagliglivets gjøremål, boveiledning og brukerstyrt personlig assistent.

4) Sykehjem, aldershjem og andre boformer med heldøgns omsorg og pleie som er hjemlet i lov om helsetjenesten i kommunene eller sosialtjenesteloven, dvs. boformer der det kan kreves vederlag for opphold i institusjon.

5) Sykehjem, hjemlet i lov om helsetjenesten i kommunene.

6) Med vedtakstimer menes det antall timer som mottaker er tildelt gjennom enkeltvedtak. Med utførte vedtakstimer menes antall utførte timer av disse.

3.6 FUNKSJONSOMRÅDE 4: ØKONOMISK SOSIALHJELP

3.6.1 Ansvarsområde

Funksjonsområdet omfatter økonomisk sosialhjelp. Sosiale tjenester, sysselsettingstiltak, introduksjonsprogram og boligteneste er behandlet under funksjonsområde 1.

3.6.2 Hovedmål

Se ”Hovedmål” under funksjonsområde 1: Helse, sosial og nærmiljø.

3.6.3 Situasjonsbeskrivelse

Se ”Situasjonsbeskrivelse” under funksjonsområde 1: Helse, sosial og nærmiljø.

3.6.4 Hovedoversikt økonomi FO- 4 – netto driftsutgifter

Tall i 1000 kr.

Netto utgifter	Regnskap 2010	Oppr. budsjett 2011	Regulert budsjett 2011	Regnskap 2011	Avvik reg.bud./ regnskap 2011
281 Økonomisk sosialhjelp	58 534	68 990	58 062	59 983	-1 921
Sum FO - 4 *)	58 534	68 990	58 062	59 983	-1 921

*) Tall overføres hovedoversikten, tabell 3.B

Bydelens vurderinger:

Fra funksjonsområde 4 til 1 ble det i 2011 omdisponert 16,907 mill kr til Kvalifiseringsprogrammet og Ny sjanse 2. I Bydelsutvalgssak av 14.04.11 ble det tilbakeført kr 2,676 mill fra funksjonsområde 1 til 4.

Bydelen fikk i 2011 et merforbruk på 1,921 mill kr. Utbetaling til klienter ligger 1,1 mill kr lavere enn budsjett. Det skyldes at gjennomsnittlig utbetalt beløp pr klient/mnd ble kr 178 lavere enn budsjett. Antall klienter i 2011 ble likt med budsjett, dvs 500 pr mnd.

Når årets regnskap likevel viser minus, skyldes det at trygderefusjonsinntektene ble lavere enn budsjettet, gjennomsnittlig pr klient/mnd kr 506 lavere enn budsjett, noe som utgjorde 3,038 mill.kr.

Måltall for tjenesteproduksjonen – Funksjonsområde 4

Måltall	Resultat 2009	Resultat 2010	Måltall 2011	Resultat 2011	Avvik resultat - måltall
Gjennomsnittlig antall klienter med økonomisk støtte pr. mnd for året	615	515	483	500	+ 17
- herav 18-24 år, flyktninger	1	1	1	0	-1
- herav 18-24, øvrige	76	65	56	60	+ 9
- herav 25 år og eldre, flyktninger	7	5	5	6	+1
- herav 25 år og eldre, øvrige	531	444	421	434	+13
Gjennomsnittlig brutto utbetalt beløp pr. klient med økonomisk støtte pr. mnd. for året	11 593	10 733	10 500	10 758	258

Rapportering på ytelser for å fremme økonomisk og sosial trygghet og medvirke til at den enkelte i størst mulig grad blir selvhjulpne:

Antall sosialhjelpsmottakere (Kostra bydel nivå 3)	1.382
Antall deltakere i introduksjonsordning 31.12. (Årsstatistikk)	39
Antall deltakere i kvalifiseringsprogrammet 31.12. (Questback)	122
Utbetalt sosialhjelp (funksjon 281 brutto utgifter i 1000 kr)	65.745
Utbetalt introduksjonslønn (funksjon 275 art 1089* i 1000 kr)	5.849
Utbetalt kvalifiseringsstønad (funksjon 276 art 1089* i 1000 kr.)	19.562

Bydelens vurderinger:

Gjennomsnittlig antall klienter med økonomisk støtte pr. måned er redusert det siste året; fra 515 klienter i 2010 til 500 i 2011. Reduksjon i klientantallet anses å ha sammenheng med at langtidsklienter får tilbud om kvalifiseringsprogram. I gjennomsnitt har 122 brukere vært omfattet av programmet.

Gjennomsnittlig brutto utbetalt beløp pr. klient pr. måned er kr 10 758 i 2011, som er en økning på kr 25 fra 2010. I forhold til bydelens eget måltall for året, er økningen kr. 258.

Sosialtjenesten har i likhet med tidligere år hatt fokus på aktive tiltak med tett individuell oppfølging. Innføringen av kvalifiseringsprogrammet og et tett samarbeid med Nav stat har ført til en nedgang i antall klienter også i 2011. Sosialtjenesten har fokus på å formidle bruker med forsørgeransvar til kvalifiseringsprogrammet. Dermed er det flere familier som er blitt selvforsørget. Noen av deltakerne i Kvalifiseringsprogrammet vil fortsatt ha behov for supplerende sosialhjelp blant annet pga høye boutgifter. I løpet av 2011 var det 202 deltakere i kvalifiseringsprogrammet. Av disse var 169 barnefamilier med barn under 18 år og hvor 81 hadde tre barn eller flere. Av de 122 deltakerne som var i programmet pr. 31.12 var det 26 som mottok supplerende sosialhjelp og 3 deltakere som i desember hadde mottatt engangsstønad. Sosialtjenesten erfarer at mange av deltakerne i Kvalifiseringsprogrammet står langt fra det ordinære arbeidsmarkedet og vil trenge kvalifisering med tett oppfølging over lang tid før de er kvalifisert for det ordinære arbeidsmarkedet. 65 deltakere i Kvalifiseringsprogrammet gjennomførte en planmessig avvikling av programmet. Av disse var det 24 som kom ut i arbeid/utdanning, 11 gikk over til arbeidsmarkedstiltak i statlig regi, 10 gikk over til arbeidsavklaringspenger, og 5 tilbake til sosialhjelp.

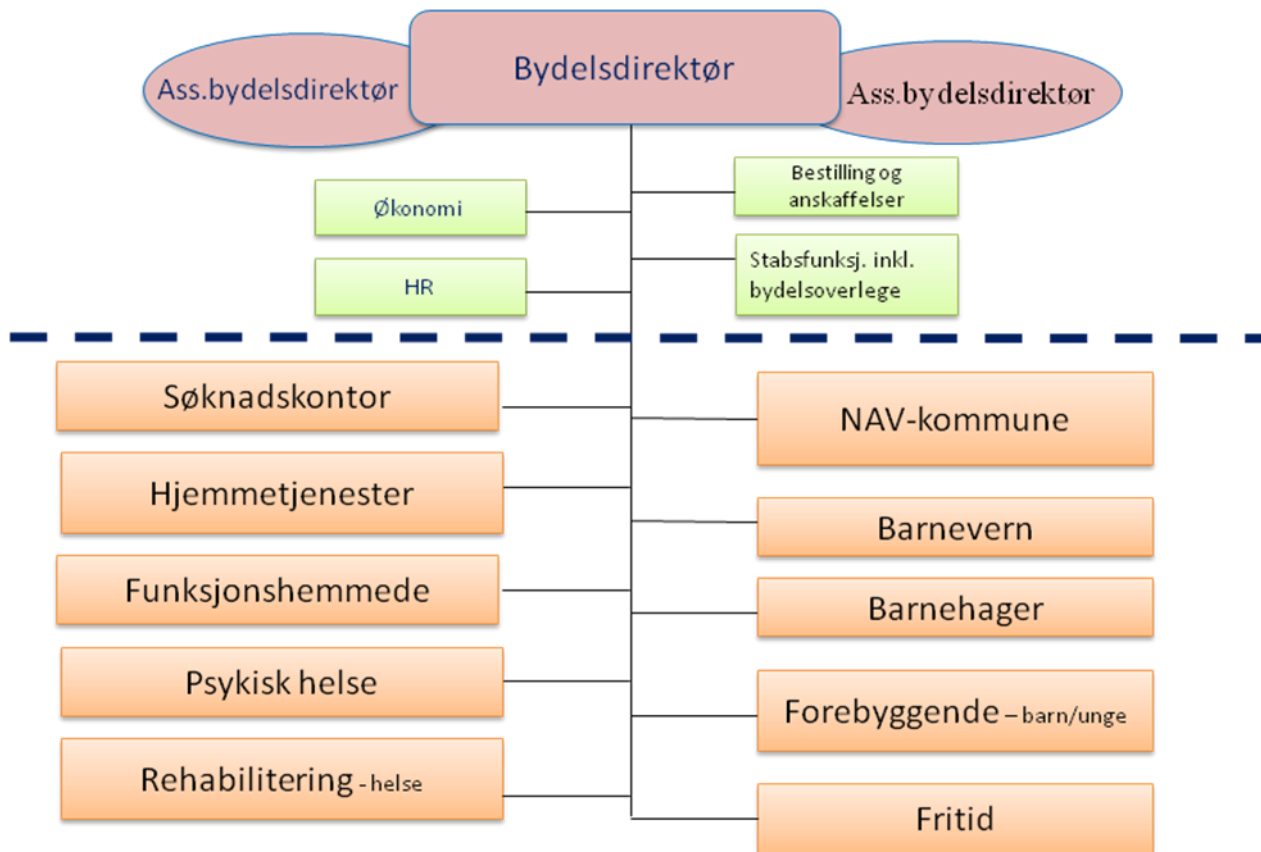
Utviklingen på arbeidsmarkedet vil ha stor innvirkning på utbetalingene av økonomisk sosialhjelp i 2012. Arbeidsledigheten i Oslo har gått ned fra 2010 til 2011, men bydel Søndre Nordstrand hadde den svakeste nedgangen.

3.7 GJENNOMFØRTE OMSTILLINGS- OG EFFEKTIVISERINGSTILTAK, SAMT STØRRE "PROSJEKTER"

3.7.1 Omstillings- og effektiviseringstiltak:

For å møte de økonomiske utfordringer Bydel Søndre Nordstrand står overfor, og for å sikre et fortsatt godt tjenestetilbud til bydelens befolkning, ble bydelens organisering endret i 2010. I 2011 har den nye organiseringen fått satt seg i organisasjonen noe som bl.a. har bidratt til en mer effektiv organisasjon hvor beslutnings- og rapporteringslinjene har blitt mindre byråkratiske og mer direkte. Den nye strukturen har også gitt en større og bredere ledergruppe hvor lederne for de forskjellige enhetene er organisert i direkte linje til bydelsdirektør. Ny modell gir en organisering fordelt etter tjenesteområder hvor leder for områdene rapporterer direkte til direktør og får delegert budsjett-, fag- og lederansvar innen eget ansvarsområde.

Ved utformingen av ny organisasjonsmodell var fokuset å få flere operative ledd direkte inn i ledergruppen. Effekten av dette har vært en styrking av lederteamet ved at informasjonstilgang og gjennomføringslinjer har blitt kortere.

Ved dette er nærheten mellom toppleder og tjenestenivå blitt styrket. Organisasjonen har blitt mindre byråkratisk, og veien frem til beslutning kortere. Bydelsdirektøren har dermed kommet mer "hands on". Knyttet til de utfordringer bydelen står overfor er dette en forutsetning for å sikre nødvendig fremdrift i endringsarbeidet.

Samtidig har enhetsleder fått en mer direkte påvirkningsmulighet ved at vedkommende selv sitter i direktørens lederteam. Enhetslederne for stabsfunksjonene er organisert på samme nivå som enhetslederne for operative tjenester og sitter i samme lederteam. Dette bidrar til at også kommunikasjonen på tvers i organisasjonen har blitt enklere og mindre byråkratisk, noe som forenkler samarbeidet.

Enhet søknadskontor har i 2011 gjennomført en større organisatorisk endring. Etter en grundig kartlegging av status har det vært gjennomført en omfattende endringsprosess hvor både ansatte, administrasjonen og tillitsvalgte har deltatt. Dette arbeidet ble påbegynt allerede i 2010 og ny organisasjonsmodell ble vedtatt i mai/juni 2011. Søknadskontoret var preget av en lite effektiv drift med stort etterslep i arbeidsoppgaver. Det var en uklar og til dels fragmentert fordeling av arbeidsoppgaver og ledelse og beslutningslinjer var utydelige. Det hadde vist seg vanskelig å besette ledige stillinger noe som forsterket arbeidspresset, og sykefraværet var en utfordring. Ved omleggingen ble små sårbare grupper slått sammen og støttefunksjoner organisert i stab til leder. Videre ble ledelsesleddet styrket med ny enhetsleder og assisterende enhetsleder. Ved årets slutt er alle stillinger besatt og arbeidet med å innhente etterslep har kommet godt i gang. Ansatte gir uttrykk for at de fortsatt har en krevende arbeidssituasjon, men sier samtidig at de trives. Resultatene av arbeidsplassundersøkelsen bekrefter dette.

Også i Enhet hjemmetjenester, kommunal leverandør, er det igangsatt en relativt omfattende omstillingsprosess i 2011. Utfordringer knyttet til innføring av brukervalg og effektivitet- og kvalitetskrav knyttet til dette har vist seg krevende å innfri. Organisering, lederstrukturer og samarbeidslinjer innad i tjenesten og i fht andre tjenesteområder innen pleie og omsorg er gjennomgått og endringstiltak igangsatt. Den vesentlige delen av implementeringsarbeidet vil foregå i 2012.

I forbindelse med de utfordringer som følger av bydelens økonomiske situasjon har arbeidet med å få utgifter til å samstemme med de økonomiske rammer bydelen har til disposisjon også i 2011 blitt konkretisert og systematisert i en økonomisk handlingsplan. Denne planen har på et relativt detaljert nivå konkretisert aktivitetsreduksjon og aktivitetsnivå innen de forskjellige funksjonsområdene i tråd med de økonomiske rammer som ligger til grunn for budsjett 2011. Planens fundament er tverrfaglig samarbeid på tvers av tjenesteområdene. I løpet av året har planen blitt fulgt opp og med tiltak, aksjoner og resultatindikatorer rapportert på månedlig både hva gjelder prosess og økonomisk effekt. Dette har gitt bydelen en løpende god oversikt over status og utfordringer.

Budsjett 2011 hadde innarbeidet et stillingskutt tilsvarende 21,8 årsverk. Den kostnadmessige utviklingen viste våren 2011 et for lavt nedtakstempo, og som korrektivt tiltak forela bydelsdirektøren bydelsutvalget et forslag om ytterligere stillingskutt tilsvarende 28,2 årsverk. Stillingskuttene var fordelt på de forskjellige tjenesteområdene dog slik at enheter med bestillerfunksjon både innen oppvekst og pleie/omsorg ikke ble fratatt nødvendige personalressurser i sitt omleggingsarbeid. Dette forslaget ble ikke vedtatt i Bydelsutvalget. I hht økonomireglementet ble saken dermed anket inn for Bystyret som i møte 15.06.2011 vedtok stillingskuttet.

3.7.2 Prosjekter

Ut over bydelsrammen har bydelen i 2011 fått tilført 40,2 mill kr i øremerkede prosjektmidler. Dette er både statlige og kommunale midler. Midlene omfatter 16,0 mill kr i ubrukte øremerkede midler overført fra 2010 og 24,2 mill kr tilført i løpet av 2011. Midlene er fordelt på 81 ulike prosjekt.

Bydelen har søkt om overføring av ubrukte øremerkede midler til 2012 for 18,1 mill kr. Prosjekter med ubrukte midler kan deles inn i følgende grupper:

(beløp i mill kr)

Prosjektttype	Budsjett 2011	Regnskap 2011	Avvik
Oslo Sør	12,5	6,5	6,0
NAV. Div innen sosial og bo-prosjekt	3,2	1,5	1,7
Ridehall Lofsrud gård	1,5	0,0	1,5
Samhandlingsmidler psykisk helse og utprøving psykolog på legekantor		-4,5	4,5
Øvrige prosjekter	14,0	9,6	8,9
Sum	31,2	13,1	18,1

Samhandlingsmidler – bedre helsetjeneste for psykisk syke, samhandlingsmodell innen psyk. helse og modellutprøving psykologer på legekantor er prosjekter i regi av bydelsoverlegen. Midler er tilført fra Helsedirektoratet.

De største prosjektene er omtalt under situasjonsbeskrivelsen på de ulike funksjonsområdene. Oslo Sør er kort beskrevet nedenfor. I tillegg vil det som tidligere bli utarbeidet en egen årsrapport om denne satsingen.

3.7.2.1 Oslo Sør-satsingen

Ansvarsområde

Ansvarsområdet for Oslo Sør- satsingen er å forsterke integrering og inkludering, samt å bedre folkehelsen og bomiljøene i bydelen.

Målsettinger

Hovedmålet i satsingen er: Fremme inkludering og integrering samt å bedre folkehelsen og bomiljøene. Det er utformet fem innsatsområder:

- Oppvekst
- Deltakelse og medvirkning
- Kvalifisering til- og deltakelse i arbeidslivet
- Kultur og nærmiljø
- Folkehelse

Under hvert innsatsområde er det til sammen 18 delmål som skal nås gjennom ulike tiltak.

Situasjonsbeskrivelse

Handlingsprogrammet ble etablert våren 2007 og de første prosjektene kom i gang sommeren 2007. Det er inngått en intensjonsavtale mellom kommunen og staten om en satsing over 10 år fra 2008. Avtalen revideres årlig i politisk møte mellom stat og kommune.

Tildelte midler i 2011 var 10 mill kr til drift av tiltak. Kr. 3 mill av disse ble avsatt til Utdanningsetatens arbeid i bydelens skoler. Kr. 7 millioner sto igjen til fordeling. I tillegg var kr. 4 mill avsatt til investeringer.

Bydelsutvalget fatter vedtak om tiltak over driftsbudsjettet. Byrådet vedtar investeringer etter innstilling fra bydelsutvalget.

Et samarbeidsutvalg med representasjon fra bydelen, byrådsavdelinger, Utdanningsetaten, NAV, Husbanken og IMDI, skal sikre framdrift og koordinering av tiltakene.

Oslo Sør-satsingen berører alle funksjonsområdene. Bydelsutvalget vedtar, etter innspill fra organisasjoner og enkeltpersoner, hvilke tiltak som skal igangsettes av driftsmidlene.

I tillegg vil det som tidligere bli utarbeidet en egen årsrapport om denne satsingen.

3.8 RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

Risikostyring

Bydelen har også i 2011 vært underlagt forsterket oppfølging av byrådsavdelingen. Ved hver månedsrapportering har bydelen risikovurdert sannsynligheten for oppnåelse av de resultatmål man har satt seg. Dessuten har bydelen risikovurdert de enkelte endrings- og kutttiltak som var omfattet av den økonomiske handlingsplan for å komme i budsjettmessig balanse.

Interne kontrollaktiviteter

Bakgrunn for igangsatte kontrollaktiviteter

I 2011 har bydelen videreført arbeidet fra 2008 og 2009 hvor det ble utarbeid handlingsplaner vedrørende overordnet styring. Planene omfattet:

- forbedring av regnskapskvaliteten
- styrke rapportering og ansvarliggjøring
- forbedre budsjettprosessen
- effektivisere og kvalitetssikre overgangen fagsystem-AGRESSO

Kontrollaktiviteter

På flere av ledermøtene i bydelen i 1.halvår 2011 har økonomiavdelingen hatt fokus på fakturabetaling og samtidig minnet om reglene for bl.a. varemottak og mva kompensasjon. I oktober/november 2011 ble det gjort en nøye gjennomgang av remitteringsforslag og det ble gitt tilbakemeldinger til tjenesteleder/fakturabehandler som over en 3-4 ukers periode hadde flere enn to feil.

I mai 2011 gikk bydelen over til ny versjon av Agresso. Skillet mellom fakturabehandler og godkjenner ble i den nye versjonen klarere mens beløpskontrollen falt bort. At beløpskontroll ikke

er mulig i Agresso 5.5 ser bydelen som et tilbakeskritt og gir en mye dårligere kontroll over store beløp som utbetales.

I forbindelse med oppgradering til Agresso 5.5 har økonomiavdelingen gjennomført opplæring for bestillere og godkjennerne. Samtidig ble rutinene for varemottak og mva-koder gjennomgått.

Bydelen er omorganisert med 10 utøvende enhetsledere og 4 administrative enhetsledere som rapporterer direkte til bydelsdirektøren. Enhetene er organisert slik at man har ansvar for definerte koststeder, noe som gir en klarere ansvarliggjøring i resultatoppfølgingen. I 2008 og 2009 ble det arbeidet med å knytte tjenesteproduksjon og regnskap nærmere sammen. Slik kan man måle gjennomsnittskostnader og tjenestevolum opp mot tilsvarende budsjettall, noe som også er viktig i prognosearbeidet. Siden 2008 har det vært arbeidet med å forbedre og forsterke denne sammenhengen. Hver enhetsleder gir månedlige kommentarer samt risikovurderinger av sine prognoser. Dette arbeidet er grunnlaget for de månedlige rapporter om økonomisk situasjon som sendes Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester og Bydelsutvalget.

4 SÆRSKILT RAPPORTERING

4.1 TILTAK FOR FORBEDRET SERVICE OVERFOR BRUKERNE

Informasjon

Bydelen har fokus på dialog, informasjon og kommunikasjon med bydelens innbyggere, brukere og den øvrige befolkningen. Bydelen profileres i lokalpresse, på våre nettsider, i brosjyrer og andre publikasjoner. Bydelen hadde også i 2011 månedlige utgivelser av "Bydelssiden" i Nordstrand Blad.

Intra- og internett brukes som informasjonskanal internt og eksternt.

Intranettet er de ansattes informasjonskanal, mens internettet retter seg både mot ansatte og befolkningen for øvrig.

Etter en kvalitativ brukertest ble malene på Oslo kommunes og bydelens Internettsider endret i 2010. De nye malene har et tjenestefokus fremfor nyhetsfokus.

Informasjon om bydelens virksomhet, tjenestetilbud, politiske saker og vedtak finnes på bydelens Internettsider: www.bsn.oslo.kommune.no.

Samtlige tjenesteområder har egne hjemmesider på Internett. I tillegg legges også bydelsinformasjon ut på bydelens nettsider under "Hva skjer i bydelen?" og under *Bydelen fra A - Å*, der man i dag bl.a. kan finne en alfabetisk oversikt over bydelens offentlige og frivillige tilbud.

Sosialtjenesten

NAV kontoret har åpningstid er kl. 08.00-15.00, og sentralbordet er bemannet kl. 08.00-15.35.

Alle saksbehandlere har fast telefontid én time pr. dag, samt at de skal være tilgjengelig på telefon når de ikke har avtaler. Nye klienter blir henvist til sosialkontorets utredningsteam, som er bemannet med erfarne sosionomer, økonomi-/gjeldsrådgiver.

Sosialtjenesten tilbyr timeavtale samme dag i akutsaker, innen 3 dager for nye klienter og 5 dager for ordinær timeavtale.

NAV kontorets åpningstid overholder kravet som er nedfelt i den sentrale samarbeidsavtalen mellom stat og kommune, men mange av sosialtjenestens brukere gir uttrykk for at de ikke når frem med sine henvendelser til saksbehandler og at det generelt er vanskelig å komme frem i telefonen. Det arbeides kontinuerlig med å bedre servicen for brukerne. Tjenesten ble styrket med to stillinger i 2010 hvorav en stilling til publikumsmottaket. Det jobbes systematisk med oppfølging når det gjelder bruk og oppdatering av kommunens Person- og ressurskatalog for å bedre tilgjengeligheten. Det har vært avholdt et møte med 02180 for å styrke rutinene. I november ble foretatt en felles brukerundersøkelse med Nav stat. Resultatene forventes å foreligge i februar 2012.

Barnevernstjenesten

Barneverntjenesten har ikke egen resepsjon eller sentralbord. Tilgjengelighet er løst ved skilting og ringeklokker i inngangspartiet og ved at alle saksbehandlere og ledere disponerer mobiltelefon i tillegg til tjenestens vakttelefon. Videre benyttes Oslo kommunes sentralbord og tjenesten

fokuserer på at fraværsmarkering i kalendersystemet gjennomføres.

4.2 SAKSBEHANDLINGSTID

Sosialtjenesten

Sosialkontorene behandlet 10 399 søknader i 2011, 423 søknader om kvalifiseringsprogram og 9976 om økonomisk sosialhjelp. Sosialtjenesten overholder bystyrets krav om to ukers saksbehandlingstid vedrørende søknad om økonomisk sosialhjelp i 69 % av sakene, mens de resterende 31 % av søknadene stort sett er behandlet innen to måneder. 71 saker er behandlet innen 2-4 måneder og 9 innen 6 måneder. Lang saksbehandlingstid anses å ha sammenheng med mange nyansatte i sosialseksjonen. Tjenesten har brukt mye tid på kompetanseoverføring internt i tjenesten.

Ved saksbehandlingstid ut over 14 dager, følger sosialtjenesten forvaltningslovens bestemmelser og sender forvaltningsmelding med informasjon om forventet saksbehandlingstid. Sosialtjenesten har restanselister, som gjennomgås på teammøter hver uke.

Sosialkontorene behandlet 62 klagesaker til Fylkesmannen i 2011, hvorav 13 % av sakene ble behandlet innen to måneder. Årsaken til at sosialtjenesten ikke har behandlet en høyere andel av klagesakene innen en akseptabel frist i 2011, anses å ha sammenheng med overnevnte forhold.

Barnevernet

Barnevernloven har frister i forhold til avklaring av meldinger og ferdigstilling av undersøkelser. Meldinger skal være avklart i løpet av 7 dager og undersøkelser skal være ferdig i løpet av tre måneder.

Bydelen har mottatt 546 meldinger i 2011 hvorav 34 ikke er avklart innen 7 dager. Årsaken til at disse går over frist er dels ferieavvikling, dels at det har vært nødvendig med utdypninger fra melder.

I 2011 fikk bydelsbarnevernet 77 % av undersøkelsene ferdig innen innenfor fristen, noe som er en merkbar forbedring fra 2009 da det kun var 32 % av undersøkelsene som var ferdig i løpet av tre måneder. Antall undersøkelser som blir ferdigstilt innenfor tremånedersfristen er altså sterkt økende, men det er fortsatt rom for forbedring.

Det er etablert gode rutiner for å sikre at saker undersøkes så godt og raskt som mulig. Barnevernets kommer til å fortsette å ha stort fokus på fristene. Det er ikke tilfredsstillende verken for brukere eller ansatte at fristene ikke blir overholdt. Tjenesten er opptatt av, i den grad det er mulig å vite, at de alvorligste sakene ikke skal stå på vent lenge før undersøkelsen settes i gang.

Etter lang tid med underbemanning og stor tilgang av nye saker oppstod det et stort etterslep av undersøkelser, en situasjon som er bedret etter tilføring av 11 nye stillinger i 2009 og så ytterligere 5 i 2011.

I 2011 ble det opprettet 420 nye undersøkelser i tillegg til 165 uferdige fra 2010. Av disse er 477 ferdigstilt og det gjenstår 112 undersøkelser som blir med over til 2012. Det betyr at mengden undersøkelsessaker som blir med til neste år er redusert med 53 saker, noe som har betydning for muligheten til å undersøke enda flere saker innenfor frist i 2012.

Vår bydel er avhengig av tolk i en stor del av barnevernets saker, noe som er en ekstra utfordring i forhold til tidsfrister for undersøkelser.

Søknadskontoret

Søknadskontoret følger forvaltningsloven og har som rutine å sende ut en forvaltningsmelding dersom man ser at saken ikke kan ferdigbehandles innen en måned etter den er mottatt. Rutinen følges i hovedsak, men det finnes avvik.

Søknadskontoret har restanselister, hovedsaklig pga underbemanning og sykefravær over lang tid. Bemanningen er imidlertid stabilisert og alle stillinger er besatt pr 01.01.12. Dette, samt omrokking av bemanningen i avdelingen har kortet restanselister for revurderinger.

4.3 TILGJENGELIGHET FOR MENNESKER MED FUNKSJONSHEMMING

Tabell 4.3 – handlingsplan for mennesker med funksjonsnedsettelse

Områder fra handlingsplanen	Ja/nei
Har virksomheten informert og skolert sine berørte ansatt om diskriminerings- og tilgjengelighetsloven?	Ja, var bl.a. tema for på seminar for ledere, verneombud og tillitsvalgte
Har virksomheten utarbeidet handlingsplan for mennesker med funksjonshemming?	Ja, men ikke politisk behandlet ennå
Er det utarbeidet konkrete tiltak på handlingsplanens satsingsområder?	Ja

For øvrig er tilgjengelighet for funksjonshemmede i stor grad ivaretatt ved bydelens tjenestesteder, og bydelen har hatt fokus på dette ved ombygging/utvidelse av bydelens lokaler. For øvrig har bydelen flere eldre bygg, bl.a. barnehager, der full tilrettelegging ikke er mulig eller krever omfattende tiltak. De fleste eies av Omsorgsbygg og eventuelle utbedringer må skje i samarbeid med dem.

4.4 TILTAK I OSLO KOMMUNES FOLKEHELSEPLAN

Bydel Søndre Nordstrand utarbeidet i 2007 en lokal folkehelseplan som bygget på den sentrale folkehelseplanen til Oslo kommune. Det har imidlertid vært vanskelig for bydelen i en økonomisk presset situasjon å avsette egne midler til å nå alle målene i Folkehelseplanen og bydelen har måttet vri innsatsen mer i retning av det som det har vært mulig å få finansiert fra andre kilder. Folkehelsearbeidet handler imidlertid ikke bare om å forlenge levealderen mest mulig for flest mulig. Det handler like mye om å få flest mulig, eller en størst mulig andel av befolkningen, til å fungere best mulig i skole- og jobb, i familien, blant venner og i samfunnet for øvrig ved f. eks å kunne yte noe overfor andre og ikke ligge andre til byrde i de årene de lever.

Bydelen vil utarbeide ny folkehelseplan når bystyret har vedtatt føringer i den nye sentrale folkehelseplanen som nå er under utarbeidelse. I påvente av dette har bydelen utarbeidet egne strategier for forebyggende helsearbeid innenfor de innsatsområder og delmål som bystyret har vedtatt i eksisterende folkehelseplan og for øvrig innen den økonomiske ramme som står til disposisjon. Strategiene følges i det daglige arbeidet i bydelen.

Strategiene supplert med resultat for de prosjektene som fremgår av tabell 4.4 om folkehelsetiltak følger etter tabellen.

Tabell 4.4 – folkehelseiltak/prosjekter

Navn på tiltaket	Ansvarlig kommunal instans	Samarbeids-partnere	Finansiering	Tids-rom	Avslut-tet Ja/nei	Kontakt-informasjon
Innsatsområde 1: Fysisk aktivitet og fysisk planlegging						
Delmål: Andelen fysisk aktivitet skal økes						
Trim for kvinner	Bydel Søndre Nordstrand		Kommunale og statlige Oslo Sør-midler	Løpende	Nei	Bjørndal aktivitetshus
Helse og livsstil - fysisk aktivitet	Bydel Søndre Nordstrand		Helse-direktoratet, statlige Oslo-Sør midler	Løpende	Nei	Familiesenteret
Trim for unge jenter	Bydel Søndre Nordstrand	Mortensrud skole	Oslo Sør-midler	Løpende	Nei	Skolehelsestjenesten
Svømmekurs og turer - fysisk aktivitet	Bydel Søndre Nordstrand		Oslo Sør-midler, frivillighetsmidler	Løpende	Nei	Organisasjon for somaliske kvinner, barn og unge
Frisklivs-sentral	Bydel Søndre Nordstrand	Høyskolen i Oslo og Akertshus	Helse-direktoratet	Etablert høst 2011	Nei	Familiesenteret
Innsatsområde 2: Kosthold						
Delmål: Kosthold skal bedres, særlig blant utsatte grupper						
Helse og livsstil – kostholds-veiledning	Bydel Søndre Nordstrand		Helse-direktoratet, statlige Oslo-Sør midler	Løpende	Nei	Familiesenteret
Mat i barnehagen tilpasset innvandrerbefolkningen	Bydel Søndre Nordstrand	Deltakende barnehager	Helse-direktoratet, statlige Oslo-Sør midler	Løpende	Nei	Familiesenteret:
Innsatsområde 3: Psykososiale nærmiljøer						
Delmål 1: Sosiale nettverk i nærmiljøer skal styrkes						
Delmål 2: Barn og unges mestringsevne skal styrkes						
Svømmekurs og turer - sosial nettverksbygging	Bydel Søndre Nordstrand		Oslo Sør-midler, frivillighetsmidler	Løpende	Nei	Organisasjon for somaliske kvinner, barn og unge
Trim for kvinner	Bydel Søndre Nordstrand	Bjørndal aktivitetshus	Kommunale og statlige Oslo Sør-midler	Løpende	Nei	Bjørndal aktivitetshus
Ridning	Søndre Ås Gård, Bydel Søndre Nordstrand	Ulike tjenester og organisasjoner	Oslo Sør-midler	Løpende	Nei	Søndre Ås gård
Aktiv ferie	Bydel Søndre Nordstrand	Frivillige organisasjoner i bydelen	Oslo Sør-midler	I skolens ferier	Nei	Oslo-Sør prosjektet
Innsatsområde 5: Tobakksforebygging						
Delmål: Helseforskjeller i Oslo skal reduseres gjennom reduksjon i andelen som røyker i befolkningsgrupper med høyest tobakksforbruk						
Hasjav-venningskurs	Bydel Søndre Nordstrand	KORUS - Rusmiddeletaten	KORUS-midler	Løpende	Nei	Barnevernet

Strategier for forebyggende helsearbeid i Bydel Søndre Nordstrand 2011, med resultatkommentarer knyttet til prosjektene i tabell 4.4

Hovedmål: Redusere helseforskjeller i Oslo gjennom å forbedre helsen til utsatte grupper.

En viktig strategi for gjennomføring av tiltakene innenfor innsatsområdene er forpliktende samarbeid, blant annet gjennom partnerskap og mellom ulike aktører og sektorer på ulike felt. Dette henger sammen med at folkehelsen ofte påvirkes av beslutninger som fattes utenfor helsesektoren. Oppfølging av folkehelsearbeid må følgelig skje langs flere akser.

1. Innsatsområde: Fysisk aktive og fysisk planlegging

Delmål: Andelen fysisk aktive skal økes

Strategier:

- Prosjektet "Helse og livsstil" (Oslo Sør – satsingen) på Familiesenteret har lavterskel treningstilbud (trenings- og turgrupper) spesielt rettet mot innvandrerkvinner. Gruppene ledes av fysioterapeut og prosjektmedarbeider. I tillegg tilbys livsstilskurset "Gode vaner – bedre helse", med fokus på kosthold og fysisk aktivitet (til nå holdes kurset på urdu og somali).
- Prosjektet "En bydel i bevegelse" (Oslo Sør – satsingen og Familiesenteret – Helse og livsstil) har som mål å øke andel av befolkningen i Bydel Søndre Nordstrand som bruker turløypene i bydelen. Det har blitt utarbeidet en folder med enkle kart over turløyper på Holmlia og tips til fysisk aktivitet i hverdagen. Tilsvarende foldere skal lages for andre områder av bydelen
- **Resultat:**
  - ⇒ **Det er avholdt 4 kursrekker med livsstilskurset "Gode vaner - bedre helse"**
  - ⇒ **Kontinuerlig styrketreningsgrupper, bassenggrupper og gågrupper**
  - ⇒ **Utarbeide enkle kart over turløyper i bydel Søndre Nordstrand**
- I 2011 opprettes det en Frisklivssentral i bydelen (prosjektmidler fra Helsedirektoratet, organisert under Forebyggende Enhet) som skal jobbe for å forebygge sykdommer knyttet til levevaner blant utsatte grupper i befolkningen. Et av tilbudene blir bl.a. helsesamtalen for å motivere til økt fysisk aktivitet, samt treningsgrupper. Frisklivssentralen har inngått samarbeid med Høgskolen i Oslo og Akershus
  - ⇒ **Resultat:**
  - ⇒ **Utarbeidet informasjonsmateriell og planlagt oppstart av Frisklivssentral**
  - ⇒ **Utarbeidet "Mosjonskatalogen", en oversikt over alle tilbud innen fysisk aktivitet i bydel Søndre Nordstrand**
- Trim for unge jenter.
  - ⇒ **Resultat: 16 jenter har deltatt på dette tiltaket i 2011**
- Trim for kvinner
  - ⇒ **Resultat: Stort oppmøte med varierte aktiviteter.**
- Svømmekurs og turer – fysisk aktivitet

⇒ **Resultat: Engasjerer både foreldre og barn. Tiltaket når mange som ellers ikke er i fysisk aktivitet**

- Personalet i enhet for funksjonshemmede går tur med brukere, evt. benytter kollektiv transport fremfor bruk av egen bil for å ledsage brukerne på aktiviteter, så som svømming, turer og treninger
- Terapeutene i rehabiliteringstjenesten motiverer til fysisk aktivitet i møte med brukerne
- Terapeutene i rehabiliteringstjenesten har fokus på å gi relevant informasjon og råd knyttet til blant annet sammenhengen mellom helse og arbeid eller dagaktiviteter, kropp, bevegelse og kroppsopplevelse, belastningslidelser og forebygging av skader i møte med brukerne
- Terapeutene i rehabiliteringstjenesten har fokus på å tilrettelegge brukernes fysiske omgivelser (hjem, barnehage, skole m.m) for aktivitet
- Enhet psykisk helse driver tre grupper innen fysisk aktivitet. 1 time i uken arrangeres fotballtrening for beboere i bydelen som sliter eller er i ferd med å utvikle psykiske vansker. Dette er en åpen gruppe som alle voksne kan delta i, og en av de få gruppene som har hovedvekt av unge menn. Dette er en fin gruppe for å motivere for fysisk aktivitet sammen med andre og gi bedre fysisk overskudd.
- Enhet psykisk helse har bassenggrupper hvor det er fokus på enkel fysisk aktivitet og trim i basseng.
- Deltakelse i de fysiske gruppene øker lysten til videre fysisk aktivitet og er forebyggende mot depresjoner og andre stemningslidelser. Målet for disse gruppene er å øke brukernes fysiske aktivitetsnivå og skape nettverk, som igjen forebygger isolasjon.
- Fritidsenheten tilbyr sine brukere aktiviteter i form av ulike spill som biljard, bordtennis, uteaktiviteter som trialkjøring, ballspill og ridning. I skolens ferier arrangerer enheten dagsturer til Tusenfryd, Badeland, ukesturer, rideleirer og villmarksleire. Her kan deltagerne boltre seg på land og i vann. Med og uten hest, med og uten trialsykler.

2. Innsatsområde: Kosthold

Delmål: Kostholdet skal bedres, særlig blant utsatt grupper

Strategier:

- I 2011 opprettes det en Frisklivssentral i bydelen (prosjektmidler fra Helsedirektoratet, organisert under Forebyggende Enhet) som skal jobbe for å forebygge sykdommer knyttet til levevaner blant utsatte grupper i befolkningen. Et av tilbudene blir bl.a. helsesamtalen for å motivere til endret kosthold. Det skal også tilbys livsstilskurs for personer som har økt risiko for sykdommer knyttet til levevaner.
⇒ **Resultat: Det er avholdt 4 kursrekker med livsstilskurset ”Gode vaner - bedre helse”**
- Prosjektet ”Mat i barnehagen” (Oslo Sør – satsingen, Familiesenteret – Helse og livsstil) jobber for et bedre kosthold blant barn, med spesielt fokus på innvandrerbefolkningen. Klinisk ernæringsfysiolog og fysioterapeut holder foredrag og kurs for foreldre og ansatte i

bydelens barnehager. Prosjektet samarbeider også med helsesøstre og andre tjenestesteder i bydelen.

⇒ **Resultat: Gjennomført undervisning og praktisk matlaging for plandag i barnedagene**

- Broa aktivitetshus i Enhet psykisk helse arrangerer matgrupper hvor fokuset er å lage mat sammen med andre og at brukere av aktivitetshuset skulle kunne kjøpe seg noen middagsmåltid i løpet av uka. Det er mange i denne gruppa som sjelden lager seg middag hjemme og har da mulighet til å få variert kostholdet.
- I boligene for funksjonshemmede legges det opp til et ernæringsrikt kosthold med frukt, grønnsaker og fisk. Menyen evalueres med jevne mellomrom og forbedres
- I samarbeid med de unge har de ulike klubbene mer fokus på sunnere mat. Dette foregår i gruppevirksomheten.

3. Innsatsområde: Psykososiale nærmiljøer

Delmål: Sosiale nettverk i nærmiljøer skal styrkes

Strategier:

- Svømmekurs og turer – sosial nettverksbygging
⇒ **Resultat: Styrker deltakelse for kvinner, barn og unge. Bidrar til sosialt nettverk**
- Trim for kvinner
⇒ **Resultat: Gir kvinner og barn et sosialt nettverk i nærmiljøet**
- Ridning
⇒ **Resultat: De ulike tiltakene på Søndre Ås gård er svært populære og ”fanger opp” og gir tilbud til mange barn og unge i bydelen**
- Aktiv ferie
⇒ **Resultat: 27 tiltak fikk midler til ferieaktiviteter i 2011 og alle melder om stor deltakelse fra bydelens barn og unge**
- I boligene for funksjonshemmede besøker de brukerne som har behov for et nettverk hverandre, på tvers av tjenestestedene. Det arrangeres blant annet Lørdagsklubb ved Hallagerbakken aktivitetssenter og grillfester
- Personalet i boligene legger til rette for å opprettholde de nettverk som i dag finnes for brukerne.
- Opprettelse av forebyggende enhet barn/unge med Helsestasjons og skolehelsetjeneste og familiesenter er bidrag til å styrke det psykososiale nærmiljø ved at familier, barn og unge har mulighet til å få hjelp gjennom lavterskeltilbud fra bydel. Det er ulike tilbud om foreldreveiledning og tilbud om veiledningssamtaler.
- Barselgrupper på helsestasjonene i bydelen er nettverksbyggende for nybakte foreldre. Gjennom barselgruppe møtes foreldre i samme livssituasjon og deler de erfaringer det gir dem. Vennskap kan utvikles og det er med på å skape gode nærmiljø.
- Seniorveileder i rehabiliteringstjenesten informerer eldre om hvilke tilbud som finnes

- Fritidsklubbene, Motorsenteret, Søndre Ås gård og aktivitetshuset er viktige møteplasser for barn og unge i bydelen. Her dannes vennskap og de unge får veiledning av de ansatte dersom de ønsker det. Det gis også leksehjelp ved behov.

Delmål: Barn og unges mestringsevne skal styrkes

Strategier:

- Kvalitetssikringssystemet i boligene for funksjonshemmede har prosedyrer for at barnas mestringsevne skal styrkes. Barna skal ha en mest mulig forutsigbar hverdag og ha selvbestemmelse i denne.
- Skolehelsetjenesten setter, gjennom grupper og individuelle konsultasjoner med elever i grunnskolen og videregående skole, fokus på å styrke barn- og unges muligheter til å mestre de utfordringer livet gir, slik at de kommer styrket gjennom vanskeligheter. Det er blant annet grupper for de som har to hjem på barneskoletrinnet og LØFT-metodikken benyttes i grupper. Gjennom samarbeidet mellom skolehelsetjenesten og den enkelte skole i bydelen, gis det ulike gruppetilbud til elever ut fra behov.
- På videregående skole er det Lavterskeltilbud med helsefremmende samtaler. Målet er å utvikle gode, fleksible og lett tilgjengelige psykiske helsetilbud til ungdom i videregående skole. Dette er et tilbud som mange av elevene i videregående skole benytter seg av.
- Terapeutene i rehabiliteringstjenesten har fokus på aktivitet og ressursorientering i stedet for diagnose i møte med brukerne.
- Terapeutene i rehabiliteringstjenesten informerer om sammenhengen mellom helse og lek, kropp, bevegelse og kroppssopplevelse i møte med brukerne, foreldre/foresatt og andre ressurspersoner rundt brukerne
- Bydelen har et eget ungdomsråd som spesielt tar seg av saker som de unge er opptatt av. Rådet uttaler seg om saker som behandles i bydelsutvalget. Rådene har møter en gang pr måned.

4. Innsatsområde: Tannhelse

Delmål: Bedre tannhelse til utsatte grupper

Strategier:

- Tannpleier gir opplæring i tannpuss til personalet i boligene for funksjonshemmede
- Helsestasjonstjenesten jobber kontinuerlig forebyggende med fokus på barns tannhelse allerede fra barnet er 5 måneder gammel, og gjennom konsultasjoner på helsestasjonen fram til skolealder. Tannpleier og helsesøster samarbeider med info til foreldre om viktigheten av god tannhelse. Det forebygger helsemessige plager som tannråte gir.

5. Innsatsområde: Tobakksforebygging

Delmål: Helseforskjeller i Oslo skal reduseres gjennom reduksjon i andelen som røyker i befolkningsgrupper med høyest tobakksforbruk

Strategier:

- Bydelen tilbyr cannafrkurs ”ut av tåka” som hasjavvenningskurs
⇒ **Resultat: Tiltaket er i gang, og det arbeides med metoder for å nå frem til målgruppen**
- Fritidsenheten har i løpet av året anti røykekampanjer hvor temaet tas opp.
- Bydelen har rustesting på helsestasjonen for ungdom

6. Innsatsområde: Skadeforebygging

Delmål: Hoftebrudd blant eldre skal reduseres

Strategier:

- Terapeutene i rehabiliteringstjenesten har fokus på fallforebygging i møtet med brukene
- Seniorveileder i rehabiliteringstjenesten har fokus på fallforebygging når hun går på hjemmebesøk til bydelens eldre
- I partnerskap med idrettslagene i bydelen, Prinsdal eldresenter og dagsenteret på Kantarellen BRS har ReHabiliteringstjenesten i 2009 og 2010 igangsatt seniortrim/fallforebyggingsgrupper som våre partnere viderefører

7. Innsatsområde: Helseovervåkning

Delmål: Benytte helsekonsekvensutredninger som et sentralt virkemiddel for å redusere sosial ulikhet i helse

Strategier:

- Regelmessig innhenting av informasjon om miljøfaktorer fra virksomheter (skoler, barnehager, Energigjenvinningsetaten mv) og eiendommer i bydelen.
- Med utgangspunkt i kunnskap om miljøfaktorer i bydelen vil bydelen gjennomføre tilsyn med virksomheter og eiendommer for å fremme folkehelse og bidra til å sikre gode miljømessige forhold, samt sikre befolkningen mot faktorer i miljøet som kan virke negativt inn på helsen.
- Bidra til at virksomheter, eiendommer og innbyggere i bydelen gjøres bedre i stand til selv å arbeide forebyggende og fremme helse for seg selv og sine medborgere
- Arbeide utadrettet og samarbeide med andre fagmyndigheter.
- Bidra i planarbeid for å fremme gode fysiske og sikkerhetsmessige forhold.
- Bydelens arbeid med miljørettet helsevern vil synliggjøres på vår egen internettside når det er hensiktsmessig

4.5 YTRE MILJØ

1. Miljøsertifisering

Miljøsertifisering er et verktøy for å fremme miljøeffektiv kommuneforvaltning med fokus på energi, avfall, innkjøp, transport og utslipp.

Hva slags sertifisering har virksomheten valgt? Miljøfyrtårn.

Miljøsertifisering	2010	2011
Antall godkjente sertifiseringer	18	17
Antall gjenstående sertifiseringer	31	30

Det har ikke vært noen nye sertifiseringer i 2011, men flere er i gang med arbeidet, og regner med å bli sertifisert i 2012. En virksomhet er ikke resertifisert. Noen virksomheter blir slått sammen til ett sertifiseringsområde.

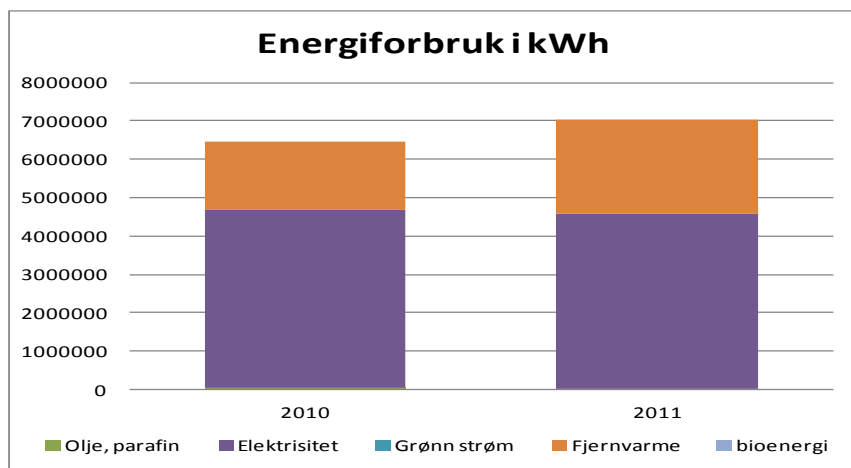
2. Klimapåvirkning fra egne/leide lokaler

Beskrivelsen her gjelder eierforhold til oppvarmede lokaler/bygninger benyttet til drift av bydelens tjenestesteder.

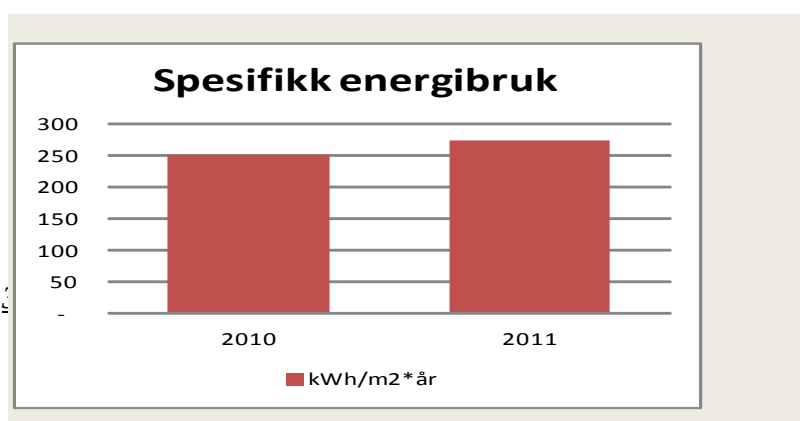
Bydelen eier 875 m² fordelt på 8 bygninger.

Bydelen leier av kommunale og private foretak 24 925 m² fordelt på 49 bygninger.

2.a Energibruk i bygninger

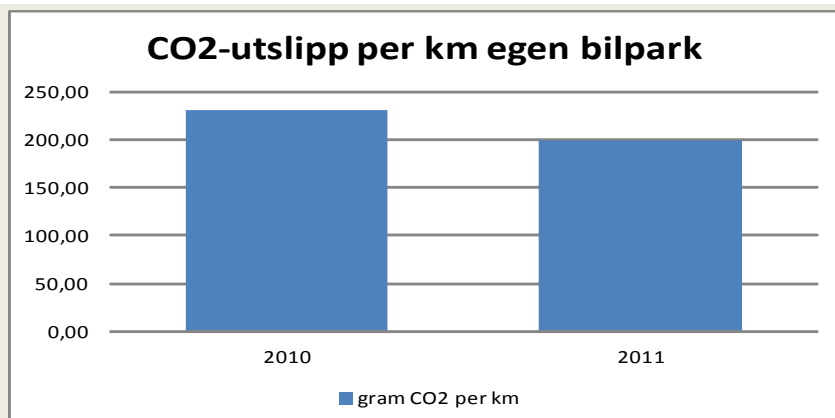
2.b Energibruk per kvadratmeter

3.a CO₂-utslipp fra egen bilpark

Egen bilpark	2010	2011
Antall kjøretøy totalt	18	17
Antall nullutslippskjøretøy	0	0

CO₂-utslipp fra egen bilpark er totalt i 2010 99268,3 kg og i 2011 85590,5 kg.

3.b CO₂-utslipp fra innkjøpte transporttjenester

Utslipp innkjøpte transporttjenester	2010	2011
Kjørte kilometer:	4000	30000
Totalt CO ₂ -utslipp kg:	10500	78000
CO ₂ -utslipp per kjørte km	2,63	2,60

Type innkjøpte transporttjenester: Brukertransport.

4.6 LIKESTILLING OG MANGFOLD

Tilstandsrapportering likestilling

Tabell 4.6 – deltid og fravær

Tilstandsrapport likestilling -deltid og fravær				
	Heltid %	Deltid %	Midlertidig ansatte %	Foreldre- permisjon %
Totalt i virksomheten	64,4 %	35,6 %	23,0 %	3,40 %
Kvinner	55,1 %	29,3 %	18,3 %	2,90 %
Menn	9,3 %	6,2 %	6,2 %	0,50 %

Heltidsstillinger og deltidstillinger gjelder faste ansatte.

Deltidsstillinger, vil si mindre enn 100 %. Gjelder faste ansatte.

Midlertidige ansatte; vikarer og andre midlertidig ansatte

Tabell 4.6 - tilstand lønn og kjønn

Kategori		Kjønnsbalanse			Lønnsbalanse - regulativlønn		
		Menn %	Kvinner %	Total (N)	Menn (kr)	Kvinner (kr)	Kvinner andel av menn %
Totalt i virksomheten	2011	16,10 %	83,90 %	1458	352 058	354 732	100,80 %
	2010	14,2	86 %	1451	336 547	338 280	100,50 %
Toppleders ledergruppe inkl toppleder	2011	13,63 %	86,37 %	22	629 282	658 389	104,62 %
							104,62 %
	2010	9,53 %	90,47 %	20	698 023	646 075	92,55 %
Stillingskategori 1 - Barnehageassistenter	2011	14,60 %	85,40 %	314	279 491	293 126	104,90 %
	2010	12,70 %	81,80 %	324	266 010	280 625	105,50 %
Stillingskategori 2 Barnehestyrere	2011	18,20 %	81,80 %	33	450 247	431 654	95,90 %
	2010	17,60 %	79,40 %	34	422 620	457 860	108,30 %
Stillingskategori 3 Ped.ledere/førskolelærere /veiledere	2011	7,27 %	92,73 %	220	368 636	375 062	101,74 %
	2010	7,04 %	92,96 %	213	342 359	357 294	104,36 %
Stillingskategori 4 Fagkonsulenter	2011	13,80 %	86,20 %	58	405 307	392 015	96,70 %
	2010	14,50 %	74,20 %	62	367 295	374 136	101,90 %
Stillingskategori 5 Barnevern og sosialkonsulenter	2011	7,69 %	92,31 %	91	380 896	367 566	96,50 %
	2010	7,76 %	92,24 %	103	370 697	353 422	95,33 %
Stillingskategori 7 Konsulenter	2011	16,40 %	83,60 %	55	352 307	343 439	97,50 %
	2010	11,10 %	88,90 %	63	347 675	335 982	96,60 %
Stillingskategori 8 Miljøarbeidere	2011	32,40 %	67,60 %	148	289 470	295 051	101,90 %
	2010	28,60 %	71,40 %	161	275 421	289 924	105,30 %
Stillingskategori 9 Miljøterapeuter/hjelpepleiere	2011	29,81 %	70,19 %	161	349 286	339 657	97,24 %
	2010	16,26 %	83,74	166	323 450	327 666	101,30 %
Stillingskategori 10 Sykepleiere	2011	19,20 %	80,80 %	26	377 856	368 299	97,50 %
	2010	16,10 %	83,90 %	31	355 714	355 666	99,99 %

Ved utregning av kjønnsbalansen er alle ansatte medregnet (dvs. faste, midlertidig ansatte, timeansatte, mm)

Likestillingstiltak

Tabell 4-6 - likestillingstiltak

LIKESTILLINGSTILTAK			
Har virksomheten mål som ivaretar likestilling- og mangfold*	Ja	Nei	Hvis ja, gi en kort beskrivelse av ett iverksatt tiltak
i rekrutteringsprosesser?	Ja		Ved ansettelser skal det innkalle minst en kvalifisert søker med ikke vestlig bakgrunn til intervju
i tilknytning til opplæring og kompetanseutvikling?	Ja		1)Arbeidsnorsk 2)Seminar om temaet for ledere, verneombud og tillitsvalgte
i arbeidet mot trakassering/diskriminering?		Nei	Ikke eget mål, men bydelen har utarbeidet regel for konflikthåndtering og forebygging av mobbing og trakassering i HMS-håndboka. Trakassering er et av spørsmålene i den årlige medarbeiderkartleggingen, og temaet tas opp og jobbes med på de enkelte tjenestestedene.

*Med likestillings- og mangfoldstiltak menes her tiltak som både gjelder kjønn, etnisitet, religion, og nedsatt funksjonsevne, jf aktivitets- og rapporteringsplikten i likestillingsloven, diskrimineringsloven, og diskriminerings og tilgjengelighetsloven.

Tabell 4-6 – diskriminering

		Ja	Nei
Har virksomheten en overordnet plan for tilrettelegging av tjenestetilbud til en etnisk mangfoldig befolkning?			Nei
Hvis ja, beskriv kort hvilke områder eller tjenestesektorer dette gjelder			
Har virksomheten benyttet brukerundersøkelser i arbeidet med å tilrettelegge tjenester?			Nei
Har virksomheten konsultert med innvandrersorganisasjoner e.l. i arbeidet med å tilrettelegge tjenester			Nei
Har virksomheten gjennomført tiltak som gir ansatte økt innsikt i eller opplæring om mangfoldsspørsmål?		Ja	
Har virksomheten tilpassete og tilrettelagte tjenestetilbud?		Ja	
Hvis ja, gjelder dette	Informasjonstiltak (oversettelse, tolk, o.l.)	X	
	Minoritetsrådgivere, linkarbeidere o.l.	X	
	Samarbeid med frivillige aktører	X	
	Tilpasninger til brukernes tro og livssyn	X	
Har virksomheten utviklet måter å tilrettelegge tjenester som har vært særs vellykket (eksempler på best practice)		Ja	
Beskriv kort: Tilrettelegging i barnehagene knytter seg i stor grad til tiltak innen Gratis kjernetid og språktiltak knyttet til øremerkede statlige og kommunale midler, som; gratis minitilbud på 17 t/uke for alle 4-og 5-åringer, ICDP-veiledning til foreldre i fht oppdragelsesspørsmål og samarbeid med biblioteket på Holmlia vedr. utlån av bøker i barnehagene.			
Andre kommentarer: NAV sosial har 18 % av ansatte med en annen kulturell bakgrunn, NAV stat har 30 %. Disse benyttes om kulturformidlere både i fht brukere og for å tilføre kunnskap til de ansatte. Undervisningen på VIA kvalifiseringssenter er tilrettelagt i fht det etniske mangfoldet som er i brukergruppen. Det benyttes tolk og ressurspersoner fra innvandrersorganisasjoner. Mangfoldsutvalget er representert i NAVs brukerutvalg. Bydelen har en linkarbeider knyttet opp mot det somaliske miljøet.			

Mangfoldsutvalget i Bydel Søndre Nordstrand er et politisk oppnevnt utvalg bestående av 11 representanter fra ulike miljø i bydelen. Mangfoldsutvalget har som formål å styrke minoritetsbefolkningens deltakelse i nærmiljøet, foreningsliv og politikk. De skal også styrke minoritetsbefolkningens mulighet til medbestemmelse og dialog.

Fargerike dager er et årlig arrangement i regi av VIA kvalifiseringssenter/NAV hvor bydelens mangfold vises frem.

I forbindelse med OXLO-uken inviterer bydelen til Lysvandring for å vise frem bydelens mange lyspunkt. Dette er et samarbeid mellom bydelens virksomheter og frivillige organisasjoner. Mangfoldet vises frem og målet er å styrke deltakelse og samarbeid på tvers.

Vær stolt-festivalen er en årlig festival arrangert av bydelens innbyggere for å fremme samarbeid, fellesskap, identitet, frivillighet og for å vise frem mangfoldet.

Søndre Holmlia Innvandrereforening samler innvandrereorganisjoner og tilbyr ulike kurs som fremmer kunnskap og deltakelse.

Bjørndal Aktivitetshus er særlig rettet mot minoritetskvinner for å fremme nettverk, en god helse og kunnskap om kosthold, samfunn, oppdragelse m.m.

Måloppnåelse for introduksjonsprogrammet

Bydelen har hatt 65 deltakere i introduksjonsprogrammet i 2010. 21 personer avsluttet programmet i løpet av 2011; 7 har fått arbeid hvorav en med lønnstilskuddsavtale, 4 har gått over i videre utdanning.

Ny sjanse: gir tilbud om prekvalifisering for minoritetskvinner med lang botid i Norge som er avhengig av økonomisk sosialhjelp. Deltakerne er i hovedsak fra opprinnelsesland som Somalia, Irak, Pakistan, Afghanistan, Vietnam, Libanon og Marokko. De har svært begrensede norskkunnskaper og liten eller ingen arbeidserfaring. Mellom 16- 18 personer har deltatt i 2011. Deltakerne får individuell oppfølging kombinert med norskopplæring, temabasert undervisning, organiserte aktiviteter og arbeidspraksis. Pr. 31.12. har 6 av deltakerne fått tilbud om kvalifiseringsprogram.

4.7 RAPPORTERING INNEN HR-OMRÅDET OG HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

Medarbeiderundersøkelse

Tabell 4.7 - medarbeiderundersøkelse

Medarbeiderundersøkelsen "bedre kommune"	Resultat 2011
Medarbeidertilfredshet- snitt totalt for virksomheten	4,4
Svarprosent på medarbeiderundersøkelsen	68 %
Svarprosent på gjennomførte medarbeidersamtaler	45,23 % av dem som deltok i kartleggingen

Kommentar: Svar-prosenten var høyere enn i 2010, da den var på 57 %. Totalt snitt på medarbeidertilfredshet er det samme som året før og andel som har hatt medarbeidersamtale er liten økning.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS), herunder IA-avtalen, sykefravær, arbeidstid mangfold og likestilling.

Tabell 4.7 - HMS

MÅL	Ja	Nei	Kommentarer
Er det fastsatt egne mål på HMS-området?	Ja		I bydelens sentrale HMS-håndbok er fastsatt mål for HMS-arbeidet, samt at det utarbeides årlige tiltaksplaner.
På hvilke lovområder er det fastsatt HMS-mål - arbeidsmiljø, brannsikkerhet, el-sikkerhet, produktkontroll , ytre mål			Arbeidsmiljø, brann og el-sikkerhet, produktkontroll og ytre miljø.
Hvis ikke det er fastsatt mål på disse områdene; hvorfor?			
Med utgangspunkt i målformuleringene, er det utarbeidet tiltaksplaner/handlingsplaner?	Ja		HMS inkl. IA-tiltaksplan 2011. Alle tjenestestedene utarbeider årlige HMS-handlingsplaner
Er handlingsplaner/tiltaksplaner innpasset i de årlige budsjetter og økonomiplan?	Ja		
RISIKOVURDERINGER			
Er det gjennomført risikovurderinger innen HMS?	Ja		Skal gjennomføres på alle tjenestesteder og etterspørres i HMS årsrapporten fra alle verneområder. Gjøres også i forbindelse med overordnede prosesser, f.eks. budsjettet.
Er det iverksatt tiltak for å redusere risiko?	Ja		Det skal utarbeides lokale prosedyrer på tjenestestedene, og tiltak inngår i handlingsplanene for hvert verneområde.
REVISJON			
Er det gjennomført internt tiltsyn (systemrevisjon, verifikasjoner) i egen virksomhet for å sikre at HMS-systemet fungerer som forutsatt (det spørres ikke om det har vært gjort endringer - revisjon i eget HMS-system)	Ja		Bydelen har selv utført internrevisjoner i egen virksomhet, samt at det pågår systemrevisjon fra Ernst& Young.
HMS-opplæring			
Er det gjennomført opplæring el. vedlikehold av opplæring for ledere i linjen i løpet av 2011?	Ja		Oppfriskningskurs HMS, HMS-workshop, IA-verksted/ Multigrupper og IA-opplæring for ped.ledere.
Er det gjennomført opplæring av nytilsatte i løpet av 2011?	Ja		HMS er tema på introduksjonskurs for nyansatte, samt at tjenestelederne har ansvar for opplæring av nyansatte.

Kommentarer:

Bydelen har høyt fokus på HMS-arbeid som en viktig del av den omstillingsprosessen bydelen er inne i. Det jobbes kontinuerlig med å utvikle bydelens overordnede HMS-system, samt at HMS- og IA-arbeidet følges opp ute på tjenestestedene og inngår som en viktig del av den daglige virksomheten. HMS-arbeidet er også forankret i bydelens overordnede økonomiske handlingsplan.

IA-avtalen

Tabell 4.7 - sykefravær

Sykefravær i %	2009	2010	2011	Endring i %-poeng 2010-2011
Menn	9,78	8,86	8,46	-0,40
Kvinner	11,91	11,64	12,26	-0,62
Totalt	11,60	11,25	11,70	-0,45

Alle dataene er hentet fra Datavarehuset. Systemet oppdateres jevnlig etter hvert som nye opplysninger legges inn i lønssystemet. I sammenligningen over har bydelen forholdt seg til sist oppdaterte tall for 2011 samt innrapporterte tall i årsberetningen 2010.

Bydelens kommentarer:

Bydelens gjennomsnittlige sykefravær for hele året har økt med 0,45 prosentpoeng, og økningen er størst blant kvinner. Det er høyest sykefravær i gruppen kvinner 26-35år.

Av det samlede sykefraværet var 14,63 % egenmeldt mot 16,14 % egenmeldt i 2010, og langtidsfraværet har økt.

Sykefraværet for hver enkelt måned var høyest i begynnelsen av 2011 (se tabellen nedenfor), med hele 13,66 % i februar. Deretter gikk det sakte nedover tom august, mens det økte på slutten av året, men mindre enn på slutten av 2010.

Pr. mnd 2011:

	Jan	Febr	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Des
Kvinner	13,54	14,35	13,62	12,24	11,85	11,34	11,41	9,26	11,29	11,49	12,27	14,14
Menn	7,71	9,38	6,65	5,31	7,40	9,97	10,09	8,58	9,03	9,74	9,42	8,12
Totalt	12,74	13,66	12,63	11,26	11,20	11,14	11,20	9,16	10,94	11,21	11,82	13,24
2010	10,21	11,10	10,12	10,05	10,64	11,14	12,33	9,89	10,81	12,04	11,87	14,12

Sett ut fra den økonomiske omstillingsprosessen bydelen har vært og er inne i, er det positivt at sykefraværet gikk nedover fra mars til august og at det i de tre siste månedene ligger under fjoråret. Samtidig er det bekymringsfullt at bydelen har et såpass høyt gjennomsnittlig sykefravær. Det varierer mye fra enhet til enhet, og i barnehagene er det også store variasjoner mellom barnehagene. NAV sosial har hatt en positiv nedgang i sykefraværet, mens hjemmetjenesten, enhet fritid og renholdstjenesten har hatt høyest økning og høyest sykefravær.

Årsakene til svingninger i sykefraværet er sammensatt og ikke lett å forklare. Bydelen er inne i en vanskelig periode med stort merforbruk og krav til omstilling og innsparing, noe som kan gi utslag i enkelte av tjenestene. I hjemmetjenesten har det vært utfordringer og omstilling for å tilpasse

bemanningen til fritt brukervalg i hjemmesykepleien, noe som kan være medvirkende i den enheten.

Bydelens hadde målsetting om et sykefravær på 10 % for 2011. Tiltak for på få ned sykefraværet fremkommer under nevnte mål og tiltak knyttet til IA-avtalen.

Tabell 4.7 – IA-avtalen

Delmål i IA-avtalen	Ja	Nei	Kommentar
Delmål 1. Er det etablert mål og tiltaksplaner i forhold til sykefravær?	Ja		Inngår i bydelens HMS/IA-handlingsplan og tjenestestedenes HMS-handlingsplaner
Delmål 2. Er det etablert mål og tiltaksplaner for å ansette personer med nedsatt funksjonsevne?	Ja		Inngår i bydelens nylig utarbeidede plan for funksjonshemmede og IA-handlingsplan
Delmål 3. Er det etablert mål og tiltaksplaner for å øke avgangsalder for pensjonering blant ansatte.	Ja		Inngår i bydelens IA-handlingsplan

Bydelen utarbeidet en IA-handlingsplan for 2011 med konkrete mål og tiltak som en del av bydelens HMS-handlingsplan, samt at HMS, inkl. reduksjon av sykefravær og nærværarbeid inngikk i bydelens overordnede økonomiske handlingsplan. Mål og tiltak til funksjonshemmede inngår i en nylig utarbeidet handlingsplan for funksjonshemmede.

Av mål og tiltak på IA-området kan nevnes:

IA - delmål 1: Det gjennomsnittlige sykefraværet i Bydel Søndre Nordstrand reduseres til 10,0 % i 2011 og reduseres ytterligere i 2012 og 2013. Nye måltall settes hvert år.

IA - delmål 2: Redusere antall ansatte som går over på andre ytelser i perioden 2011 – 2013.

IA - delmål 3: Bydelen skal rekruttere og beholde ansatte etter fylte 50 år. Andelen av ansatte som er over 50 år er økende i perioden.

Tiltak 2011:

- LØFT- kurs for enhetsledere gjennomføres våren 2011.
- Løpende opplæring av ledere og ansatte i sykefraværstrutinene og økt fokus på at rutinene følges.
- Multigrupper (nettverk for langtidssykmeldte og ansatte som står i fare for å bli det): Nye grupper startes opp hvert halvår.
Multinettverk opprettholdes som videreføring av multigruppene.
- Alle enhetene skal utarbeide HMS-handlingsplan med egne mål i forhold til nærværarbeid og for å få ned sykefraværet. Minimum ett tiltak skal utarbeides med bakgrunn i medarbeiderkartleggingen. HMS-handlingsplanen skal oversendes HR-enheten innen 01.04.
- Tjenestesteder med mer enn 14 % fravær skal ha en gjennomgang av status og evt. tiltak sammen med enhetsleder og HR- enheten.
- Verneombud/ressurspersoner gis opplæring på tjenestestedene med fokus på ergonomi. 2-3 samlinger i 2011.
- Pedagogiske ledere får obligatorisk IA- opplæring.
- Bydelen har opprettet min 2 IA-plasser
- Bydelen deltar i prosjekt gjennom bedriftshelsetjenesten; ”Utarbeiding av program med tiltak for bedre arbeidslivstilpasning for innvandrerkvinner”.

- Bydelen tar initiativ til generelle samarbeidsmøter med NAV Arbeidslivssenter (startet opp i 2010), samt styrke samarbeidet i enkeltsaker.
- Bydelen har minst to ganger pr. semester møter (IA-gruppen) med hovedtillitsvalgt, hovedverneombud og NAV Arbeidslivssenter hvor IA- arbeidet er tema på dagsorden.
- Resultatenhetene rapporterer månedlig på sykefravær. Utviklingen i sykefraværet legges frem for Arbeidsmiljøutvalget 3 ganger i løpet av 2011 (hvert tertial).
- Bydelen utarbeider likestillings- og mangfoldspolicy i 2011.
- Kriseberedskapsgruppa og spesielt utsatte ansatte får opplæring og videreføring i kollegastøtte/debriefing.
- Ved gjennomføring av medarbeidersamtaler skal arbeidssituasjonen i langtidsperspektiv være tema for alle over 55 år.
- I den utstrekning det er mulig, legge til rette for delvis AFP etter ønske fra ansatt, evt. redusert arbeidstid med permisjon uten lønn.

Bydelen har mange ansatte som må omplasseres og attføres av helsemessige årsaker, og mye av innsatsen vært rettet mot å tilrettelegge for arbeidstakere med redusert funksjonsevne slik at de kan fortsette å stå i arbeid og komme tilbake i arbeid etter en sykefraværsperiode.

Målet var at færre arbeidstakere går ut i midlertidig uførepensjon og at flere kommer tilbake. Bydelen har ikke lyktes i dette, antallet har holdt seg omtrent på samme nivå de siste årene. I 2011 var det 23 nye personer som gikk over på hel eller delvis midlertidig uførepensjon fra Oslo pensjonsforsikring.

Via NAV tar bydelen også imot mennesker som trenger arbeidstrening for å komme seg ut i arbeidslivet. Det er utarbeidet plan for funksjonshemmede der det blant annet er fokus på hvordan bydelen kan rekruttere ansatte med funksjonshemming.

Bydelen har tidligere utarbeidet en egen handlingsplan for seniorpolitikk som en del av bydelens personalpolitiske handlingsplan. Denne skal nå revideres i 2011.

Tabell 4.7 – arbeidstid

Overtid - aml § 10-6	Ja	Nei	Ikke aktuelt	Kommentarer
Har virksomheten etablert internkontrollsystem som kan avdekke om arbeidstiden ved overtidarbeid overstiger 13 timer i løpet av 24 timer?		Nei		Tjenesteledere har selv ansvar for å følge opp dette.
Hvis ja, har internkontrollsystemet avdekket avvik i 2011?				
Hvis ja, kommenter hvordan dette er fulgt opp.				
Arbeidsfri periode - aml. § 10-8	Ja	Nei	Ikke aktuelt	Kommentarer
Har virksomheten etablert internkontrollsystem som kan avdekke om arbeidstaker har hatt mindre enn 11 timer sammenhengende arbeidsfri i løpet av 24 timer?		Nei		Tjenesteledere har selv ansvar for å følge opp dette.
Hvis ja, har internkontrollsystemet avdekket avvik i 2011?				
Hvis ja, kommenter hvordan dette er fulgt opp.				
Søndagsarbeid - aml § 10-8 og § 10-10	Ja	Nei	Ikke aktuelt	Kommentarer
Har virksomheten etablert internkontrollsystem som kan avdekke om arbeidstaker har arbeidet 2 eller flere søn- og helgedager etter hverandre?		Nei		Tjenesteledere har selv ansvar for å følge opp dette.
Hvis ja, har internkontrollsystemet avdekket avvik i 2011?				
Hvis ja, kommenter hvordan dette er fulgt opp.				

Bydelen startet på slutten av 2011 opp med innføring av GAT som et nytt arbeidsplansystem. Dette gir tjenesteledere og den øverste ledelsen mulighet til å følge opp at arbeidstidsbestemmelsene i arbeidsmiljøloven følges opp, og det vil bli innført rutiner for systematisk rapportering og oppfølging av eventuelle avvik.

4.8 ANSKAFFELSER

I økonomienheten er det en ansatt som er sertifisert innkjøper og som er kontaktperson vedrørende bydelens anskaffelser. Ved anskaffelser benytter bydelen seg av inngåtte rammeavtaler, der det er mulig.

Større anskaffelser i 2011:

- bydelen gjennomført opprusting av Oslungdommens motorsenter på Hvervenbukta med totalkostnad på 2 mill kr. Åpen anbudskonkurranse ble benyttet i anskaffelsesprosessen.
- Når det gjelder pleie- og omsorgstjenester henvises det til avsnittet ”Anskaffelser av tjenester innen pleie- og omsorgstjenester ” på neste side.

Kontrollfunksjoner

Bydelen har etablert en anskaffelsesveileder som inneholder:

- Veiledning for kjøp av varer og tjenester under 0,5 mill kr
- Oversikt over lover, regler og forskrifter
- Grunnleggende prinsipper for anskaffelser
- Beskrivelse av anskaffelsesprosessen

Administrasjonen i bydelen foretar internkontroll av tilfeldige utvalgte tjenestestede. Denne kontrollen omfatter i stor grad anskaffelser av varer og tjenester, innkjøpsrutiner og bruk av anskaffelsesveilederen. I tillegg har kontrollen spørsmål om kontantkasse, lønnsrapport for ledere osv. Ved kontrollen skal det kvitteres ut om:

- Kjennskap til bruk av rammeavtaler
- Det tas ut fra bilagsarkivet et tilfeldig utvalg av innkjøpsbilag som kontrolleres mot faktisk levering
- Inventarregistrering

Ved avvik blir det påtalt og fulgt opp på senere tidspunkt.

Anskaffelser av tjenester innen pleie- og omsorgstjenester

Bydel Søndre Nordstrand har etablert Enhet for bestilling og anskaffelser (EBA) som en egen enhet som skal sikre at bydelens anskaffelser gjennomføres i tråd med lover, forskrifter og kommunale vedtak og beslutninger. Enheten består av to faste ansatte som begge er autoriserte innkjøpere, en jurist og en med helsefaglig utdanning. I tillegg har Søknadskontoret en sertifisert innkjøper som bl.a. har det faglige ansvaret i anskaffelsesprosessen. Vedkommende skal kvalitetssikre at behovsbeskrivelsene er i samsvar med brukers behov uten at taushetsplikten brytes, eventuelt sørge for at det innhentes samtykke fra bruker/pårørende.

Andre typer anskaffelser over nasjonal terskelverdi gjennomføres ved at innkjøper fra EBA samarbeider med aktuelt tjenestested i bydelen. Dersom det faglige aspektet av anskaffelsen ikke kan ivaretas av bydelens egne ansatte, innhentes ekstern bistand til dette. Ved større anskaffelser, og alltid for anskaffelser over 10 mill opprettes det en anskaffelseskomité i henhold til Oslo kommunes regelverk.

Bydelen har rutiner for utforming av kontraktstrategi. Ved større anskaffelser utformes det alltid en detaljert kontraktstrategi i tillegg til behovsmelding. Det er også egne rutiner for gjennomføring

av alle ledd i anskaffelsesprosessen som evalueres kontinuerlig. Bydelen har foretatt en risikovurdering av rutiner og systemer for planlegging, gjennomføring og oppfølging av de fleste av bydelens anskaffelser. Kartlagt risiko og oppfølgingstiltak er med i bydelens lokale tiltaksplan. Bydelens organisering av anskaffelsene sikrer en kostnadseffektiv dekning av anskaffelsesbehovet. Når det foretas re-anskaffelser, gjøres det en ny, selvstendig vurdering av kontraktens verdi.

Bydelen er i gang med å etablere et system for oppfølging av kontrakter for myke tjenester. For å sikre mer enhetlig revisjon av bydelens kontrakter har bydelsnettverket for anskaffelser (bydelene Bjerke, Nordstrand, Østensjø og Søndre Nordstrand) etablert en egen tilsynsgruppe. Bydel Søndre Nordstrand har laget et system for faglig tilsyn i boliger med bemanning, og er i gang med tilsyn. Tilsynsverktøyet revideres i fellesskap av nettverksgruppen, og det inneholder blant annet intervjuguide og mal for tilsynsrapport. Tilsynet omhandler arbeidet med brukeren, prosedyrer og rutiner i boligen når det gjelder både bruker og personal. Det gjennomføres et intervju med leder og primærkontakt i boligen, møte med bruker, gjennomgang av skriftlig materiale og en befarung i boligen. Oppdages det avvik, vil boligen få en frist til å rette opp avviket avhengig av hvor alvorlig avviket er. Bydelen følger opp retting av avvik ved å be om en skriftlig redegjørelse for tiltak fra leverandør og vurderer et oppfølgingstilsyn, anmeldt eller uanmeldt. Oppdages svært alvorlige avvik blir det vurdert å gjøre mangelsbeføyelser gjeldende. Alle tjenestekontrakter bydelen benytter skal inneholde krav om at leverandør følger arbeidsmiljøloven i forhold til sine ansatte. I anskaffelser av varer tas det også miljømessige hensyn.

Barnevernet

Barneverntjenesten har interne rutiner i forhold til innkjøp av tiltak i og utenfor hjemmet, rutiner for innkjøp utenfor er forankret i fagsystemet, Familia, og Barne- og familieetaten sine beskrivelser og rutiner. Rutiner for innkjøp av hjelpetiltak i hjemmet er i henhold til samkjøpsavtalen som UKE er ansvarlig for. Barneverntjenesten har en ansatt som ivaretar oppfølging av avrop på samkjøpsavtalen, anskaffelser av myke tjenester utenom avtaler og oppfølging av aller avtaler som allerede er inngått. Det er etablert interne rutiner for å sikre at lov og forskrifter blir fulgt, både barnevernfaglig og innkjøpsfaglig. Innkjøp av annen karakter er ivarettatt ved egne rutiner for bestilling av varer.

4.9 FORVALTNING AV OSLO KOMMUNES KUNSTVERK

Tabell 4.9 – kunstverk

Type	Endringer i løpet av 2011							Totalt
	Antall kunstverk 2010	Innkjøp 2011	Ikke funnet	Gjenfunnet	Skadet	Stjålet	Retur KUL	
Grafikk								
Maleri								
Skulptur								
tekstil								
Foto								
Diverse								

Årsberetning for Bydel Søndre Nordstrand for 2011

Totalt	0	0	0	0	0	0	0	0

Meldinger til Kulturretaten i 2011 i forbindelse med forvaltningen	Ja	Nei	Antall
Instruksen pkt. 5: Har virksomheten meldt fra om flytting av kunstverk?		Nei	
Instruksen pkt. 6: Har virksomheten meldt fra om lagring av kunstverk?		Nei	
Instruksen pkt. 7: Har virksomheten returnert kunstverk til Kunst i Oslo?		Nei	
Instruksen pkt. 10: Har virksomheten meldt fra om skader og vedlikehold?		Nei	
Instruksen pkt. 11: Har virksomheten meldt fra om bygningsmessige inngrep og endringer?		Nei	
Instruksen pkt. 12: Har virksomheten meldt fra om behov for kassasjon av kunstverk?		Nei	
Instruksen pkt. 13: Har virksomheten meldt fra om tyveri av kunstverk?		Nei	
Instruksen pkt. 14: Har virksomheten meldt fra til KUL i forkant av erverv av kunstverk?		Nei	
Instruksen pkt. 15: Er alle kunstverk merket med OKK nr.?	Ja		

4.10 REKRUTTERING AV LÆRLINGER

Bydelen hadde 6 lærlinger ved inngangen av 2011, 5 som helsefagarbeidere og 1 på barne- og ungdomsfaget. 4 har sluttet i løpet av året, og det er tatt inn 2 nye. Ved utgangen av 2011 hadde bydelen 4 lærlinger som helsefagarbeidere. Bydelen har som mål å ha 6 lærlinger i virksomheten. I tillegg til å være godkjent for å ha lærlinger i barne- og ungdomsfaget og helsefag, er bydelen også godkjent for å ta imot lærlinger innen hestefag.

4.11 GJELDSOFFERASSISTANSE

NAV kontorets sosialtjeneste har to gjeldsrådgivere som gir gjeldsrådgivning og bistår klienter med å søke gjeldsanering. De samarbeider tett med sosialkonsulentene og bidrar med kompetanse innenfor økonomisk rådgiving til ansatte i NAV kontoret. Sosialtjenestens gjeldsrådgivere hadde 268 nye saker i 2011. Av disse var det 125 som selv tok kontakt, 101 ble henvist fra sosialtjenesten og 42 fra andre. 281 saker ble avsluttet i 2011.

4.12 UTKVITTERING AV BYSTYRETS VERBALVEDTAK OG MERKNADER

Bydelen har ingen kommentarer

4.13 MERKNADER FRA KOMMUNERVISJONEN OG KONTROLLUTVALGET

I forbindelse med regnskapsrevisjonen for 2010 ga revisjonen i brev av 02.05.2011 kommentarer til følgende:

- **1.2 Diverse regnskaps- og økonomirutiner**

Vi (kommunerevisjonen) har gjennomgått diverse regnskaps- og økonomirutiner i bydelen. Resultatet av gjennomgangen ble meddelt bydelen i brev av 10.01.2011. Vi hadde bemerkninger til enkelte av rutinene vedrørende:

- Kontroll av varemottak/utførelse av arbeid
- Lønnsrapport for ledere
- Reiseregninger

Bydelen kommenterte dette i brev av 21.02.2011. Bydelen ser at resultatene av kommunerevisjonens stikkprøver ikke er fullt ut tilfredsstillende og man vil intensivere oppfølging og opplæring på områdene.

- **2. Årsregnskapet**

I tillegg til at vi (kommunerevisjonen) har revidert bydelens interne kontroll på utvalgte områder, har vi revidert bydelens årsregnskap for 2010. Utover forhold som tas opp under pkt 2, har vi ingen vesentlige bemerkninger til årsregnskapet.

- **2.1 Overføring av ubrukte øremerkede midler.**

Vi har kontrollert bydelens oversikt mot tilskudd bokført 2010 og fant at et ubrukt tilskudd fra Helsedirektoratet på 0,5 mill kr ikke er med på bydelens oversikt og da trolig ikke overført til 2011.

Bydelen kommenterte dette i brev av 08.07.2011 og skrev: Midlene ble gitt av Helsedirektoratet og gjenværende del av bevilgningen ble uteglemt og gikk inn i bydelsrammen. Ved å motta pengene har bydelen forpliktet seg til å gjennomføre prosjektet. Bydelen må derfor i 2011 fortsette prosjektet med egne midler, tilsvarende 0,5 mill kr.

4.14 ANDRE SPØRSMÅL FRA BYRÅDET/BYSTYRET

Bydelen har ingen kommentarer

Oslo 03.02.2012

Jan Hagen
bydelsdirektør